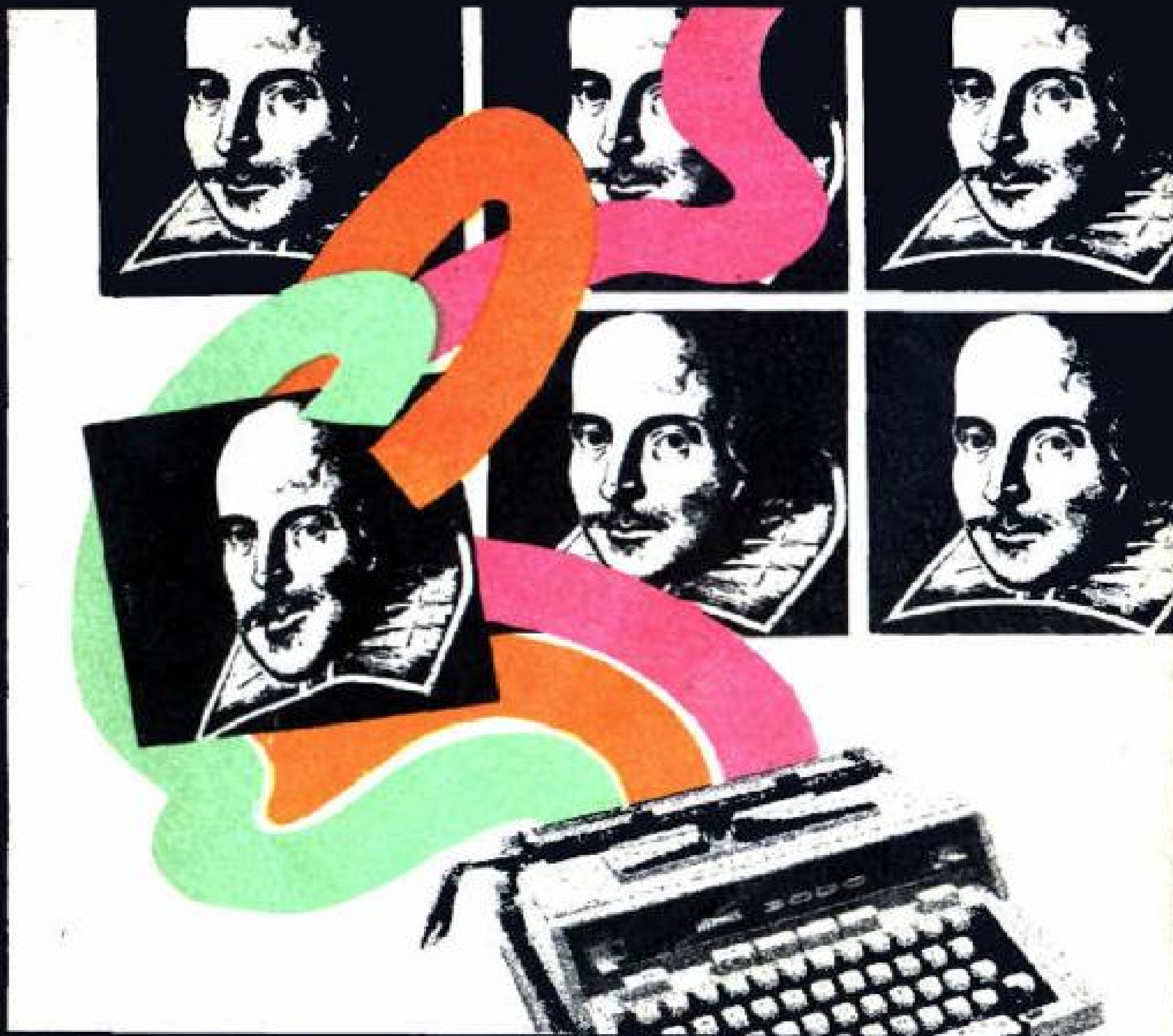

MICHAEL INNES

MISTERUL MANUSCRISULUI

MICHAEL INNES

MISTERUL MANUSCRISULUI
(Fost-a Shakespeare în Italia?)

Traducere de
ANDREI ION DELEANU

Coperta de
MIHAI MĂNESCU

Versiune 1.0

THE LONG FAREWELL
MICHAEL INNES

Colecția Enigma

EDITURA UNIVERS
București, 1973

1. Prolog în Italia

Aicea zace, dar e neclară încă,
N-o vezi de-a dreptu-n faţă, Mişelia,
decât când e la lucru.
OTHELLO, II. 1. 298

Unu

— Intră!

Poftirea, în englezeşte, fusese plină de cordialitate şi Appleby împinse uşa din zidul lung şi gol, acoperit cu glicină. Era o casă de agrement, frumoasă, într-o stare de oarecare dărăpănare acum, şi toate ferestrele erau de cealaltă parte, cu vedere spre apus, peste lac. Soarele cobora către Monte Calpone; Lago di Garda, din albastrul de la amiază, era acum ca un cearşaf de flăcări pe care, pentru o clipă, Appleby nu putu vedea nimic decât în chip de siluetă. Dar chiar şi aşa era greu să nu recunoşti matahala uluitoare care era Lewis Packford, ridicându-se greoi de la un birou – nici hohotul de râs, ca un muget, cu care îşi însoţi deplasarea.

— Sir John, Dumnezeu să te ţină sănătos!

Sir John Appleby făcu câţiva paşi şi îşi strânseră mâna. Era deprins cu obiceiul lui Packford de a-l saluta cu aceste aluzii falstaffiene. Erau cu totul nepotrivite, pentru că, la vârsta maturităţii, Appleby era încă uscat ca un sprinter; Packford însă ar fi putut foarte bine fi descris ca o butie de om.

Umorul lui Packford era, fără excepţie, insipid şi gălăgios. Ştia tot Shakespeare pe dinafară şi avea genul lui de a cita din el absolut la nimereală. Niciodată n-ai fi crezut că e un intelectual de valoare. Era viguros şi îndrăzneţ; poate că era şi deştept; văzându-i înfăţişarea prosperă ai fi zis că-şi constituise undeva o firmă comercială înfloritoare şi fără complicaţii. În realitate era un cărturar, şi era lume care susţinea că avea una dintre cele mai strălucite minţi în specialitatea sa. Ducând o viaţă discretă – s-ar putea zice chiar disimulată – şi nestingherită de sarcini de rutină cum au de pildă profesorii şi cei de genul acesta, realizase cercetări remarcabile în zonele limitrofe literaturii elizabethane şi, din când în când, apărea cu câte un succes uimitor. În general izbutea să le dea o turnură spectaculoasă, senzaţională chiar. Apăreau, de aceea, unii dispuşi să clatine din cap când venea vorba de Lewis Packford. Dar omul acesta, fantastic şi insesizabil, căruia îi plăcea cu o puerilă încântare să facă paradă şi, apărând cu cine ştie ce surpriză bizară, tulburătoare, impecabil documentată, să zvârle-n umbră fără milă truda colegilor mai puţin înzestraţi cu darul teatrului, omul acesta zic, n-avea o situaţie prea bine consolidată În mica lume a savanţilor pe care şi-o alesese ca să le încalce domeniul. Ar fi trebuit să-şi fi ales altceva.

Toate astea îl făceau pe Appleby să-l găsească pe Packford interesant şi-l îndemnau să reînnoiască din când în când o cunoştinţă făcută cu câţiva ani

în urmă. Appleby nu era cărturar ci poliţist. De fapt el recuperase pentru Packford unele documente preţioase cu care un spărgător de-un gen oarecum specializat reuşise să dispară. Şi Packford îi purta recunoştinţă. Era – presupunea Appleby – aproape cert un om într-adevăr generos şi cald. Dacă cei doi se întâlneau pe stradă, faţa palidă şi lătăreaţă a lui Packford se lumina întocmai cum se luminase adineauri. Iar când Appleby a ajuns în fruntea Scotland-Yardului, Packford i-a trimis un baston vechi şi jupuit folosit – susţinea el – pe vremuri, de anonimul consilier juridic căruia Lordul-Preşedinte al Tribunalului Regal îi poruncise să-l ducă pe Sir John Falstaff la închisoare.

— Ei, şi nu zău, „ce te-a făcut să pleci din Wittemberg?”[1] Şi Packford însoţi întrebarea de un gest amplu şi stângaci care nu sugera deloc pe cultivatul prinţ de Dania.

— O dispoziţie spre chiulit, fără-ndoială. Appleby surâse şi îşi aruncă pălăria veche de Panama pe un scaun. N-am de gând să pretind că am pornit de la Londra cu gândul de a-ţi da de urmă.

— Nu? Ce spui! Packford părea să-l găsească teribil de amuzant pe omul ăsta care lăsa impresia că nu vrea să spună tot. N-ai adus cumva un mandat, ceva hârtii de extrădare sau cum le-o mai fi spunând?

— Teamă mi-e că nu. Şi n-ar fi atât vorba de a-ţi da de urmă, atât pe pământ, cât şi pe apă. Appleby se dusese la fereastră. Doamne, ce privelişte!

— Superbă, nu-i aşa? Packford se-mpletici printre lucruri ca să se ducă la fereastră şi privi şi el afară, cu gândul aiurea. De pe terasă poţi un pic să zăreşti Sirmione. *Sirmione, cea insulă cu argintii măslini,* a dulcelui Catullus. Dumnezeule, Appleby, ce vers!

— O, da, într-adevăr!

Appleby nu se simţea dispus să conteste acest verdict literar. Tennyson nu jonglase, probabil, niciodată-n viaţa lui cu vocale şi consoane. Dar nici nu exista cel mai modest motiv să crezi că Packford avea măcar un dram de bun gust literar. Asta făcea, de altfel, parte din farmecul individului. În toate cercetările lui nu găseai nici urmă de dovadă că şi-ar fi dat seama care-i adevărata esenţă a problemei de care se ocupa şi din care scotea atât de strălucitoare efecte. Doamna care enunţase clasica propoziţiune: „arta e frumoasă”, trebuie să fi fost însăşi sora lui Lewis Packford. În chestiuni de estetică, volumul impresionant al individului plutea purtat de maree la apogeul unui entuziasm confuz. O chestie, la el, era prin definiţie prima-

ntâi. Un gest din mâini dacă-i făceai şi gata, te pomeneai cu strigăte de uimire şi de bucurie. Şi după aceea te apucai de-o porţie masivă de investigaţii. Făceai pe detectivul sau cam aşa ceva. Dar chiar dacă investigaţiile astea nu se puteau ridica la nivelul D.I.C.-ului – a Departamentului Investigaţiilor Criminale – era imposibil ca Appleby să fi avut; faţă de Packford, un sentiment de superioritate. Prea se bucura mult omul ăsta de pofta de viaţă care zăcea în el.

— Am avut un noroc extraordinar să pot pune mâna pe locşorul ăsta pentru vară. Ai văzut vila?

Appleby dădu din cap.

— Scutierul dumitale, la bucătărie, mi-a spus că eşti aici. E-un loc frumos.

— Vila-i modestă, natural – foarte modestă. Dar chestiile astea cu chioşcuri parcă-s dintr-o altă lume. E superbă, nu-i aşa? Îmi place să am *grotteschi* pe pereţi. Toate nudurile astea mititele, ca nişte avortoni amoroşi. Nimic vicios în ei. Doar amuzanţi. Şi, dac-ai să mă-ntrebi pe mine, asta-i cea mai frumoasă poziţie asupra lacului.

— Şi eu am impresia asta.

Appleby continua să admire perspectiva. Era leit Packford să manifeşti o atât de plină şi de inocentă mândrie dintr-o achiziţie întâmplătoare, făcută pe un singur sezon, îşi zicea el.

— Uite, dincolo, vederea nu-i frumoasă deloc. Packford făcu un gest vag către sud-vest. A ajuns un fel de Riviera. Dar aici, pe partea asta, rar dacă trece cineva. Chiar şi şoseaua e vicinală. Turiştii nemţi, care vin pe la Brenner, sunt tentaţi s-o apuce pe-aici, natural, dacă se duc la Verona. Ai fost la Verona?

— Da – şi mă duc şi astă-seară, să mă-ntâlnesc acolo cu nevastă-mea. Appleby îşi întoarse capul de la peisaj ca să se uite la Packford. Era a doua natură la el să-ncerce să prindă orice umbră de semnificaţie în tonul unui glas. Fusese oare o uşoară reverberaţie enigmatică într-al lui Packford când pomenise de urbea Montaguilor şi Capuleţilor? Te duci des acolo? îl întrebă.

— La Verona? Packford avea o expresie de descumpănire. Oh, nu – deloc.

— Se spune că cea mai mare parte din *Romeo şi Julieta* au filmat-o la Siena. Mult mai multe cadre medievale decât la Verona.

— Ah, da. Din nou un aer descumpănit la Packford – dar începu imediat, aproape conştient, să citeze. Declamă: Două vechi neamuri se-nfruntă în falnica Veronă unde ne-avem noi scena.[2] Admirabilă idee, să-ncepi cu un sonet. Şi ce piesă! Packford se opri – şi brusc trăsăturile sale părură că se transformă, că se-năspresc. Dar e-o mare enigmă aici, ştii…

— *În Romeo şi Julieta?*

— O petardă în sonetul pe care Willy Tremurici îl scrie ca prolog. Ultimul vers din catrenul trei.

— Nu mi-l amintesc.

Să-i spui lui Shakespeare Willy Tremurici era o glumă de licean pentru care îţi trebuia un Packford ca să facă haz de ea.

— *Va fi a noastră treabă, pe scenă, două ore.* Packford chicoti. Du-te la Old Vie sau la Stratford, scumpul meu amic, şi uită-te la ceas când se ridică cortina. Şi adu-ţi aminte că regizorii moderni mai fac şi azi tăieturi masive din text pentru punerea în scenă. Şi când se va termina reprezentaţia ai să-ţi dai scama că *a noastră treabă, două ore*, are nevoie de oarecare explicaţie.

— Poate că-i o licenţă poetică.

— Nu cred. E o veritabilă enigmă. Am s-o rezolv eu, odată şi-odată.

— Dar nu la aşa ceva lucrezi acum? Appleby făcu un gest către masa mare, pe care erau teancuri de cărţi şi de manuscrise.

— Lucrez acum? Packford urmări cu privirea gestul lui Appleby spre masă şi apoi dădu din cap. Oh, Doamne, nu. Nişte chestii plicticoase. Dar locu-i admirabil pentru aşa ceva. Cum îţi spuneam, linişte. Scapi de… cum să zic… de complicaţii. Packford se întrerupse, apoi reîncepu să vorbească. Nu-i decât bătrâna asta – care după criteriile italieneşti e o bună bucătăreasă – şi nepotul ei, care să vadă de grădină. Uit până şi-n ce zi din săptămână sunt; la ceas nu mă uit niciodată. Şi zicând acestea, Packford scoase ceasul şi-l examină îndelung, ceea ce-i sugeră lui Appleby gândul că-i un om cu una dintre acele fericite dispoziţii lăuntrice care-l fac să aştepte totdeauna cu bucurie masa următoare. Ziua e punctată de micul *vaporetto*. Uite-l! Trece spre Torre del Benaco. Garda era Benacus pe vremea romanilor. Nu rămâi să mâncăm ceva? N-am mai văzut englez de-o lună-n cap. Nici măcar o englezoaică, Dar, de altfel, precum ştii, nu-s mort după femei.

Şi la vorbele astea Packford izbucni brusc într-un hohot de râs.

Appleby zâmbi. Invitaţia nu fusese chiar atât de fericit formulată, dar era, totuşi, cordială.

— Îmi face mare plăcere, răspunse el. Judith vine de la Torino, pe autostradă. Chiar dacă nu-i clachează maşina, tot n-o s-ajungă la Verona decât foarte târziu.

— Atunci hai să urcăm sus la *villino*. De-acolo priveliştea e tot atât de frumoasă ca şi de-aici, şi putem să mai şi bem ceva. Nu ţin substanţe de-astea insidioase aici jos. Packford începu să umble de colo până colo fără rost prin casă mişcând fără noimă dintr-un loc într-altul obiecte apucate la nimereală, într-un fel de ritual al punerii în ordine. Ce nu pot eu pricepe, scumpul meu amic, urmă el, este cum ai dat de mine tocmai aici. În toată Anglia nu-s mai mult de trei inşi care să ştie c-am pus mâna pe colţişorul ăsta. Trăiesc în izolare, cum zic ei.

— Întâmplarea face ca pe doi dintre ei să-i cunosc – aşa că nu-i mare mister. Appleby mai adăugă un cuvânt sau două de explicaţii. Şi azi dimineaţă – eram la Riva – mi-am adus aminte deodată despre ce mi se spusese. Şi mi-am făcut, natural, socoteala să economisesc o masă pe spinarea dumitale.

— Atunci, haidem. Să vedem ce-i în stare bătrâna Giuseppina. Poate că ne face o friptură la tavă din nepotul ei – ai? Packford râse cu atâta sinceritate de gluma asta idioată încât avea aerul c-o crede realmente hazoasă. Pateu de Gino la cuptor. *Un modest, neînsemnat ospăţ*[3], cum zice undeva nu mai ştiu cine. Dar unde? Mă lasă memoria, tare mi-e teamă.

— Nu-i cumva Ia Verona? Şi Appleby aruncă o uitătură ciudată amfitrionului său. Aş zice că numai acolo ţi-e gândul.

Urcară prin grădina lungă aşezată pe costişă, în adierea generoasă a unei brize dinspre lac. Gino, gol până la brâu şi bronzat, îşi scoase cu multă etichetă pălăria jerpelită şi luă o poziţie respectuoasă când cei doi se apropiară. Neştiind absolut nimic despre propunerile scandaloase, în ceea ce-l privea, ale patronului său, arboră un zâmbet care-ţi lua ochii. Packford avu oarecum sentimentul că băiatul avea dreptul de a fi luat în seamă; se opri şi, într-o italienească şchioapă dar fluentă începu să-i dea ceea ce păreau vădit a fi primele instrucţiuni care-i treceau prin cap. În numai câteva secunde fu total absorbit de treaba asta. Umblând de colo până colo, arăta cu mâna când într-o direcţie când în alta parc-ar fi fost de când lumea un proprietar de moşii dând dispoziţii de care să se bucure posteritatea lui cea mai îndepărtată.

„Imposibil – îşi zise Appleby din nou – să nu-ţi devină drag Packford ăsta.” Şi tânărul Gino părea să aibă o excelentă părere despre patronul său.

O reprezentaţie identică a avut loc când au ajuns la *villino* şi bunica lui Gino îşi făcu apariţia pe terasă strângându-şi părul coc. Genul de umor imbecil al lui Packford trebuie că mergea foarte bine pe italieneşte pentru că Giuseppina nu numai că n-a izbucnit într-o tumultoasă indignare la auzul a ceea ce probabil erau diversele imposibile sugestii culinare, dar se prăpădea de râs. Apoi conferinţa luă un aer serios. Depăşea capacităţile lingvistice ale lui Appleby, dar dură atât de multă vreme încât erai obligat să presupui că se proiecta un festin de-o impresionantă complicaţie. Preparatul şi mâncatul aveau să dureze atât încât nici până la miezul nopţii n-o s-apuce s-ajungă la Verona. Aproape că regreta impulsul perfect neserios care-l făcuse să se oprească din drum ca să-l viziteze pe acest excentric cărturar.

Era, cu toate astea, o seară încântătoare într-un loc încântător. Au stat pe terasă sorbind, neamestecat cu gin, un vermut banal şi dulce ce-şi trage o subtilă savoare din aerul natal. „Dar Packford nu-i clădit pentru un climat italian”, îşi zise Appleby – şi nu fu surprins când silueta masivă din faţa lui scoase o batistă de mătase şi îşi şterse fruntea.

— Scumpul meu Appleby, murmură el, n-ai idee cât îţi invidiez tinereţea bine-conservată. Şi *„Oh, carnea asta mult prea mult necurată, de s-ar topi!”*[4]

— Mă-ndoiesc c-ar fi chiar confortabil.

Brusc, Packford se ridică în picioare.

— Ştii, spuse el, c-a devenit o modă astăzi să se ia drept bun textul in-quarto?

Appleby surâse.

— Nu. Teamă mi-e că nu ştiu.

— Acolo spune: *sallied*[5], înţelegi? Şi ei susţin acuma că-i o formă rară a lui *sullied*[6]. Curată nerozie, te rog să mă crezi. Packford se însufleţise. Îl apucase zdravăn marota lui. La urma urmei, Hamlet e gras şi suflă greu.

— Dar există personalităţi de prim ordin – dacă-mi aduc bine aminte – care susţin că a fi gras înseamnă doar a transpira mult?

— Palavre, dragul meu, lamentabile palavre. Cred că pot dovedi – sunt aproape sigur că pot dovedi – că Hamletul original al lui Shakespeare, care, fireşte, era Richard Burbage, cântărea vreo optsprezece *stones*; asta face peste o sută paisprezece kilograme. Te-ai gândit vreodată de ce-i *Hamlet* o piesă atât de minunată – o chestie atât de formidabilă?

La această întrebare, cu vaste implicaţii, Appleby se mulţumi să clatine din cap.

— În parte, măcar în parte, e pentru că Shakespeare a avut extraordinara inspiraţie de a pune suferinţa unui suflet delicat într-un trup barosan, pufăind şi gâfâind, de cărturar ieşit din formă fizică. Anunţându-şi descoperirea Packford gâfâia şi el puţin. Gândeşte-te la ce impresie făcea! Gândeşte-te la efectul din scena în care omul mare cât un munte povesteşte că Yorick îi dusese-n cârcă. Formidabil, Appleby, formidabil! Şi-apoi, mormântul!

— Mormântul Ofeliei?

— Da, mormântul Ofeliei. Gândeşte-te la episodul de supremă comedie dementă când Hamlet sare-n groapa ei şi rămâne înţepenit în ea.

Vorbind, Packford se plecă înainte şi silueta lui masivă acoperi şirul lung de luminiţe care începuse să puncteze amurgul, de la Salo până la Gardone.

Appleby râse-n sine în întuneric. *„Ce-amestec, Doamne, de bun-simţ şi de sminteală. Cât cuget clar în nebunia lui”* , îşi zise el în gând. Şi, ştia foarte bine, lui Packford îi plăcea să lege o descoperire serioasă de cine-ştie-ce ipoteză extravagantă. Dacă era în stare să aducă dovada că Burbage fusese într-adevăr un om foarte gras, toată chestia asta o să se afle. În acelaşi timp, însă, lui Packford îi plăcea grozav să ţină asemenea descoperiri în rezervă o bucată de vreme. Avea tehnica lui uzuală cu care ştia să uimească lumea. Mai întâi mecanismul impecabil al cazului, elaborat cu multă trudă, verificat şi cizelat în cel mai mare secret. Apoi un zvon care transpira – atât cât un cărturar interesat să audă lesne de la altul că existau motive să se presupună că Lewis Packford iar cocea ceva, iar migălea la cutare sau cutare descoperire tulburătoare şi scandaloasă. Apoi, dezvăluirea brutală a maşinaţiei sale – printr-o lungă scrisoare la *The Times Literary Supplement* sau sub forma unei cărticele frumos pusă în pagină cu ilustraţii sugestive, polarizând imediat atenţia recenzenţilor metropolitani la modă. Până să apuce revistele savante să treacă la aprecieri argumentate, cititorul de rând o luase ca literă de evanghelie şi trecuse şi în istoria literară ca un lucru de la sine înţeles.

Aproape cu certitudine, Packford punea acum la cale ceva de felul ăsta – cu toate că Appleby nu era realmente convins că avea sau nu avea a face cu corpolenţa lui Richard Burbage. Toată trăncăneala asta era de fapt o perdea de fum – chiar dacă amuzantă – pe care Packford o lansa ca să acopere cine ştie ce proiect real. Şi Appleby socotea că-şi poate permite să hazardeze o ipoteză.

Acest strălucit detectiv literar nu venise în Italia ca să-şi vadă de sănătate. Chiar dacă excepţionala lui corpolenţă nu excludea, din punct de vedere medical, eventualitatea ca el să pice jos mort în orice clipă, un asemenea calcul n-ar fi avut nici cea mai mică influenţă asupra personalităţii optimiste a lui Packford. Nu – asta nu era o cură de odihnă. Şi, cu toată încântarea pe care i-o producea aşezarea şi italieneasca vorbită curgător cu angajaţii lui, nici despre retragerea unui îndrăgostit venit la o comuniune cu locurile şi cultura pasiunii sale nu putea fi vorba. Odiseele lui Packford, când aveau loc, se bazau totdeauna pe o idee strategică. Vila asta era un cuib de pândă, ales cu ingeniozitate. Şi, precum admitea el însuşi, Packford fusese foarte departe de a-şi face publicitate pe chestia venirii lui aici. Appleby fusese pus pe urmele lui de o simplă întâmplare. Şi – cu toată cordialitatea primirii – poate că faptul că fusese descoperit nu-i făcuse prea mare plăcere.

Dar Appleby nu se simţea câtuşi de puţin un intrus. Dac-ar fi dat acuma peste vreun secret al lui Packford, asta ar fi făcut parte din joc, Iar Packford l-ar fi acceptat ca atare. Şi fără-ndoială că Appleby era hotărât – doar ca să treacă timpul, desigur, pentru că-n toată afacerea asta nu era nimic serios – să descopere tot ce putea descoperi. În general, nu investigaţiile de detectiv pe cont propriu erau ideea lui despre vacanţă. Dar a descoperi ceva care-i undeva la mijloc între nevinovăţie şi simplă păcăleală savantă, aşa ceva nu putea duce pe nimeni la spânzurătoare sau la puşcărie sau la dezonoare: la urma urmelor, toate astea nu erau decât un pic de variaţie. Aşa că se hotărî să încerce.

*

Briza uşoară încetase, şi când Giuseppina veni cu luminările, ele ardeau fără nicio pâlpâire în aerul cald cu un uşor parfum de lămâi. Era o seară de cinat *al fresco*[7] – şi într-adevăr mâncarea le-a fost adusă afară, acolo unde şedeau. Până la urmă nu era deloc complicată: doar nişte *funghi*, ciuperci, care arătau oribil dar erau delicioase, şi după aceea un pui la care proporţia de carne faţă de oase era mai mare decât e de obicei la sud de Alpi. Au băut Chianti. Appleby destupă sticla.

— E ca vermutul, zise el. Stai cu o sticlă de-astea într-o odaie pe întuneric, şi n-ai să poţi face deosebirea. Dar aici, deh, e altceva.

— Dragul meu. Portia ştia treaba asta. *Nimic nu-i bun, văd eu, de nu ţii seama de împrejurări.*[8] Ţi-aduci aminte?

Appleby dădu din cap.

— *Câte lucruri nu-s de sezon asezonate* – nu-i asta? – *spre-a lor dreaptă laudă şi-adevărată perfecţiune!*[9] Bănuiesc că se potriveşte orişiunde. Dar ce-ai zice dacă Shakespeare a făcut constatarea asta aici, în Italia?
Packford puse paharul jos cu precauţie.
— De unde până unde ţi-a venit ideea asta? – întrebă el cu aerul celei mai perfecte indiferenţe.
— Habar n-am. Să fi fost de la lumânările Giuseppinei? Fără-ndoială că ele mi-au amintit de Portia întorcându-se acasă la Belmont. *Lumina ce-o vedem arde la mine-n sală… Cât de departe, micuţa lumânare, razele-şi trimite.*[10] Şi, uită-te încoace! Appleby arăta undeva în bezna de paste lac. Luminiţele cele de peste lac. Ţi se pare că le-ai putea atinge cu mâna. Aş zice că-ntr-adevăr e aer italian în actul ultim din *Neguţătorul din Veneţia.*
— Şi că, deci, Shakespeare trebuie efectiv să fi străbătut Europa toată ca să tragă puţin aer din ăsta pe nas? Packford se lăsă pe spate în scaun şi râse apăsat. Pânză de păianjen, dragul meu Appleby – simplă pânză de păianjen! E o mulţime de poezie englezească împănată cu aer grecesc, dacă-i vorba aşa. Dar dintre poeţii englezi, câţi au văzut Grecia cu ochii lor? Doi, ca să fim precişi.
— Nu crezi ca Shakespeare să fi fost în Italia?
— N-am spus asta.
— Ah!
Packford îşi privi musafirul cu suspiciune.
— Din câte-mi dau seama, zise el cu un aer afabil, am impresia c-ai citit nişte aiureli. Sunt destule, numai Dumnezeu ştie.
Appleby clătină din cap.
— Nu citesc prea multe lucruri de-astea savante. Dar n-a fost cineva, de curând, care-a găsit un plan vechi al Veronei şi a constatat că se potrivea întocmai cu Verona lui Shakespeare?
— Ce pot oamenii să constate, e fără margini – literalmente fără margini. El trebuia să fi fost şi la Veneţia, de vreme ce ştia ce tranzacţii se încheiau pe Rialto. Cam aşa-s toate câte se vorbesc pe seama lui Shakespeare în Italia. Palavre de aiuriţi. E ca şi cum ai spune că el trebuie să fi fost într-adevăr Lord Păsărică-Aiurică, pentru că altminteri n-ar fi fost în stare să facă atâtea referiri la vânătoare şi la şoimi şi la blazoane. Packford întinse alene mâna spre sticla de Chianti. Şi, la urma urmei, are atât de mare importanţă dacă a fost în Italia sau nu? Şi-ntr-un caz şi-n celălalt piesele lui rămân tot atât de extraordinare.

— Oh, da, desigur. Venind de la Packford – fu impresia lui Appleby – această austeră doctrină critică se situa la hotarul cu nesinceritatea. Dar ştiam că, din când în când, urmăreai ciudăţenii de natura asta.

Packford făcu un gest de desconsiderare.

— Ia notă, zise el, un veritabil interes critic ar exista într-o altă problemă, înrudită. Ştia italieneşte? Ştia să citească italieneşte? Asta e. Sunt unii care ar da mult ca să poată răspunde la întrebare.

— Parcă-mi amintesc că mi s-a spus odată că în chestia asta *Othello* prezintă importanţă. E-adevărat că unica sursă e în italieneşte?

— Ah, da – *Ecatommiti* de Cintio. Packford se întrerupse, parc-ar fi fost cu mintea-n altă parte. Dar povestea lui Cintio ar fi putut să fi fost tradusă în englezeşte, îţi dai seama, şi traducerea să nu fi ajuns până-n zilele noastre. Sau s-ar fi putut întâmpla acelaşi lucru cu o traducere în franţuzeşte. Există şi o baladă englezească pe-aceeaşi temă. Din nefericire e unul dintre falsurile lui John Payne Collier. Chicoti. E-adevărat, subiectu-i fascinant: istoria marilor falsuri shakespeareene! Ce păcat că nu se mai pot face!

Pe Appleby îl interesa.

— Nu se mai pot? De ce?

— Prea mulţi experţi. Prea multă ştiinţă.

— Poate c-aşa o fi. Dar abilitatea ştiinţifică şi stăpânirea mijloacelor tehnice ştiinţifice pot lucra în ambele sensuri. În unele domenii, cu care sunt mai deprins, falsificatorul care dispune de ele poate face nişte exhibiţii destul de alarmante. E ca şi cu războiul. Uneori ştiinţa ridică la culme atacul, alteori apărarea. Natural, sunt de acord că astăzi, în anumite direcţii, autonomia falsificatorului a fost drastic redusă. Gândeşte-te la Vermeer-urile şi De Hoogh-urile falsificate de Van Meegeren. Nu mai avea nicio şansă din momentu-n care au apărut chimiştii şi au identificat o răşină din grupul fenolformaldehidei, necunoscută până-n ultimii ani ai secolului trecut. Şi-acelaşi lucru a fost şi cu cel mai remarcabil dintre falsificatorii literari recenţi, T. J. Wise.

Packford clătină din cap.

— Nu-i chiar aşa. Wise s-a limitat foarte frumos la falsificarea de materiale imprimate din secolul nouăsprezece. Dac-ar fi cunoscut suficient latura ştiinţifică şi şi-ar fi dat destulă osteneală, ar fi putut produce lucruri nedetectabile. Sau, să luăm de pildă cernelurile. Dumneata sau eu am putea foarte uşor să fabricăm cerneală după vreuna din metodele, să zicem,

curente la începutul secolului şaptesprezece. Şi dac-am fi folosit-o cu îndemânare şi economie, pe hârtie păstrată din acele vremuri – care nu-i prea greu de găsit în cantităţi mici – rezultatul ar fi lăsat repede cu gura căscată pe savanţii Pentagonului cu laboratoarele lor cu tot. În cinci ani probabil, în douăzeci cu siguranţă, situaţia în chimie va fi destul de spinoasă şi de complicată ca să lase loc la divergenţe de opinii.

— Totdeauna însă cu condiţia ca să nu fie, prea mult implicate materii de origină organică. Nu se mai pot spune gogoşi pe chestie de secol, ca să zic aşa, când se pot aplica teste cu carbon. Gândeşte-te cum au justificat vârsta manuscriselor de la Marea Moartă. Appleby se întrerupse. Pe terasă apăruse un parfum nou, delicios. Era limpede că Giuseppina ştia cum se face cafeaua. Dar n-a existat, totdeauna, posibilitatea să te iei, pur şi simplu, după miros? întrebă el. Vreau să spun, dacă realmente erai calat în materie. Amatorii de literatură din Europa întreagă au căzut în capcană cu Ossian-ul lui Macpherson, dar la un om de meserie, ca doctorul Johnson, nu s-a prins. Chatterton era un băiat extraordinar şi, cu poemele Rowley a impresionat pe respectabilii anticari din Bristol. Dar s-a ars îndată ce-a căzut pe mâna unui poet şi cărturar ca Gray. William Henry Ireland îţi putea produce tot ce voiai de Shakespeare, de la o semnătură până la o piesă întreagă. Credeau în ele tot felul de personalităţi cu rang şi situaţie, dar o autoritate cu puterea de pătrundere a lui Edmund Malone şi-a dat imediat seama că-s toţi nişte caraghioşi.

Packford scoase la iveală o cutie cu ţigări de foi.

— E ceva în cele ce spui, zise el. Dar nu-i totdeauna aşa. În chestiile lui Van Meegeren s-au prins o mulţime de pontifi.

— Cred că-n mare măsură pentru c-a fost în timp de război. O expertiză competentă într-un domeniu ca ăsta e o chestiune de foarte delicate judecăţi intelectuale şi estetice. Când, pentru ca să vezi un tablou, trebuia să te laşi trecut clandestin printre nu ştiu câte rânduri de sentinele naziste, reacţiile tale puteau fi afectate într-un mod destul de straniu… Nu, mulţumesc, nu iau coniac. Mă aşteaptă încă o bucată bună la volan.

— Eşti foarte cuminte, n-am ce spune – cu toate că drumul e foarte bun. Packford puse, cu destulă reticenţă, sticla pe care o întinsese, înapoi. Vezi, am dat peste un subiect complicat. Aspectele morale sunt departe de a fi limpezi. Chatterton, de pildă. Pentru el, falsurile lui aproape că nu erau falsuri. Trăia într-o lume de vis medievală, pe care singur şi-o fabricase, şi poemele şi toate celelalte au venit ca de la sine. La el impostura era joacă,

era o condiţie a funcţionării geniului său – şi era un geniu absolut real. Se poate argumenta că societatea avea chiar datoria să-l susţină în iluziile lui.

— Cum, necum, povestea lui nu se poate susţine.

O vreme Appleby nu mai spuse nimic. Packford, reflecta el, devenise foarte serios. În acelaşi timp, se vedea că e distrat – ca şi cum, cu toată autenticitatea impulsului său de ospitalitate, l-ar fi obsedat o preocupare absorbantă. Appleby se hotărî să plece destul de curând.

— Da, reluă el imediat, e un subiect complicat, ai dreptate. Şi e cert că uneori pune legea în încurcătură. Nu comiţi o crimă deprinzându-te să pictezi dimineaţa întocmai ca Richard Wilson şi după masă întocmai ca Renoir. Dar ar fi o deprindere pe care e puţin probabil că ţi-ai fi însuşit-o doar cu scopul dezinteresat al învăţăturii artistice. Eu aş deveni puţin suspicios dând târcoale unui atelier în care aş constata o atare activitate.

Packford începu să râdă.

— Suspiciunea-i meseria dumitale, Appleby. Şi-i în bună parte şi a mea. Se zice că-s credul, ştii. Dar nu-i adevărat. Admit c-am avut şi eu o idee-două pe care le-am exploatat destul de strâns, şi că am stors dovezile parc-aş fi fost avocat pledant urmărind un verdict. Se prea poate ca din timp în timp să fi apărut cu vreo poveste cam incredibilă. Dar din câte-mi dau seama, nu m-am păcălit niciodată. Niciodată nu m-au tras, cum se spune, pe sfoară. Şi din nou Packford începu să râdă – sigur de el, un râs contagios, comunicativ. Noroc bun tipului care-ncearcă.

*

Giuseppina venise să strângă masa. Cei doi bărbaţi se ridicară şi începură să se plimbe încoace şi-ncolo pe terasă.

— Dar nu tehnica falsificării e ceea ce-i realmente fascinant, urmă Packford. Ci psihologia.

— Aş zice că-s o duzină de psihologii.

— Exact! Şi mai e şi ceea ce s-ar putea numi un *gradus*, un *gradus ad Parnassum.* Vreau să spun că există trepte, există o gradaţie a impulsului. La un cap nu-i – ca să zic aşa – decât un pic de simţ istoric şi de curiozitate – incitarea, să-i zicem, de a încerca în felul în care a încercat un pictor, mai de mult, să-şi aplici verniul, sau cum îşi trata fondul. Dai apoi peste tipi pentru care asta a devenit o obsesie, o pasiune. Gândeşte-te la Venus din Milo, Appleby! O capodoperă din secolul cinci înainte de Christos – o capodoperă adică din secolul de aur şi lucruri de felul ăsta. Decât că, nu era deloc aşa. Fusese creată, cu vreo patru sute de ani mai târziu. De ce? Era o

viziune de zeiţă care nu mai putea fi convingătoare în epoca asta mai târzie. Valoarea ei demografică ar fi apărut complet alterată.

— Poate că nu unui Mecena cu propensiune către arheologie. Statuia ar fi putut fi comandată de vreun bogătaş din secolul unu, care considera arta modernă teribil de vulgară.

— Nu, nu – absolut exclus. Packford era în stare sa fie tăios fără să fie şi jignitor. Venus din Milo poate că nu-i chiar atât de extraordinară cât le plăcea bunicilor noştri să spună. Dar e, în orice caz, mult prea bună ca să fie doar o pastişă istorica făcută la comandă, cu coada ochiului la carnetul de cecuri al bogătaşului. Este un caz de pasionată identificare a artistului cu o viziune dintr-o altă epocă.

— Sau poate să fie doar o glumă. Appleby nu putuse rezista impulsului de a primi cu oarecare scepticism entuziasmele confuze ale lui Packford. Pentru că-n asta găseşti, de cele mai multe ori, motivul dominant aflat îndărătul imitaţiilor şi falsificărilor. Poate fi motivul din profunzime chiar şi atunci când motivul aparent este lucrativ, practic, bănesc. Vreau să spun impulsul de a te amuza râzând pe sub mustaţă.

— Râzând pe sub mustaţă? Packford repetă cuvintele ca şi cum înţelesul lor i-ar fi fost perfect obscur. Şi apoi, deconcertant, scoase un hohot de râs. Da, fireşte – ar fi de un haz nebun! Dar ai să mă crezi că la asta nu m-am gândit niciodată?

— S-ar părea că ideea de a păcăli pe oamenii dispuşi să acorde protecţie, să patroneze, are o anumită atracţie. Ceva de soiul ăsta a acţionat şi în capul lui Wise. Era un om cu avere şi îşi formase o bibliotecă de mare valoare şi foarte interesantă, pe care cercetătorii se arătau avizi a o consulta. Era, din cauza asta, înconjurat de cărturari, care-i făceau curte – şi în acelaşi timp îl tratau, fără să-şi dea seama, cam de sus pentru că, la urma urmei, nu era decât un negustor excentric, lipsit de indicibila fericire a unei instrucţiuni clasice. Ei, ce să spun, i-a prostit cât a poftit. Şi ce plăcere trebuie să-i fi făcut!

Din nou Packford râse, de data asta atât de zgomotos încât până şi Giuseppina, care trebuie să fi fost destul de deprinsă cu exploziile lui, se întoarse şi-l privi lung.

— Da, fireşte, spuse el. Îmi dau seama. Şi trebuie să se fi simţit ca logofătul lui Chaucer. Îţi aduci aminte? Şi, plimbându-se pe terasă cu paşi mari, începu să scandeze:

Au nu e ăsta har dumnezeiesc,
Când oameni fără carte dovedesc
Înţelepciunea multor învăţaţi?[11]

Giuseppina făcu spre cer gesturi elocvente. Avea mare consideraţie pentru patronul ei, dar era clar că asta n-o împiedica să-l socotească puţin într-o ureche. *Pazzo* ar fi fost termenul. „Şi, – gândea Appleby – poate că într-adevăr era, în Packford, o doză de straniu. Dacă într-o zi ai afla despre el un lucru foarte surprinzător, n-ai fi, ca să zic aşa, foarte surprins.” Şi totuşi, împrejurarea asta – de a nu fi surprins de ceva surprinzător – era, prin ea însăşi, surprinzătoare. Nu putea fi pe de-a întregul justificată, vreau să spun în lumina a ceea ce părea să fie marea limpeziciune normală la Packford: simplicitatea vanităţilor şi entuziasmelor sale, care se armonizau atât de firesc, întrucâtva, cu temeritatea şi vigoarea spiritului său.

Avea, oare, o viaţă secretă? Pe când se opriră, la marginea terasei, ca să privească din nou la luminile palide de dincolo de lac, Appleby încercă repede să-i atribuie ceva de felul acesta. Dar exerciţiul rămase fără rezultat. Nu se întrezărea nimic, absolut nimic nelalocul lui în această mică gospodărie provizorie stabilită într-un loc atât de agreabil.

Poate că singura ciudăţenie la Packford era faptul de a fi întrucâtva un supravieţuitor dintr-un ev trecut. Nu mai erau mulţi de felul ăsta. Mai existau, desigur, din belşug, diletanţi, bogaţi sau doar înstăriţi. Englezi, americani, australieni, îi găseai răspândiţi prin toată Italia şi sudul Franţei. Dar astăzi genul ăsta de fantezie părea să se fi stabilit aproape în toate cazurile în belearte sau în muzică. Amatori de literatură de acest gen – cel puţin cu suficiente aptitudini şi perseverenţă ca să-şi câştige destulă apreciere ca oameni de ştiinţă – erau mult mai greu de găsit. Nu era un domeniu pe care Appleby să-l cunoască cine-ştie-ce bine sau să fi avut de multe ori prilejul să se fi interesat de el. Dar, în orice caz, nu-i venea în minte nicio singură altă persoană în situaţia lui Packford. Bani avea, dar călătorea fără multe fasoane. Probabil că era necăsătorit, şi Appleby nu-l auzise niciodată pomenind de vreo rudă, cât de îndepărtată. Putea să fie perfect încântat de sine însuşi. Şi ceea ce-l încânta nespus acum – dacă Appleby nu se înşela cu desăvârşire – era convingerea lui că avea să dovedească cum că la un moment dat William Shakespeare de la Stratford upon Avon făcuse un voiaj un Italia. Milano, Mantova, Verona, Padova, Veneţia, toate aceste urbe care îşi aveau asociaţiile lor shakespeareene – şi

unuia cu firea şi reputaţia lui Packford posibilitatea de a exhuma şi exhiba lumii întregi o legătură biografică reală ar fi prezentat o atracţie irezistibilă. A se prezenta în faţa savanţilor cu ceea ce el numise o simplă pânză de păianjen convertită triumfător în oţel etern, să le fluture pe la nas, eventual, chiar nota de hotel de pe Canal Grande a dramaturgului, asta ar fi însemnat pentru Packford exact specialitatea casei.

Că ambiţia asta era o binecuvântată nevinovăţie, e puţin spus. Nici măcar frivolă nu era – sau nu era dacă te luai după consideraţia pe care o avea cărturarul pentru demnitatea proprie actului de adăugire la oricare şi la fiecare ştiinţă. Nu aducea altora nici pagubă nici stricăciuni, iar ţie nu-ţi crea nicio neplăcere. Şi erau foarte multe de spus – gândea Appleby – în favoarea oricărei activităţi care aproape sigur că nu va adăuga nimic la poverile poliţiei.

Pe când făcea această prozaică reflecţie profesională, Appleby băgă de seamă că amfitrionul său se uita din nou la ceas. De data asta era greu de presupus că în aşteptarea mesei, şi deducţia cea mai simplă era, fie că avea o întâlnire, fie că voia sa se apuce din nou de lucru. Oricare ar fi fost natura teancurilor de cărţi şi de manuscrise de jos din vilă, va fi foarte încântat să se poată întoarce la ele.

— Trebuie să-mi văd de drum, zise Appleby. Trec prin Peschiera, şi cred că-i o bucată bunicică.

— Trebuie într-adevăr să pleci? întrebă Packford. Acum avea aerul că-i părea sincer rău că-şi pierde musafirul. A fost extrem de amabil din partea dumitale să treci să mă vezi, în singurătatea asta. Iar conversaţia noastră mi-a făcut plăcere. Râse. Şi faptul că a luat o întorsătură bizară. Ce-ai zice să facem tovărăşie, Appleby? Ai? Vrei să facem o combinaţie?

— Să descoperim falsuri?

— Nu, nu. Asta prea ar fi uşor, scumpul meu amic – absolut prea uşor. Să ne asociem şi să prezentăm lumii nişte chestii formidabile. Am fi o combinaţie ultra, dumneata şi cu mine, îţi dai seama. Cum să-ncepem?

Umorul straniu al lui Packford punea iar stăpânire pe el. Pusese întrebarea asta cu un aer de profundă seriozitate.

— Va trebui, zise Appleby, sa ţinem seama de starea pieţii. Eu n-am de gând să fiu unul dintre falsificatorii aceia dezinteresaţi care se mulţumesc, drept orice dividend, cu un zâmbet discret. Cred, sincer, că aş pune accentul pe vânzări. Se întrerupse, storcându-şi creierul să găsească o cale pe care să mai poată susţine, de politeţe, încă un minut sau două de trudnică bufonerie

din care gazda lui părea să guste o atât de nevinovată plăcere. Dar există într-adevăr o piaţă cumsecade, bună de jupuit – vreau să spun pentru mistificări pur literare? Există ceva în genul câştigurilor grase care se scot în artele plastice? Nu mi-aş fi închipuit aşa ceva.

— Tone, scumpul meu amic, tone întregi.

„Când e într-o atare dispoziţie, gândi Appleby, Packford vorbeşte la nimereală, în bună măsură.”

— America, ştii. Instituţii publice cu resurse imense vor rivaliza efectiv pentru orice-i de prim ordin. Chiar şi colecţionari particulari. Natural, nu-s chiar atâţia câţi găseşti pentru pictură sau mobilă sau porţelanuri şi de-alde astea. Dar sunt. Unii în toată firea, alţii mai au şi câte o doagă lipsă. Dar, dacă-i vorba, chiar şi eu, nu-s şi eu puţin într-o ureche? Păi, de ce scotocesc eu după evenimente obscure, care nu prezintă cine-ştie-ce interes omenesc – iar interes intelectual autentic absolut deloc – până-ndărăt în secolul şaptesprezece?

Packford se opri, perplex parcă, auzindu-se vorbind iarăşi serios.

— Ştii, continuă el, răspunsul omului sincer: am găsit o cale, inofensivă într-o măsură acceptabilă, de a mă feri de cârciumă. De cârciumă şi, în fine, de alte lucruri de natura asta. Dar ascultă, are pe dracu-n ea chestia asta, şi te poate-nfunda. I se poate întâmpla unui tip să i se pară că a ratat o serie de lucruri în viaţă. Packford dădu din cap; păru, deodată, deprimat. Şi să intre-n bucluc, ai? Să profite de moment, cum se zice.

— Fără-ndoială. Appleby rămase puţin nedumerit la auzul acestor cuvinte, oarecum incoerente.

— Şi, natural, ceea ce te-mpinge spre un fel de viaţă sau altul e în primul rând întâmplarea. Te-ntorci cu gândul înapoi şi îţi imaginezi c-ai fi putut poate să faci o alegere mai bună – când pur şi simplu n-a fost niciun fel de alegere. Ce spui?

Appleby spunea numai că ora era prea târzie ca să înceapă acum o discuţie pe tema, de-un interes destul de moderat, al necesităţii şi al liberului arbitru.

— Ce carieră ţi-ar plăcea să-ţi alegi acuma, întrebă el, mai mult la întâmplare, presupunând că ai fi cu treizeci de ani mai tânăr?

— Să dezagreg atomi, probabil. Sau, poate, amant profesionist. Ţi-aduci aminte de numele Edward Dowden? Un shakespearolog nu tocmai de dispreţuit; genul de modă veche. Ei bine, după o carieră de cărturar ireproşabilă, a mărturisit că ceea ce i-ar fi plăcut realmente să facă în viaţă

ar fi fost să fie amantul mai multor femei. E înspăimântător, parcă. N-ai zice?

— Poate că da. Şi dacă s-ar fi apucat, o viaţă atât de lungă, să se ţină numai după fuste, fără îndoială că atunci când ar fi privit înapoi la ea ar fi spus că unica lui ambiţie fusese să devină un mare erudit.

— Bănuiesc că trebuie să existe o linie de mijloc la care să te simţi fericit. Packford râse din nou – dar de data asta un râs scurt şi nervos care nu-i semăna deloc. Toate dorinţele astea sunt boală curată, dracu' să le ia. Erudiţia-i şi ea o boală. Grămăticul lui Browning de asta a murit. Şi sexul – tot o boală-i. Amândouă fac din tine un idiot, aşa că efectiv rămâi cu ochii căscaţi la tine însuţi.

Erau lângă maşina lui Appleby. Acum devenea pur şi simplu penibil să te desparţi într-o atmosferă de mărturisiri nedefinite. Pentru că, indiscutabil, asta era. Packford, care de la o vreme părea să fi trăit cu totul solitar, se simţise incitat să dezvăluie unele preocupări ale clipei de faţă de o manieră pe care cu siguranţă că mai târziu o va regreta.

— Trebuie s-o iau din loc, zise Appleby, ca să n-ajungă Judith cu ceasuri înaintea mea.

— Şi asta nu se face, nu? Văd că eşti un soţ cu experienţă. M-am gândit şi eu câteodată să-ncerc. Dar, iată-mă aici – găsind că Giuseppina şi cu Gino sunt destul de liniştiţi ca să le pot rezista.

— Bănuiesc că într-o bună zi ai să ne faci o surpriză. De altfel, e obiceiul dumitale.

Appleby îi strânse mâna şi se urcă în maşină. Era un fel straniu şi abrupt de a-ţi lua rămas bun – la care şi întunericul adăuga ceva, înghiţindu-l imediat pe Packford. Appleby mai prinse o scurtă imagine a lui urcând cu mersul său împleticit spre vilă, parc-ar fi avut acolo întâlnire.

N-avea să-l mai revadă, viu, pe Packford.

2. Evenimente noi la Urchins

Bun rămas, bun rămas…
…De ce m-oi fi-nsurat?
OTHELLO, III, 3, 240

Unu

De-abia la mormântul, deschis încă, al lui Lewis Packford şi-a dat Appleby seama pentru prima dată de existenţa domnului Rood. Puteai numaidecât să spui – poate că pur şi simplu după felul în care îşi ţinea jobenul – că domnul Rood nu era un novice în materie de înmormântări. Dacă n-ar fi fost atât de evident faptul că făcea parte dintr-una din clasele de profesiuni distinse, ar fi fost, cu siguranţă, rezonabil să presupui că era responsabil cu partea laică şi tehnică a ceremoniei.

Natural, numele, Appleby i l-a aflat de-abia mai târziu; şi poate că lucrul nu s-ar fi întâmplat cum s-a întâmplat dacă n-ar fi început să plouă foarte tare. Puteai auzi stropii grei picând pe coşciug cu un zgomot dogit şi gol – ca şi cum antreprenorul de pompe funebre ar fi furnizat, din greşeală, un coşciug de un număr prea mare chiar şi pentru masa enormă a lui Packford. După impresia lui Appleby nu era de faţă aproape nimeni care să aibă un prilej real de îndurerare. Şi faptul ăsta, ca şi vremea proastă, aduceau un anume element lugubru înmormântării. Răposatului nu i-ar fi plăcut. Appleby parcă-l auzea făcând în gura mare glume fără tact despre rituale maimuţărite şi preoţi ahtiaţi după bani.

Slujba se termină şi lumea se împrăştie. Appleby, care nu cunoştea pe nimeni, ieşi singur, cu umbrela deschisă. Dincolo de cimitir se opri să aştepte la o staţie de autobuz. Acelaşi lucru – şi tot cu umbrela deschisă – făcu şi bărbatul despre care imediat vom afla că-i domnul Rood. Dar după toate aparenţele părea că domnul Rood nu socotea că recenta lor comună îndurerare stabilea între Appleby şi el condiţiuni suficiente pentru a-şi vorbi. Şi cum, după înfăţişare, părea să fie cel mai în vârstă, Appleby îşi ţinu gura. Ploaia se înteţea, autobuz nu se vedea, restul participanţilor la înmormântare pare-se că se îndepărtaseră în condiţii superioare, făcând uz de mijloace de transport proprii. La un moment dat domnul Rood îşi plecă puţin umbrela într-o parte, să vadă cum arată cerul, şi ploaia făcu plici pe jobenul lui cum făcuse pe coşciugul lui Packford. Domnul Rood scoase un zgomot cu limba, ca un plescăit nervos – din cauza asta poate, sau poate la adresa insuficienţei transportului londonez în comun. Atunci apăru un taximetru vagabondând în căutare de clienţi şi, cu mare promptitudine, domnul Rood îşi agită umbrela. Taxiul se opri la bordură. În fine, domnul Rood vorbi.

— V-ar fi agreabil, domnul meu, spuse el politicos, să folosim împreună acest taximetru?

Appleby acceptă şi cei doi bărbaţi îşi compararără destinaţiile şi se urcară în maşină. Făcuseră câteva sute bune de metri până ca domnul Rood să vorbească din nou.

— Trist prilej, zise el.

Tonul lui reuşi să pună în evidenţă caracterul strict convenţional al declaraţiei.

— Oh, da, desigur.

O lungă tăcere.

— Penibile împrejurări, rosti domnul Rood de la altitudinea unei impasibilităţi de granit.

— Da.

Domnul Rood începu să scuture încetişor umbrela pe podeaua taximetrului – dar cu extreme scrupule privind membrele inferioare ale lui Appleby.

— Numele meu e Rood, zise el. Eram avocatul decedatului.

— Numele meu e Appleby.

— Îmi pare bine.

Inflexiunea pe care domnul Rood o dădu cuvintelor n-avea nimic îmbietor, şi el se rezemă, cu un aer sumbru, în colţul lui de taximetru. Appleby presupuse – fără să manifeste vreun sentiment notoriu de regret – că reuşise să ajungă cu avocatul răposatului Lewis Packford la cel mai avansat grad de intimitate ce-l putea aştepta. Dar greşise.

— Echilibrul mintal deteriorat, spuse Rood imediat. Ficţiune mai curând teologică decât legală. Absurdă – dar nu e prea supărătoare, afară de cazul în care decedatul procedase, destul de recent, la schimbări în dispoziţiunile testamentare.

— Ceea ce presupun că Packford n-a făcut.

Cum vorbele astea nu fuseseră deloc spuse cu gândul de a-l trage de limbă, Appleby nu era convins că meritau să li se răspundă cu o tăcere atât de masivă ca aceea pe care o afişa acum Rood. Dar, dovedindu-şi astfel în suficientă măsură discreţia sa profesională, avocatul continuă, pe un ton mai sociabil.

— Nu că aş ţine să manifest vreo dezaprobare pentru spectacolul pe care-l oferă unii oameni cu stare făcând din când în când schimbări în testamentele lor. Din punctul de vedere al avocatului nu-i, la urma urmelor,

decât apă la moară. Iar curajul de a-ţi schimba părerea nu e decât lăudabil. Napoleon, v-aduceţi aminte foarte bine, era celebru pentru abilitatea lui de a-şi schimba substanţial planurile, În termen foarte scurt.

— Aşa am auzit şi eu. Appleby se întrebă dacă sumbrul şi convenţionalul domn Rood nu cultiva cumva în ascuns o viaţă a fanteziei, în care comanda armii puternice pe toată suprafaţa Europei. Şi îmi închipui – pentru că tot veni vorba – că Lewis Packford era genul de om capabil, uneori, să facă lucruri stranii, necugetate. Şi sinuciderea e, fără-ndoială, o chestie de impuls subit.

— Se poate. Dar eu am fost foarte, foarte surprins.

— Că Packford a procedat în felul ăsta?

— Precum spuneţi. Şi mai sunt încă foarte surprins şi acum.

Domnul Rood se strădui, cu această declaraţie, să lase impresia că era, prin ea însăşi, surprinzătoare. Concluzia implicită pare să fi fost că el nu era deseori surprins, perspicacitatea sa pătrunzând în mod curent, cu perfectă precizie, viitorul.

— Am fost asigurat de medicul lui Packford că prietenul nostru n-avea motive rezonabile să fie îngrijorat de sănătatea sa. Şi, cunoscându-l aşa cum îl cunoşteam, nici în vreun impuls iraţional în acest sens nu pot să cred. Nicio temere morbidă cu privire la echilibrul său interior, sau ceva de natura asta.

Appleby dădu din cap.

— Aş fi înclinat să fiu de acord cu dumneavoastră, întâmplarea face să-i fi făcut o vizită în Italia, nu de mult. Părea să fie perfect sănătos şi să se bucure de viaţă. Dar experienţa m-a învăţat: dacă nu cunoşti într-adevăr îndeaproape un om, poţi să te înşeli completamente în privinţa… cum să zic, în privinţa constituţiei sale sentimentale şi a condiţiei substratului nervos. Dar poate că eraţi un intim al lui?

Rood, care în timpul acestei cuvântări îşi schimbase poziţia în maşină şi acum îl măsura atent cu privirea pe Appleby, dădu uşor din cap.

— O Doamne, nu. Deloc. E-adevărat, legătura noastră depăşea sfera serviciilor mele profesionale. Întâmplarea face ca unele dintre obiectele în care el era o atât de distinsă autoritate, să prezinte şi pentru mine un modest interes. Chiar am colaborat, de două sau de trei ori, la articole pe chestiuni bibliografice sau paleografice. Dar nu pot să pretind că ştiam mare lucru despre viaţa personală a sărmanului Packford. Vorbesc bazat doar pe unele

impresii foarte generale. Şi cu toate astea, repet, mă surprinde faptul că a pus mâna pe un revolver şi şi-a zburat creierii.

— Vreţi să spuneţi, domnule Rood, că circumstanţele par să îndreptăţească cercetări mai ample?

Destul de surprinzător – dar într-un fel lucrul era complet sinistru – Rood zâmbi.

— Ar fi nimerit acum din partea mea să spun, replică el cu un formalism majestuos, că n-aş fi abordat absolut deloc acest subiect dacă amabilitatea dumneavoastră de a vă spune numele, Sir John, nu mi-ar fi dezvăluit pe de-a întregul identitatea dumneavoastră.

— Ah! Appleby era uşor descumpănit. Dar ştiţi, oficial n-am niciun fel de idee de chestia asta. Cu toate că, pentru nu-ştiu-ce motiv Packford a fost înmormântat la Londra, din câte am aflat el a murit în provincie. E foarte puţin probabil să-mi fie supus mie cazul.

— De acord, de acord. Rood vorbea cum vorbeşte altuia un om care are numeroşi subalterni. Nu m-am gândit la aşa ceva. Şi sper că n-o să credeţi, Sir John, că un om cu atâta experienţă, oricât de banală, de avocat de familie, ar fi în stare sa considere sinuciderea neaşteptată a unui client respectabil drept o ocazie propice pentru investigaţii de detectiv. Absolut deloc. În nouă cazuri din zece e indiscutabil de preferat ca orice incident de acest fel, oricât de misterios, să treacă în uitare, neexplorat.

— Mă tem că, din punct de vedere profesional, mi-ar fi greu să mă declar de acord. Appleby surâse. Dar înţeleg ce vreţi să spuneţi.

— Dacă răposatul ar fi fost şantajat – ei, acuma nu mai poate fi, şi ultimul lucru pe care umbra lui l-ar putea dori ar fi un scandal. Şi, consideraţii de acelaşi fel li se potrivesc şi altor eventualităţi curente. Dar cu sărmanul Packford sunt într-o situaţie oarecum dificilă.

— Dificilă? făcu Appleby interogativ.

— Nu sunt pe de-a întregul convins că şi-a luat singur viaţa. Rood îşi exprimă această opinie fără absolut nicio emfază sau emoţie. De fapt, presupun că există o mare probabilitate ca el să fi fost omorât.

Appleby avea să reflecteze mai târziu că scepticismul său referitor la ideea surprinzătoare ivită în mintea domnului Rood a fost şi pripit şi nefondat. Avocatul avea, indiscutabil, o doză de înfumurare care l-ar fi putut împinge să elaboreze şi să promoveze teorii de fabricaţie proprie şi oarecum fanteziste. Dar un aiurit nu părea să fie. Şi, în acel moment, Appleby ştia prea puţin despre circumstanţele reale ale morţii lui Packford

şi ale presupusei sinucideri; nu deţinea informaţii certe cu care să-şi poată contrazice tovarăşul întâmplător de taximetru. Dar ştia, dintr-o îndelungată experienţă, că aproape orice sinucidere, oricât de evidentă, dădea loc la vorbe şi, pe undeva, la perfidii; şi mai ştia că nu totdeauna asemenea fantezii de omucidere porneau de la indivizi temperamental înclinaţi la aşa ceva. Probabilitatea imediată, gândi el în acea clipă, era că pur şi simplu moartea neaşteptată a lui Packford declanşase nu-ştiu-ce idee în mintea lui Rood, şi l-a pornit pe calea presupunerilor.

Dar toate astea nu însemnau că sugestia putea fi ignorată printr-o simplă politeţe. Rood n-ar fi putut fi avocatul lui Packford dacă n-ar fi fost un jurist competent şi cu prestigiu; nutrind această bănuială, el a nimerit, din pură întâmplare, în compania lui Appleby, care era adjunct al şefului poliţiei metropolitane. Nu urma deloc de aici că era sarcina lui Appleby să scoată o lupă şi să înceapă să caute pete de sânge şi urme de paşi. Desigur, nici nu era în drept s-o facă. Dar trebuia să se ocupe de informaţiile de orice natură ce aveau să-i parvină şi să ia, de se va ivi nevoia, măsurile potrivite.

— Sunt foarte îngrijorat de faptul că aţi ajuns la această bănuială, zise el. Aţi comunicat-o, fără îndoială, organelor de poliţie competente?

— Desigur, am comunicat opinia pe care mi-o formasem ofiţerului de poliţie care cerceta cazul. Din nefericire, virtualmente a ignorat-o. Poliţia – şi prin asta vreau să spun procurorul-instructor – are conştiinţa perfect împăcată. Ancheta a fost amânată. Deh, poate că-i mai bine aşa.

Domnul Rood emise această sentinţă finală cu o sumbră demnitate.

— Nu e absolut deloc, dacă există cel mai modest temei pentru îndoială. Appleby vorbise cu oarecare gravitate. Sunteţi în măsură să indicaţi vreun motiv care să fi incitat la uciderea lui Packford?

— Furtul, Sir John.

Appleby clătină din cap.

— Ştiţi, sunt într-o oarecare măsură handicapat, pentru că nu dispun de niciun fapt în cazul de faţă. Dar în ţara asta sunt excepţional de puţine omoruri iniţiate în mod deliberat pentru furt. Hoţii şi spărgătorii ucid, în general, numai când sunt surprinşi şi, în asemenea cazuri e probabil ca circumstanţele să nu mai lase loc pentru niciun fel de dubii.

— S-ar putea foarte bine să fiu complet greşit. Considerând acum că umbrela se uscase suficient, Rood începu să o răsucească cu meticulozitate deosebită. Dar jefuirea lui Packford, dacă a avut loc, a fost de natură specială. Parcă aţi spus că l-aţi vizitat în Italia?

Taximetrul se poticnise la un stop. Era o încurcătură de circulaţie. Appleby se uită curios la tovarăşul său de călătorie. Rood terminase distracţia cu umbrela şi şedea acum cu ea între genunchi. De era cumva un maniac, înfăţişarea lui nici pe departe nu sugera acest lucru. Considerat într-un context destul de amplu, îţi făcea o impresie destul de oarecare. Văzut doar în lumina profesiei lui, sugera mai curând o rigoare îngustă capabilă să-l facă perfect adecvat meseriei.

— Da, zise Appleby, am trecut pe la Packford în cursul verii. N-a fost decât o vizită-surpriză. Am luat cina cu el, după care am plecat mai departe la Verona.

— Cred că asta s-a întâmplat la 8 iulie?

Smucitura cu care Appleby îşi îndreptă spinarea nu fusese provocată numai de o nouă mişcare înainte bruscă a taximetrului.

— Chiar asta e data, zise el. Dar n-aş fi crezut că a fost un prilej de trecut în istorie.

— Ah! Vocea lui Rood avea alt ton. Ar fi putut lesne fi luat drept unul de satisfacţie. N-ar fi fost nimic remarcabil în faptul că ştiam, fără să-mi fi pomenit dumneavoastră, despre vizita pe care i-aţi făcut-o lui Packford la Garda. Dar e ciudat că ştiu data – nu?

Scoase un chicotit infatuat.

— Presupun că nu e nimic realmente straniu în treaba asta. Dar surprinzător e, oarecum. Poate că Packford, întors în Anglia, să fi menţionat lucrul ca atare, dumneavoastră sau altcuiva. Dar e greu de închipuit ca el să fi menţionat şi data precisă a unui eveniment atât de lipsit de importanţă sau, în orice caz, să vă fi rămas fixat în memorie. Eu însumi a trebuit să fac un efort ca să verific dacă nu greşiţi.

— Întocmai. Rood era acum într-adevăr încântat. De fapt am aflat despre asta chiar atunci. Packford şi cu mine am fost în corespondenţă în timpul verii – corespondenţă juridică, înţelegeţi, desigur, dar cu obişnuitele post-scriptumuri şi aşa mai departe, cu o notă ceva mai personală, cum se obişnuieşte a se adăuga din politeţe în asemenea împrejurări. Mi-a pomenit de vizita dumneavoastră. Spunea că era cât p-aci să devină o sărbătoare. Rood se opri. Aveţi impresia că-i ceva cu totul enigmatic?

— Cred că nu-i o întrebare la care să pot răspunde imediat.

Replica lui Appleby a fost aproape maşinală. Devenise o a doua natură la el, când era vorba de activitatea sa oficială, să pună mult mai multe întrebări decât i se puneau.

— Am crezut posibil ca el să vă fi pomenit numele unui anume membru dintr-o nobilă familie veroneză.

— Sunt sigur că am vorbit despre o doamnă locuind undeva nu departe de Veneţia – şi, de asemenea, mi se pare, despre un străin de marcă naturalizat acolo. Despre Verona nu ştiu nimic. Amintirile mele sunt destul de vagi. Dar cred că practic e posibil ca el să-mi fi vorbit de vreo două familii din acel oraş. Familii nobile, fără-ndoială – cu toate că având obiceiuri domestice destul de burgheze.

O clipă Rood lăsă impresia că se simte ofensat. Această absurditate îl deconcerta total, şi asta era ceva ce nu-i plăcea. Emise apoi un scurt hohot de râs lipsit de orice veselie.

— Montague şi Capulet, făcu el. Foarte bine… ha, ha! Bietul Packford, desigur, nu putea să-l lase-n pace multă vreme pe Shakespeare. Dar eu mă refeream la – hm – la un gentilom în viaţă, din Verona. Un aristocrat, Sir John, un aristocrat pauperizat, de la care Packford era pe cale să cumpere ceva. Dar asta, luaţi seama vă rog, e o simplă deducţie a mea. Packford obişnuia să fie foarte ascuns în chestii de acest fel. Sau poate că ar trebui să spun că obişnuia să fie foarte ascuns şi în acelaşi timp să lase să pice indicii provocatoare despre. Poate că „indicii” să fie un termen prea tehnic şi să impieteze asupra propriului dumneavoastră teren de activitate, Dar, întru-cât îl cunoşteaţi pe Packford, o să mă înţelegeţi.

Incontestabil că Appleby îl înţelegea. Packford avea, într-adevăr, obiceiul să aţâţe curiozitatea lăsând să transpire, drămuite cu grijă, aluzii la viitoarele lui descoperiri – aluzii care erau vagi la început dar apoi prindeau contur pe măsură ce devenea iminent momentul ca surpriza în perspectivă să fie efectiv lansată în lumea savantă.

— Aţi descoperit cumva pe ce anume spera Packford să pună mâna cu acel prilej?

— Deloc. N-aş fi ştiut absolut nimic de toată afacerea asta dacă Packford n-ar fi avut nevoie de parale.

Rood ezită, conştient parcă de faptul că începea să divulge unele dintre treburile particulare ale clientului său.

— Nu era câtuşi de puţin o sumă importantă, ţinând scama de mijloacele mari de care dispunea Packford. Dificultatea consta pur şi simplu în obţinerea de devize pentru un scop pe care el nu era deloc dispus să-l divulge. Bancherul lui se simţea obligat să formuleze unele obiecţii la

executarea dispoziţiei. A recurs la mine ca să aranjez lucrurile, ceea ce am şi făcut. Pe cale perfect legală, cred că nu mai e nevoie să adaug.

— Mă-ntreb ce vreţi să spuneţi prin „nu era câtuşi de puţin o sumă Importantă”? Pentru un călător modest ca mine, o atare expresie ar reprezenta ceva cam până la cincizeci de lire sterline.

— Întocmai, Sir John. Şi pentru mine ar fi absolut la fel. În cazul nostru era vorba de o mie de lire. Packford cerea suma asta pentru cheltuielile normale ale sejurului său de vară în Italia.

— Cu care să cumpere ceva de la un nobil pauperizat din Verona? Există, presupun, asemenea oameni.

Rood râse. De data asta părea într-adevăr bucuros.

— Este exact întrebarea pe care mi-am pus-o şi eu. Stimatul meu Sir John. Părea neobişnuit de tenebros, ca să nu zic simulant. Şi că în chestia asta Packford a fost cât se poate de vag, este – hm – puţin spus. La altcineva, atitudinea lui ar fi putut foarte bine să fie numită echivocă. Dar lui Packford nu-i puteai reproşa acest lucru. Firea lui, i-o cunoşteaţi, fără îndoială. Îi făcea teribilă plăcere acest fel de a-i epata pe savanţi. Avea, s-ar putea spune, un instinct al tăinuirii.

Appleby încuviinţă.

— Cred că aşa-i. Chiar m-am întrebat dacă se comporta la fel şi în alte domenii ale vieţii.

— Hm! Rood emisese acest sunet cu o deosebită discreţie. Cred că măcar atâta lucru putem spune. Era, poate, copilăros. Dar, într-un fel, înduioşător. Însoţi aceste cuvinte cu o revenire la maniera cea mai rigidă, ca şi cum ar fi vrut sa scoată discret în evidenţă că a fi înduioşat de cineva era pentru el doar o noţiune abstractă. Întrebarea e, dacă toate astea au dus la moartea lui.

— Cum să zic… s-ar părea că asta-i întrebarea *dumneavoastră*. Dar nu pot spune, domnule Rood, că, cel puţin deocamdată, aţi reuşit să stabiliţi un cap de acuzaţie. Dacă, se înţelege, ceea ce urmăriţi dumneavoastră e să stabiliţi un cap de acuzaţie.

Din nou Rood luă un aer ofensat. Era, cert, susceptibil.

— Sună cam nebulos, incontestabil, făcu el înţepat Dar cred, cel puţin, că Packford a cumpărat ceva important şi de interes considerabil de la această persoană din Verona – din nou un râs amar – fie ea nobilă sau nu.

— Şi credeţi că lucrul acesta s-a petrecut recent?

— Din câte deduc eu, Sir John, s-a petrecut, probabil, chiar în noaptea vizitei dumneavoastră din iulie. N-a pomenit de nimeni, vreun nume sau

ceva?

— Sunt sigur că nu. Pe Appleby începea să-l enerveze această vânturare de mistere. În afară de menajera lui şi de grădinar – şi, da, de propria mea soţie – n-am vorbit despre nimeni altcineva.

— Dar aţi avut, cumva, impresia că Packford aştepta pe cineva?

O clipă Appleby reflectă la lucrul acesta.

— Da, aşa-i, răspunse el. Mi-a lăsat, destul de confuz, o impresie de-aşa ceva.

— Întocmai! Rood era din nou vesel, optimist. Părerea mea e că Packford era pe cale atunci să încheie dintr-un moment într-altul o tranzacţie confidenţială cu amicul ăsta din Verona. Şi trebuie că a reuşit să o facă, până a doua zi. Felul în care s-a referit la dumneavoastră, că tocmai scăpaserăţi prilejul de a participa la un eveniment, nu admite, după opinia mea, altă interpretare.

O clipă Appleby tăcu. Era incontestabil adevărat că gândul la Verona avusese o anumită semnificaţie în seara aceea, nu prea îndepărtată, din iulie. Până aici deducţiile lui Rood nu erau neconvingătoare. Dar legătura între acest fapt şi bănuiala pe care o formula părea să fie cu totul nebuloasă.

— Şi părerea dumneavoastră e, întrebă Appleby, că Packford, după ce a făcut această importantă achiziţie în Italia, a adus obiectul în ţară şi că apoi i-a fost furat de cineva care l-a ucis cu acest prilej?

Dar în această clipă taximetrul se opri.

— Ah, făcu Rood. Am ajuns. Se uită la aparatul de taxat. Am să-i dau omului patru şilingi. Vreau să zic, dacă socotiţi că-i corect în felul acesta. Şi se pregăti să deschidă portiera din dreptul lui.

Appleby era mirat. Rood, care păruse hotărât să-i vâre pe gât nişte deducţii bizare şi nesolicitate, se eschiva categoric. Poate că-şi adusese aminte că şi Napoleon procedase la unele retrageri pripite. Sau, poate, reflectând mai bine, n-a mai avut curajul. Şi-acum era aproape pe trotuar. Dar ezita.

— Ar fi trebuit să pun puţină ordine în idei, zise el. La urma urmei sunt pe un teren cu care nu-s familiarizat. Poate că-mi veţi îngădui, dacă voi socoti demersul destul de fundat, să iau contact cu dumneavoastră.

— Desigur. Appleby fu categoric, dar lipsit de entuziasm. Scrieţi-mi, sau daţi-mi un telefon. Nu veţi întâmpina nicio dificultate în a obţine legătura cu mine.

Rood dădu din cap şi închise portiera. Încă mai şovăia şi, după o clipă, o deschise iar.

— Patru şilingi şi jumătate, zise el. M-am gândit să-i dau patru jumătate. Uitasem să socotesc şi bacşişul. Bună ziua.

Trânti uşa taximetrului la loc, se întoarse şi se depărtă grăbit. Neglijase să-şi deschidă umbrela. Şi, lăuntric, urechea lui Appleby auzea din nou ploaia păcănind pe joben cum păcănise pe coşciugul lui Lewis Packford.

Doi

Fie că domnul Rood va considera potrivit sau nu să apară cu noi informaţii sau presupuneri, chestiunea, socotea Appleby, nu putea fi literalmente lăsată baltă. Dacă el, Appleby, nu va întreprinde nimic şi apoi vreo evoluţie neprevăzută a afacerii va demonstra că avocatul nu spusese prostii, va fi foarte puţin probabil ca în ochii subalternilor săi din Poliţia Metropolitană el să mai ofere un exemplu impresionant de vigilenţă.

Dar, chiar în afară de asta se simţea îndemnat să facă ceva. Prieten apropiat al răposatului nu fusese. Dar îi fusese simpatic, şi întâmplarea făcuse să treacă pe la el nu cu mult înainte de moartea lui. După judecata lui Appleby, a considera acum felul în care se produsese acel deces ca perfect normal ar fi însemnat, blând spus, o impietate. Când un om este ucis, probabil că umbra lui e recunoscătoare dacă e spălat de acuzaţia de sinucidere.

În acelaşi timp, Appleby mai simţea şi un alt impuls mai elementar – un impuls a cărui prezenţă lăuntrică, viguroasă şi constantă, dacă i-ar fi lipsit, el ar fi îmbrăţişat cine-ştie-ce altă carieră: curiozitatea în legătură cu Packford, curiozitatea în legătură cu Rood şi, mai presus de toate, acea subtilă notă de implicare personală în presupusul mister constituit de nu prea îndepărtată seară petrecută de el la lacul Garda. În restul parcursului cu taximetrul încercă să se instaleze mai temeinic în amintire, cu mai multă sensibilitate. Rezultatul n-a fost prea satisfăcător.

Incontestabil că în timpul cinei aceleia simple se manifestase o oarecare stare de tensiune, de aşteptare, de tulburare şi, de asemenea, o notă de preocupare personală într-un domeniu la care nu te-ai fi aşteptat. Dar Appleby socotea că memoria lui nu era în posesia unui instrument cu care să poată măsura aceste elemente cu oarecare precizie. Ce îi rămăseseră, în special, erau impresii senzoriale pregnante dar fără nicio utilitate: torsul bronzat al tânărului Gino şi zâmbetul lui strălucitor, ciupercile şi vinul acrişor de Toscana, lacul ca o lungă pânză de lumină la asfinţitul soarelui. Fusese, în fond, în concediu, trăise foarte intens senzaţia asta. Poate că tocmai ceea ce ar fi trebuit nu remarcase.

Când ajunse la Scotland Yard, prima lui investigare i-a produs o surpriză. Moartea lui Lewis Packford, cu toate că avusese loc în Dorset, fusese anchetată de inspectorul-detectiv Cavill. Nu şi-a dat numaidecât seama de

ce fusese repartizată atenţiei acestui funcţionar foarte ocupat, şi Appleby trimise un scurt mesaj prin care ruga să i se comunice.

Charles Cavill era în imobil şi se prezentă imediat. Nu arăta prea încântat; izbuti să imprime o notă impresionant de sumbră gestului, simplu în fond, de a înmâna lui Appleby un dosar, şi se comportă inutil de formal şi de politicos.

— Îmi pare rău că-ți răpesc timpul, zise Appleby.

Apăreau totdeauna dificultăţi de felul ăsta într-o instituţie a cărei structură ar putea fi numită cvasi-militară. Appleby avusese şi el perioadele lui dificile, avusese de făcut faţă, pe când urca în ierarhie, unor faze de resentiment atât de acerbe încât aproape puteai să crezi că venise direct într-un post de conducere prin transfer. Au fost vremuri când s-ar fi socotit de-a dreptul temerar să-ţi permiţi murmure de scuze. Dar acum el le lua, toate astea, destul de uşor; la urma urmei, ajunsese; spunea ce-avea de spus – şi-i lăsa să reacţioneze cum le plăcea, nu se mai sinchisea.

— Da, repetă el. Îmi pare tare rău, Cavill. Dar întâmplarea face ca să-l fi cunoscut pe acest Packford. Nu de mult i-am făcut o vizită, în Italia, şi am cinat la el.

— Da, Sir. Tonul lui Cavill era o indicaţie că el, Cavill, nu făcea parte din acea clasă a societăţii care se fâţâie pe tot continentul.

— Şi atunci arăta foarte bine. Un om cât o butle, dar plin de viaţă şi cu tot felul de planuri în perspectivă. Voia să lase lumea cu gura căscată. Nu toată lumea. Doar o bună parte dintre savanţi. Cam asta avea în cap.

— Da, Sir. Din câte-am putut culege părea să fie destul de inofensiv.

Vocea lui Cavill avea acum o notă de oboseală despre care Appleby îşi spuse imediat că nu trebuia neapărat interpretată ca agresivă. Nimeni, în toată instituţia, nu muncea mai din greu decât Charles Cavill. Şi dacă el ajunsese la concluzia că nu era cazul să bănuieşti ceva sinistru în moartea lui Packford, avea, acum, în orice caz, dreptul să fie puţin iritat.

— Aşa că am fost surprins, continuă Appleby, să aflu că bietul om şi-a zburat creierii. Nu-i ceva obişnuit, cred că eşti de acord, la un om care-i în plină activitate, urmărind cutare sau cutare lucru.

— Asta-i perfect adevărat. Cavill vorbea acum cu însufleţirea profesională de rigoare. Dar chiar şi un om absorbit de pofta de viaţă poate să şi-o curme când dă, brusc, peste ceva destul de grav. Cât de brusc, asta-i important. Am constatat-o de multe ori. Dar poate că greşesc. Fireşte, dumneavoastră aveţi mult mai multă experienţă decât mine, Sir.

Appleby oftă uşor. Această inutilă scurtă dizertaţie n-avea nici măcar justificarea de a fi adevărată. Cu experienţa lui Cavill ai fi putut umple clasoare-ntregi. Şi, fireşte, chiar aşa se şi procedase, jos, într-o încăpere vastă şi neprimitoare, ignifugată.

— Ei, făcu Appleby deodată, cu un ton acut de provocare, şi-atunci, ce-i cu Packford? Există vreo indicaţie c-a dat peste el ceva destul de grav? Creierii şi i-a zburat. Ce l-a determinat?

— Pagina patru, făcu Cavill.

Pagina patru era ultima din dosar. Cavill nu socotise util să redacteze note ample despre Packford. Appleby îşi aruncă ochii pe prima frază.

— Căsătorit! exclamă el. Trebuie să recunosc că era de o discreţie puţin obişnuită pe chestia asta.

— Avea şi de ce, făcu Cavill sumbru. Citiţi mai departe.

— Din nou căsătorit! Appleby examină un moment pagina, apoi puse dosarul jos. Ei, asta-i culmea! exclamă el.

— Întocmai, Sir. Trebuie că-i surprinzător, la cineva pe care-l cunoaşteţi foarte bine.

— N-am spus asta, Cavill. De pildă, n-am fost niciodată la Packford la ţară, unde ştiam c-avea o casă. Am luat, din când în când masa, seara, în apartamentul lui din Londra, unde trăia ca un becher – asta fără nicio discuţie. Şi l-am invitat uneori la prânz la mine la club. Şi a fost şi la mine acasă, o dată sau de două ori, invitat de nevastă-mea, fără măcar idee s-avem că există o doamnă Packford.

— Două doamne Packford, Sir. Asta-i chestia, nu?

— Fără-ndoială. Appleby îşi aruncă din nou ochii pe dosar. Existenţa primei explică uşor reticenţa în privinţa celeilalte. Şi invers.

— Întocmai, Sir.

— Am avut, la un moment dat, impresia că exista, undeva la orizontul lui, femei, şi că-l cam încurcau. Dar, în fond, asta nu-i ceva chiar neobişnuit. Aveam sentimentul, întrucâtva, că-i un novice, un debutant întârziat şi că asta-i crea complexul.

Cavill dădu din cap.

— Impresia mea e c-aşa stăteau lucrurile, Sir.

— Dar povestea asta de-aici – şi Appleby bătu cu palma pe dosar – asta-i altă chestie. Bigamie pură şi simplă. Nu-i un delict de om cu carte. Trebuia să-şi dea seama că nu poate scăpa. E curată prostie.

Appleby constata că principala sa reacţie la strania informaţie ce-i fusese oferită era exasperarea. „Dar, reflecta el, Packford, cu toate că era un personaj atât de simpatic, avusese dintotdeauna un anume dar de a stârni exasperarea”.

— Deabia după ce a atras cineva atenţia asupra faptului ăstuia ciudat despre răposat, continuă el, deabia atunci ne-au rugat cei din jur să vedem ce-i cu afacerea asta?

Cavill dădu din cap – cu acelaşi aer obosit.

— Aşa s-a-ntâmplat, Sir.

— Trebuie să recunosc că nu ţi-a trebuit mult ca să-ţi faci o părere despre cele întâmplate. Văzându-l pe Cavill schiţând un zâmbet, Appleby făcu o pauză. Dar, natural, încă nu văd limpede. Clătină din cap, a neputinţă – ştiind foarte bine că, a-şi vedea şeful în oarecare încurcătură, va fi după toate probabilităţile, pentru Cavill prilej de o mai bună dispoziţie. În afară de câteva mormăieli tenebroase, când l-am întâlnit ultima oară, n-aş fi făcut niciodată vreo legătură între Packford şi chestii de-astea.

— N-aţi fi zis despre el că era o fire entuziastă, Sir?

— Nici vorbă c-aş fi zis. Era!

— Şi vesel, optimist? Convins din fire că totdeauna lucrurile or să iasă bine?

Appleby dădu din cap.

— Şi, văd că ţi-ai făcut o foarte justă părere despre el, Cavill.

— Atunci nu cred că avem de-a face cu ceva chiar atât de neobişnuit cât am putea bănui. Un bărbat, între două vârste, ştiţi, tocmai tipul de debutant întârziat despre care vorbeam. Era ferm convins, de când se ştia, că-i un burlac născut şi nu făcut. E-o chestie care se putea să-l jeneze câteodată. Şi se-ntâmplă adesea să găseşti astfel de oameni mai rezervaţi, mai ascunşi.

— Packford, într-un fel, era şi aşa. Dar de cele mai multe ori în legătură cu lucrările lui. Ca bărbat îţi lăsa mai curând o impresie de candoare. Nu era omul să-şi ascundă bucuriile şi victoriile.

— Fără-ndoială, Sir. Am impresia că imaginea noastră despre el începe să prindă contur. Cavill era fericit.

Portretele psihologice erau marea lui resursă si-i plăcea teribil sa le interpreteze. Câteva minute mai devreme nu luase în seamă o invitaţie de a se aşeza. Dar acum se lăsă să cadă într-un fotoliu şi, într-o dispoziţie voios-egalitară, făcu un gest cu degetul către adjunctul şefului poliţiei metropolitane.

— Într-o bună zi genul ăsta de individ descoperă că îndoielile şi neîncrederea lui în sine – în materie sexuală, vreau să spun – sunt aiureli, şi că se comportase ca un neisprăvit, fără absolut niciun motiv. E o descoperire capabilă, destul de probabil, să-i tulbure puţin echilibrul. Şi-şi face convingerea că nu există ceva mai bun pe lume decât culcatul în doi în cea mai elementară formă.

Appleby surâse.

— Imaginea dumitale nu formulează tema cu cine-ştie-ce gingăşie. Dar înţeleg ce vrei să spui.

— Şi aproape că nu există prostie pe care un bărbat, mai mult sau mai puţin în primul entuziasm al descoperirii sale, să n-o facă fără nicio ezitare. E-n stare să se-ncurce cu două fete dintr-o dată.

— Admit. Sunt chiar dispus să accept că Lewis Packford ar putea fi un astfel de om. Dar cu siguranţă, dragul meu, n-avea nevoie să se-nsoare cu amândouă.

— E foarte posibil ca el să fi socotit că-i mai corect – mai cinstit, aşa.

Cavill dădu această explicaţie cu toate aparenţele unei contribuţii serioase la dezbatere. Şi însuşi Appleby îşi dădu seama că, aşa fantastică cum putea să pară, mintea lui Packford putuse foarte bine să fi funcţionat şi în felul ăsta.

— Şi cucoanele nu erau la curent una cu existenţa celeilalte? întrebă el.

— Desigur că nu erau – întocmai cum nici celelalte cunoştinţe ale lui Packford nu ştiau de existenţa niciuneia dintre ele. Am oarecum sentimentul că tot felul ăsta de a fi, smintit şi periculos, era foarte mult pe gustul omului nostru. Răspundea pasiunii lui pentru mister, şi lui, probabil, îi făcea plăcere, râdea pe sub mustaţă.

— Râdea pe sub mustaţă? Era o expresie, îşi aminti Appleby, care parcă fusese rostită în cursul ultimei lui conversaţii cu Packford. Ce să spun, cu siguranţă că nu era un secret pe care să fi putut spera, în mod cât de cât rezonabil, să-l păstreze la infinit. La drept vorbind, eminentul nostru cărturar se îndrepta direct spre puşcărie.

— Fireşte că da. Iar cât priveşte cucoanele, Sir, ele tocmai atunci aflaseră. Şi îşi făcuseră apariţia ca să lămurească cu Packford cazul. Asta a fost ceea ce a precipitat sinuciderea.

O clipă Appleby nu spuse nimic.

— E greu de crezut, îţi dai seama. Nu e niciun ceas de când vorbeam cu avocatul lui Packford, un ins pe care-l cheamă Rood…

— Ah, Rood, rosti Cavill acru. Îl ştiu eu p-ăsta.

— Ei bine, Rood nu mi-a spus nimic despre toate astea. Nu cred să ştie ceva. Totuşi, mi-a făcut impresia unui om foarte perspicace. Appleby clătină din cap. Şi tot îmi vine încă foarte greu să-l văd pe Packford în tot contextul ăsta. Era un cărturar, Cavill. Sunt ferm convins că atunci când l-am văzut în Italia era cu totul absorbit de nu-ştiu-ce plan de a descoperi dacă Shakespeare a fost vreodată acolo – sau măcar dac-avusese intenţia. Cu siguranţă însă că mai era ceva ce-i frământa mintea. Dar e puţin cam greu de crezut că era vorba de excedentul de neveste.

— Nu mă-ndoiesc, Sir, că era capabil să lase toate astea-n Anglia – cel puţin în oarecare măsură. Se prea poate chiar ca ăsta să fi fost motivul pentru care şi-a petrecut vara în Italia – destul de discret, din câte-mi dau seama. Experienţele lui entuziasmante trecuseră, şi grija lui acum nu mai era decât să nu se pomenească cu vreuna dintre cucoane după el.

Appleby ridică din umeri.

— Tot ce pot să spun, Cavill, e c-am văzut şi eu unele lucruri bizare-n viaţa mea. Dar ăsta le întrece pe toate.

— Da… Ştiţi, ăsta a fost şi sentimentul meu, la Urchins.

— Urchins?

— Casa de la ţară a lui Packford cred că acuma-i a fratelui său.

— Packford avea un frate?

— Un frate mai mic, Edward. Puţin cam excentric, şi ăsta, după câte-mi dau seama. A insistat, de exemplu, ca toţi profesorii şi ceilalţi, în fine, să rămână mai departe acolo. Aproape că-i lipsit de pietate, după o astfel de moarte. Mai ales c-au venit şi cele două neveste. Cel mai autentic balamuc din toată Anglia, în clipa de faţă, zic eu. Dar puteţi să mă credeţi, Sir, n-a fost crimă.

— Nu asta-i şi părerea amicului, ăluia, Rood. Are el o poveste, cum că Packford ar fi cumpărat ceva important de la un nobil sărăcit din Ve…

— Da, Sir, ştiu şi asta. Întreruperea lui Cavill era în acelaşi timp şi total necuviincioasă şi o indicaţie că oarecum îl considera pe Appleby cu o dispoziţie de radioasă toleranţă. Cred c-ar fi bine, poate, să cercetaţi pagina doi.

Appleby luă iarăşi dosarul şi-şi aruncă ochii pe pagina a doua. Se produse o tăcere destul de lungă. Pagina a doua menţiona că Packford lăsase un bilet scris care fusese găsit lângă cadavrul său. Fusese scris în grabă, pe o carte poştală, şi spunea simplu:

Bun rămas, un lung, lung bun rămas!

Appleby o privi îndelung.

— Ştii că-i un citat? întrebă el.

— Da, Sir. Am consultat textul.

— *Un lung, lung bun rămas măririi mele.* E-un ultim mesaj, destul de grandilocvent, chiar dacă-i lăsat de un bine-cunoscut cărturar, nu-i aşa? Totdeauna cita din Shakespeare, şi cam la-ntâmplare. E scrisul lui? Aş zice că e – din cât m-ajută memoria.

Cavill făcu cu capul semn că da.

— E scrisul lui, cert. L-au văzut doi experţi. Numai Rood, Sir, prietenul dumneavoastră, susţine că-i un fals. A fost destul de dezagreabil pe chestia asta. Demnitate ultragiată. Un tip susceptibil. Pretinde c-ar fi şi el puţin expert.

— Şi după ce dumneata l-ai ignorat, a pus mâna pe mine. Dar nu mi-a spus nimic din toate astea. Appleby arătă din nou spre dosar. Spui că mâzgăleala reprodusă aici zăcea lângă cadavru?

— Exact.

— Dai vreo importanţă faptului că a fost scris pe o carte poştală?

— Ce să spun, Sir, este, desigur, un element care merită să te opreşti asupra lui. Dar cred că-i din cauză c-a fost primul lucru la îndemână pe birou.

— Mai era şi altă hârtie de scris acolo?

— Desigur că era. Packford s-a împuşcat în biblioteca sa, întocmai ca baroneţii din romane. Şi cartea poştală şi tocul rezervor erau pe birou.

Appleby se ridică în picioare, se duse până la o fereastră şi privi afară la amurgul londonez. *Bun rămas, un lung, lung bun rămas,* murmură el. *Bun rămas, un lung, lung bun rămas măririi mele!* Se răsuci în loc şi privi atent la Cavill.

— Ţi-a trecut cumva prin minte că ceea ce a scris Packford pe cartea aceea poştală nu era decât un fel mai înflorat de a spune *orice fel* de rămas bun? El era totdeauna – cum îţi spuneam – cu citate din Shakespeare în gură. Se prea poate să fi avut şi mania de a le aşterne pe hârtie. Ţi-a dat prin minte că ceea ce avem noi aici e ceva ce-ar fi putut nota cine ştie în ce împrejurare absolut banală şi cu totul inocentă?

— În măsura în care e vorba de intenţia de a se sinucide, vorbele desigur că nu sunt foarte explicite. Pe când Cavill dădea acest răspuns evaziv, corpul lui se crispa în scaun şi Appleby îşi dădu seama că din nou devenise ţâfnos. Se poate, foarte bine, ca ele să se refere la cu totul altceva. Nu zău, Sir, ce judecată subtilă.

— Îmi pare rău, zise Appleby. A fost stupid din partea mea.

— Mă simt obligat, Sir, să vă spun că am examinat chestiunea pe care o ridicaţi. N-ar fi fost prima oară când fragmente de scriitură veche să fie folosite pentru a induce în eroare. Îmi aduc aminte – Cavill schiţă un zâmbet – că aţi menţionat acest lucru într-o conferinţă.

— Bun – şi cum ai rezolvat chestiunea?

— Crezând în mărturia menajerei lui Packford, care pare să fie o femeie perfect respectabilă şi demnă de încredere. Ea a fost cea care a auzit împuşcătura şi care a dat fuga în bibliotecă. Packford era prăbuşit peste birou şi cartea poştală era pe mapă. Femeia s-a uitat bine la ea. Cerneala era încă umedă.

Appleby trase lung aer în piept.

— Nu mă pricep mare lucru la literatura voastră cu baroneţi în biblioteci, zise el. Dar sentimentul meu e că aici nu se prea potriveşte.

Cavill însă rămase impasibil la această ripostă.

— Chestiunea este următoarea, Sir, zise el cu o nuanţă de didacticism. Ne aflăm în faţa unui concurs de improbabilităţi. Că scrisul lui Packford nu era al lui Packford e o improbabilitate, întrucât dispunem de opiniile a doi dintre experţii noştri pe care le opunem părerii lui Rood, care-i un simplu maniac. Că vorbele nu se referă la intenţia lui de a-şi curma viaţa e o a doua improbabilitate, mult mai potrivită să apară în romane decât în viaţă. Iar ca respectabila femeie despre care am pomenit să fi comis o eroare sau să fi minţit pur şi simplu, e o a treia improbabilitate. Toate acestea adunate la un loc fac, desigur, o improbabilitate foarte mare.

— Dar, dragul meu Cavill, bigamia lui Packford e o improbabilitate la fel de mare ca şi oricare alta. Şi-i literă de evanghelie, trebuie să recunoşti. Asta ne obligă să ne aducem aminte că şi lucrurile cele mai improbabile pot uneori să se întâmple.

— Asta-i foarte adevărat, Sir. Cavill – poate pentru că acum simţise că îşi consolidase definitiv poziţia – era de un calm desăvârşit. Şi aţi găsi că şi Urchins – dacă v-aţi duce până acolo – e ceva destul de greu de crezut, în momentul de faţă. Dar aşa e. E un fapt. Şi nu vreau să susţin că nu se

întâmplă uneori ca interpretări absolut improbabile ale unor dovezi să se confirme. Dar ce vreau eu să spun e că afacerea asta Packford nu ne mai rezervă surprize. Ce au ei de gând să facă cu cele două neveste ale decedatului şi aşa mai departe, nu-i treaba noastră – în afara de cazul că se va pune problema dacă cea mai recentă dintre ele nu cumva urmărea ceva. Dar asta n-o să vă intereseze nici pe dumneavoastră. Nici pe mine.

— Sunt de acord cu dumneata. Appleby se întorsese de la fereastră. Ce spuneai adineauri despre adunătura de profesori şi de-al de ăştia?

— Era un fel de *house-party,* Sir, lume invitată pe câteva zile. Persoane interesate în descoperirile savante ale lui Packford. Ştiţi, şi toţi se adunaseră invitaţi de el. Acesta era decorul când s-a întâmplat. Şi Edward Packford i-a convins să mai rămână puţin. E-acolo, acuma, toată menajeria.

— Foarte ciudat, foarte ciudat. Appleby se întoarse din nou cu faţa. Cavill… eşti sigur că afacerea-i terminată? Vreau să spun… eh… nu s-ar putea duce din nou cineva să mai încerce o dată?

Cavill se ridică în picioare şi începu să râdă. Râdea de adjunctul şefului Poliţiei Metropolitane cu o afecţiune curată care lui Appleby i-a mers la inimă. Era unul dintre acele momente care, într-o instituţie ca asta, destul de casantă, de scorţoasă, făcea viaţa să merite să fie trăită. Apoi apucă dosarul şi îl aşeză frumos, drept în mijlocul biroului lui Appleby.

— Noroc bun la vânat, Sir, zise Cavill. Şi când ieşea din cameră mai râdea încă.

Trei

Când s-a luat contact cu ei, telefonic, nici Edward Packford nici poliţia locală n-au avut de obiectat la ideea continuării cercetărilor. Aşa că, a doua zi, Appleby s-a dus cu trenul până acolo – un mijloc de transport demodat pe distanţe mai scurte în interiorul Angliei, dar pentru care avea o slăbiciune şi care-l costa, destul de frecvent, un timp imens. A schimbat trenul la Sherborne şi apoi din nou la Little Urchins. Când a coborât la Deep Urchins îl aştepta o maşină. Avea aerul că făcea urmaşilor lui Packford o vizită pur mondenă.

Maşina era veche şi adormită, cucoana care o conducea era tânără şi extrem de iute. Foarte puţin probabil să fie menajera demnă de tot respectul care figura printre martorii lui Cavill, aşa că Appleby o trecu pe post de secretară. Nu-şi risipea cuvintele şi ieşiră din curtea gării în ceea ce părea să se contureze ca o tăcere apăsătoare. Cu toate că la această întâlnire tânăra cucoană era, ca să zicem aşa, pe recepţie şi trebuia, deci, considerată ca deţinând din oficiu iniţiativa, Appleby se gândi că ea aştepta, poate, să înceapă el vorba. Erau unele secretare şi aşa. Altele nu.

— Ciudat nume, riscă Appleby. Deep Urchins, adică.

— Sărmanul Seth, replică tânăra femeie cu energie.

— Vă rog?

Tânăra îşi luă pentru o clipă ochii de la drum – părea nefamiliarizată cu maşina asta, care producea impresia că în materie de mecanism de direcţie ar lăsa puţin de dorit ca siguranţă de funcţionare – şi se uită la Appleby cu e privire ascuţita, de evaluare.

— Presupun că ştiţi că Deep Urchins e Nether Ladds a lui Thomas Horscroft?

— Nu. Mi-e teamă că nu. Dar faptul în sine e, natural, deosebit de interesant. Făcea şi Appleby ce putea. Şi parc-aţi pomenit ceva de Seth?

— Sărmanul Seth Cowmeadow, care s-a aruncat în eleşteu la Nether Ladds, după ce se-mbătase la „Welcome Home” şi nu putuse, din cauza asta, să gonească vierul, ca să nu mănânce nepoţelul din leagăn.

— Nepoţelul vierului?

— Al lui Seth Cowmeadow. Dar văd că n-ați citit cartea. Tânăra îi aruncă lui Appleby o a doua privire – de data asta de sinceră dezaprobare.

— Teamă mi-e că nu.

— Profesorul Quelch de la Princeton a publicat foarte recent un fascinant studiu despre cârciumile lui Horscroft. A numelor lor, vreau să spun. Se constată că au o profundă semnificaţie. De exemplu „Welcome Home”.[12] Numele ăsta ascunde o acerbă ironie.

— Sunt convins, răspunse Appleby.

Tânăra – îşi făcea el acum socoteala – trebuie să facă parte dintre cărturarii invitaţi de răposatul Lewis Packford şi care-şi prelungiseră şederea. Interesul ei părea să se concentreze pe-o altă epocă decât a decedatului. Dar, poate că Shakespeare era o a doua specialitate.

Maşina trecea acum printr-un sătuc pe care un stâlp indicator îl arăta a fi Urchin Pydell. Tânăra ridică o mână de pe volan şi arătă înspre o cocioabă urâtă, dincolo de şanţ.

— Bordeiul călăului, zise ea. V-aduceţi aminte…

— Ar trebui dărâmat, făcu Appleby cu energie. Un ordin de demolare sau cum s-o fi chemând. De la autoritatea locală. Sau asta, sau un şiling taxă de intrare pusă pelerinilor literari. Se întrerupse o clipă. Şi ar trebui să fim aproape de *Gaffer's Grave*.

— *Gaffer's Grave?*

— Sărmanul Isaac, făcu Appleby.

— Nu cred să fi auzit despre el.

Tânăra îl privi pe Appleby cu oarecare suspiciune.

— Ah! Appleby constată că-l lasă imaginaţia. Aţi fost la înmormântarea lui Packford? întrebă el, destul de abrupt. Nu înţeleg prea bine de ce s-a făcut la Londra.

— O chestie cu o parcelă a familiei. Nu s-a dus decât fratele lui, Edward. Eu nu. Ar fi fost penibil. Vreau să zic, dacă ne-am fi dus *împreună*.

Appleby rămase perplex.

— Dumneavoastră şi fratele lui?

— Nu, nu. Eu şi Alice, femeia aia. Natural, poate că ne-am fi repezit una la alta, şi n-ar fi fost tocmai cuviincios.

— Înţeleg. Şi Appleby chiar înţelesese.

Îşi dăduse, adică, seama că asta era una dintre cele două cucoane cu oarecare drepturi în a fi numite doamna Packford. Iar Alice, „femeia aia”, trebuie că-i cealaltă.

Îmi e permis să deduc, întrebă el ferm, că dumneavoastră şi femeia aceea Alice eraţi amândouă la Urchins când… când a murit Packford?

Tânăra dădu scurt din cap, peste volan.

— Da. Ştiţi, am prins de veste amândouă deodată despre purtarea ruşinoasă a lui Lewis.

— Aţi prins de veste? Vreţi să spuneţi că nu el şi-a mărturisit de bună voie fapta? A transpirat într-un fel oarecare?

— Femeia aia şi cu mine am primit cu acelaşi curier câte o scrisoare anonimă. Şi am pornit amândouă direct spre Urchins. Imediat.

— Mă-ntreb dacă vă daţi seama câte explicaţii pare să ceară această situaţie extraordinară, zise Appleby. În orice caz, cine-i femeia asta, Alice?

— N-am nici cea mai mică idee. Sir John.

— Îmi vine tare greu să cred. Appleby vorbea cu răbdare, dar ferm. Chiar dacă n-aţi auzit vorbindu-se despre ea decât de-abia de câteva zile, de-atunci încoace aţi împărtăşit cu ea, după cât se pare, una dintre cele mai oribile şi mai chinuitoare situaţii. Cu siguranţă că aţi reuşit să aflaţi câte ceva despre ea. Face parte din lumea cărturarilor – ceva pe linia Thomas Horscroft, Nether Ladds, Seth Cowmeadow şi de-alde astea?

Tânăra care conducea maşina râse cavernos.

— Ar putea fi ceva în sensul firmei „Welcome Home”. Din câte ştiu, Alice e chelneriţă de bar.

— Înţeleg. Ei, e-o profesie care poate fi perfect respectabilă. Vreţi să spuneţi că-i cam simpluţă?

— Literalmente.

— În cazul ăsta, dacă-mi daţi voie s-o spun, ea e cea mai puţin ambarasantă dintre dumneavoastră două. Pot să-mi permit să vă-ntreb de numele dumneavoastră?

— Ar trebui să-mi spuneţi doamna Packford.

— Dar, pentru moment n-aş putea zice – nu-i aşa? – că lucrul ăsta ar fi corect faţă de Alice. Poate c-ar fi mai bine să-mi spuneţi numele de botez. Natural, numai pentru consideraţiuni de identificare şi de convenienţa în monologul interior. După cum se-arată, o să am de făcut monolog interior în cantităţi impresionante în afacerea asta. Cu glas tare am să vă spun doamnă.

— Mă cheamă Ruth.

Tânăra scoase maşina din viteză şi opri. Erau pe un drum comunal, pustiu, între garduri înalte de mărăcini. Probabil că ajunsese la convingerea că, înainte de a-l prezenta pe Appleby la Urchins era de dorit să stea cu el de vorbă mai pe îndelete.

— N-aveţi impresia, întrebă ea, că daţi afacerii ăşteia o notă cam neserioasă? La urma urmei bietul Lewis a murit abia…

— Îmi pare foarte rău, vă rog să mă credeţi. Scuzele lui Appleby erau foarte sincere. E numai din cauză că nu vreau să dau o notă care să fie prea supărător de lugubră.

Ruth se aşeză mai bine, pieziş, pe scaunul şoferului şi-n timpul ăsta îi aruncă lui o căutătură destul de şovăielnică. Nu era, constată el, dacă te uitai bine, chiar, chiar tânără. Frivolă nu era, nici proastă şi – cel puţin superficial privind – nici emotivă nu arăta. De fapt, o veritabilă problemă.

— Lugubră? întrebă la rândul ei. Aş fi zis că ce-a fost lugubru a trecut, cu toate că mai dăinuie pe undeva câte ceva cam încurcat.

— Poate că într-un fel aveţi dreptate. Appleby se întrebă dacă nu cumva Ruth era un tip destul de dur. Dar socot că-i cinstit să spun că acest caz – pentru că aşa trebuie să-l numim – nu e nicidecum lichidat. De exemplu, avocatul lui Packford – care numai prost nu e – e înclinat să creadă că clientul său a fost omorât. Trebuie să recunosc, ideea lui despre motivul care a determinat crima e foarte stranie. Dar bănuiala propriu-zisă nu trebuie socotită lipsită de importanţă.

Ruth nu făcuse nicio tentativă de a-i tăia vorba şi rămase un moment fără să spună mimic. Dar când deschise gura spuse un lucru oarecum surprinzător.

— Dar nu e cu putinţă, făcu ea. Ştiţi foarte bine că nu-i cu putinţă. Aş fi vrut să fi fost.

— Aţi fi vrut ca Packford să fi fost omorât?

— Cum să zic… da – într-un fel. Spunând vorbele astea Ruth arăta destul de încurcată, ca şi cum deabia atunci îşi dădea seama de bizareria sentimentului exprimat. Pentru că era atât de nepotrivit cu el însuşi – să se sinucidă pentru că făcuse o dobitocie. Tăcu o clipă. E tulburător, presupun, să vezi un om pe care crezi că-l cunoşti foarte bine comportându-se deodată cu totul altfel decât te aşteptai. Mai ales atunci când fapta lui e, cel puţin după etaloanele convenţionale, puţintel laşă.

— Sau chiar ridiculă?

Appleby, formulând această întrebare, îşi dădea seama că mergea cu paşi mari către un respect deosebit pentru Ruth. Dacă o să ajungă să-i fie şi simpatică, era altă problemă. Şi perspicacitatea ei creştea. Era prea inteligentă pentru ca să considere absurditatea propriei situaţii uşor de explicat.

— Sau chiar ridiculă, admise ea, grav. Dar, Sir John, nu cred sa vi se fi dat toate elementele. Lewis a lăsat un mesaj în care spunea…

— Nu-i nevoie să ne ocupăm acum de asta, zise Appleby. Era hotărât să dirijeze convorbirea pe calea aleasă de el. Pot să vă spun însă că mi s-a făcut un raport destul de circumstanţiat, de către un subaltern de-al meu cu multă experienţă.

— Da. Cred că l-am văzut. Domnul Cavill.

— Exact. Şi mă simt dator să vă spun că el e de acord cu dumneavoastră, doamnă.

— Iar dumneavoastră, nu?

O clipă Appleby tăcu. Apoi, repede:

— Cred că întrevăd o oarecare posibilitate de a nu mă pronunţa încă.

Ruth Packford – dacă se cuvenea să i se dea numele acesta – scoase o tabacheră. Când i-o întinse lui Appleby el constată că degetele ei erau ale unui fumător pătimaş. Cu tot aerul priceput şi ager, probabil că făcea parte dintre oamenii cărora viaţa nu li se pare chiar atât de uşoară. Dar asupra priceperii nu era loc pentru nicio îndoială. Era demonstrată de faptul că-şi luase sarcina de a se duce la gară să-l primească pe Appleby. Probabil că iniţiativa fusese a ei pentru că, din cele spuse, ea era de destul de puţină vreme la Urchins pentru ca lucrul să fie considerat de la sime înţeles. Se putea vedea, desigur, că nu mai condusese niciodată până atunci mașina asta. Probabil că pusese mâna pe ea tocmai pentru a-şi crea posibilitatea acestui *téte-a-téte.*

— Fireşte, spunea ea. Sunt perfect dispusă să fiu şi eu imparţială. E condiţia esenţială a oricărei cercetări reuşite. Am învăţat asta din meseria mea.

Appleby asculta respectuos. Presupunea că Ruth e ceea ce se cheamă o femeie cu profesie liberală – o specie tulburată uneori de conştiinţa diletantismului în unele domenii normale de activitate feminină. Îl privea acum cu o uşoară notă de sfidare. El o întrebă:

— Şi nu v-aţi dat seama de existenţa acestei alte persoane în viaţa lui Lewis Packford?

A urmat o clipă de tăcere. Appleby constată că întrebarea, aşa cum o formulase, suna puţin cam literar, aşa că ea ar fi putut socoti că o ia peste picior. Dar Ruth răspunse prompt:

— Idee n-am avut. Pare atât de ciudat?

— Nu ştiu dacă pare atât de ciudat cât e ciudat faptul că nimeni, s-ar părea, n-avea idee de existenţa dumneavoastră. Domnul Rood, de exemplu,

care era avocatul lui Packford. Pare extraordinar ca un om să-şi ascundă o căsătorie faţă de avocatul său.

— A putut foarte bine să-şi ascundă *două*.

— E foarte probabil ca un om să-şi ascundă faptul că a fost atât de nerod încât să încheie o căsătorie bigamă şi nevalabilă. Dar de ce să-şi ascundă prima, cea valabilă?

Ruth râse.

— Dar vedeţi, asta era cea cu mine. ŞI lucrul a fost perfect natural.

— Vă asigur că nu oferă un astfel de aspect. De ce să închei o căsătorie secretă cu o persoană demnă de tot respectul şi de o valoare, desigur, remarcabilă, care nici măcar nu-ţi calcă pragul?

Ea râse din nou.

— Explicaţia-i atât de evidentă încât îmi închipuiam că v-aţi gândit la ea, răspunse Ruth. Eu, vedeţi, ţin cursuri la un colegiu de fete. Şi postul meu nu poate fi ocupat decât de o necăsătorită. Dacă s-ar fi ştiut că-s măritată, aş fi fost obligată să abandonez – cred că ăsta-i termenul – să abandonez stipendiul. Şi asta nu voiam. Pentru mine, cercetările înseamnă foarte mult.

— Vreţi să spuneţi că aţi continuat să ocupaţi postul la adăpostul unui fals? Situaţia n-o să devină penibilă, acum?

— Absolut deloc. N-aţi ascultat la ce-am spus. Eu am spus: *Dacă s-ar fi ştiut că sunt măritată.* Aceste cuvinte redau întocmai situaţia legală. Vedeţi dumneavoastră, statutele noastre sau cum li se va fi zicând, au fost redactate de nu-mai-ştiu-care judecător bătrân şi afurisit. S-ar părea că el s-a amuzat introducând în câteva locuri mici absurdităţi pe care, era sigur, o mână de femei savante şi naive, inocente, n-aveau să le observe. Şi asta e una dintre ele. Clauza cu pricina începe aşa: *În cazul în care Consiliul Colegiului ar lua cunoştinţă…* Niciuna dintre noi nu era obligată, în cazul în care s-ar fi măritat, să spună sau să facă ceva. Lewis a fost cel care a descoperit-o.

— Nu mă mir. Îi seamănă, spuse Appleby cu convingere.

— Şi, natural, nu era nicio înşelătorie în materie de bani. Legal aveam tot dreptul la stipendiul meu. Dar Lewis, care stătea destul de bine, socotea că nu e cazul să mă mai folosesc de el. Aşa că am constituit un fideicomis, un fond, destinat acordării unei burse de studii, şi îl depuneam acolo.

— „Bursa Lewis Packford pentru studii shakespearologice” fără-ndoială. Appleby spusese asta convins că fusese ironic.

— O, da – extraordinar cum aţi ghicit! Ruth părea sincer bucuroasă. Lewis a hotărât să facem aşa.

— Lewis hotăra cam multe, dacă-i după părerea mea. Toată combinaţia asta secretă revoltătoare, e clar că-i opera lui.

— Nu era revoltătoare! Ruth se indignase. V-am explicat că am jucat absolut cinstit!

— Cu o persoană jocul n-a fost în niciun caz cinstit – şi persoana asta sunteţi dumneavoastră. Şi n-a durat mult până să vi se pară că nu mai e cine-ştie-ce amuzant şi să trebuiască să recunoaşteţi în forul dumneavoastră interior că era o prostie şi că era umilitor. Appleby se hotărâse să joace tare cu Ruth. De exemplu, soţul dumneavoastră să plece, să ducă o viaţă de burlac la Lago di Garda – unde, pentru că veni vorba, i-am făcut o vizită – în timp ce dumneavoastră făceaţi acasă nu-ştiu-ce treabă plicticoasă şi inutilă – ţinut conferinţe, nu m-aş mira, despre decăderea poeziei metafizice, la nişte cursuri de vară pentru patagonezi.

— În viaţa mea n-am făcut asemenea lucru! Ruth era indignată la culme. E stupid ce spuneţi şi – şi de-o ireverenţă şi-o dezinvoltură inadmisibile!

— Aşa sunt eu. Appleby surâse blând. Dar sunt destul de bătrân ca să vă fiu tată şi cred că am să vă spun lucrurile aşa cum le văd eu. Packford era un tip fascinant. Mi-era foarte drag, altfel n-aş fi acum aici. Dar avea mania secretelor şi a surprizelor. Şi cu siguranţă că v-a dus de nas.

— Lewis nu m-a dus de nas! Indignarea ei creştea.

— Cu siguranţă că v-a hipnotizat, scumpa şi tânăra mea doamnă, pentru că altfel pentru nimic în lume n-aţi fi acceptat o conduită atât de absurdă. Şi vă dădeaţi seama de asta – cu toate că vă reprimaţi această conştiinţă şi aţi încercat să vă convingeţi, cel puţin un timp. Că toate astea erau o farsă grozavă. Îmi pare foarte rău că vorbesc în felul ăsta despre legăturile dumneavoastră cu un bărbat de care eraţi, cu siguranţă, foarte îndrăgostită şi care deabia a murit. Nu-i tocmai corect. Din nefericire, treaba mea e să împing lucrurile înainte – şi încă repede, pentru că timpul meu e solicitat din destul de multe părţi. Aşa că, ce am eu de spus sunt următoarele: dumneavoastră eraţi într-o stare de oarecare dezamăgire şi nemulţumire când aţi primit incredibila informaţie. O căsătorie secretă i-a stârnit atât de vehement fantezia lui necugetată, încât s-a pornit imediat să încheie şi o a doua, cu o persoană numită Alice. În afară doar, natural, de cazul că în realitate să fi fost Alice prima. N-am văzut încă nicio depoziţie în legătură cu asta. Dar poate că nu-i o chestiune de primă importanţă. Ceea ce-i semnificativ e că dumneavoastră eraţi într-un hal de furie de nedescris.

Ruth îşi aprinse o a doua ţigară de la mucul primei. Cu greu, pentru că-i tremura mâna şi-l fixa pe Appleby cu o privire îngrozită.

— Ce vreţi să spuneţi? zise ea. Nu vă înţeleg.

— Vă trimisese cineva o scrisoare anonimă, cuprinzând ceea ce dumneavoastră presupuneaţi sau speraţi că era o glumă idioată şi crudă. V-aţi repezit la Urchins – şi lucrul s-a dovedit adevărat. Aţi găsit-o acolo şi pe cealaltă – adusă de un mesaj similar. Nicio îndoială că şi ea era într-un hal de furie oarbă. Ce s-a întâmplat? Packford n-a putut suporta. Era peste puterile lui, şi s-a împuşcat. Cred că nu-i prea greu să crezi lucrul ăsta, sincer vorbind. Greşesc?

— Pare rezonabil.

Vorbea circumspect, cu ezitări. Poate pentru că ea însăşi nu era convinsă, sau poate că simţea, confuz, că Appleby îi întinde o cursă.

— Nu aveţi nimic altceva de spus? Ce a fost în mintea dumneavoastră când, azi dimineaţă, aţi luat, ca să zic aşa, iniţiativa, şi aţi pus mâna pe maşină ca să veniţi să mă luaţi de la gară? De ce vi s-a părut că-i util să fiţi prima care să luaţi contactul cu mine?

— Dacă veniţi la Urchins ca organ al poliţiei mă îndoiesc foarte mult asupra corectitudinii metodei dumneavoastră de interogare. Ruth rosti cuvintele astea cu curaj. Era, acum, din nou destul de calmă. A fost pur şi simplu din următoarea cauză: dacă e vorba să se facă o nouă anchetă, eu trebuie să fiu audiată prima. Trebuie să se procedeze astfel în virtutea poziţiei mele. Iar dacă vă lăsam să sosiţi la Urchins aşa, pur şi simplu, s-ar fi putut produce o scenă, o scenă stupidă, Alice proţăpindu-se-n frunte.

— Chestiune de precădere – înţeleg. Pentru că veni vorba, ce fel de om aţi zice că-i această Alice?

— Net vulgară, făcu Ruth prompt. Dar imediat adăugă: N-aş zice că-i fată rea.

— Gustul lui Lewis Packford nu-i permitea să rătăcească prea departe?

— În ce priveşte poezia şi lucruri de-astea gustul lui Lewis era literalmente inexistent. Dar la oameni, se pricepea.

Interesul lui Appleby pentru Ruth crescu. Încă nu-şi dădea seama, deloc, dacă-i într-adevăr simpatică. Dar cu siguranţă că era un adversar de temut, ceea ce, în orice caz, era o calitate care-i făcea plăcere.

— Ar fi corect dac-aş spune, întrebă el, că amândouă eraţi realmente două femei furioase şi că niciuna dintre dumneavoastră nu v-aţi jenat s-o dovediţi?

— Poate c-ar fi destul de corect. Dar nu trebuie să vă închipuiţi că acum sentimentele mele sunt mai amare. Cu siguranţă că n-au fost astfel niciun moment, din câte-mi dau seama. Îndată ce mi-am revenit, am avut sentimentul că faptele lui Lewis au fost, cum să zic, destul de uşor de înţeles. Cu siguranţă că numai vreuna dintre trăsăturile lui bune de caracter l-au vârât în încurcătura asta.

— Înţeleg – adică nu înţeleg nimic.

Appleby făcu o pauză, aşteptând explicaţii. Trebuia să-şi pună întrebarea – îşi dădea seama cu acuitate – dacă nu cumva se afla în faţa unei femei deştepte care miza prea mult pe rolul ei. Nu era greu de bănuit că toată mărinimia şi imparţialitatea asta erau prea frumoase ca să fie şi adevărate.

— Era o fire de un entuziasm neţărmurit. Şi căsătoria – care, natural, pentru el a fost o aventură destul de târzie – l-a împins şi mai departe pe drumul ăsta. Pe urmă am luat, amândoi, hotărârea asta nebunească. Să nu vă închipuiţi că nu pot să-mi dau seama c-a fost nebunească. Şi trebuie să insist că, în momentul acela, greşeala a fost, în foarte mare măsură, a mea. Vreau să spun că dacă n-aş fi insistat foarte mult că ţin să-mi păstrez postul, pasiunea pentru secret a lui Lewis, cu care văd că sunteţi la curent, nu şi-ar fi găsit această nouă sferă de manifestare. Dar, aşa a fost. Iar ţinerea în ascuns a căsătoriei noastre însemna perioade destul de mari de separaţie – şi asta la o vreme când Lewis, bărbat între două vârste şi nou-venit în treburi de-astea, era într-o stare de profundă tulburare. Sexualitatea căpătase în viaţa lui un rol cu totul nou. Şi fiind un temperament optimist şi generos şi nechibzuit, era – ce să spun, foarte vulnerabil.

Ruth se opri. Spusese toate astea cu o voce fermă, scăzută, care era departe de a sugera o atitudine de nepăsare faţă de subiect. Circumspect, Appleby replică:

— Încep să înţeleg ce vreţi să spuneţi.

— Până să-şi dea bine seama ce-i cu el, era cu fata aia-n pat. Nu-i agreabil să te gândeşti la asta, dar presupun că-i destul de firesc.

— Poate că da. Dar nu era deloc firesc să contracteze o a doua căsătorie cu ea.

— Nu era? Mă-ndoiesc că-l cunoaşteţi realmente bine pe Lewis. Rămăsese cu fata pe cap – pe negândite. Trebuie să se fi simţit ca un jucător de cricket în apărare. N-a calculat nimic, n-a făcut nimic, dar s-a pomenit cu mingea că-i pică din cer, şi-a prins-o.

— Foarte inteligent, răspunse Appleby. Exprimarea fusese puţin cam seacă.

„Ruth, îşi spunea el, făcea eforturi căutând să se arate mărinimoasă”.

— S-a pomenit cu ea. Şi nu era o făptură care, doar din pricina că avea, poate, un uşor iz de cârciumă, să nu prezinte pentru el o reală atracţie. Aici Ruth se opri – aşa că aproape-ţi lăsa posibilitatea s-o bănuieşti că ghicise că cel puţin o aluzie pe o notă ceva mai acidulată ar fi de natură să promoveze verosimilitatea. Şi fără-ndoială că şi ea s-a dovedit tot atât de inocentă şi de înclinată la matrimoniu. În asemenea împrejurări cu siguranţă că Lewis a considerat ruşinos să nu i-l acorde. Aşa c-a făcut-o. Ruth se opri din nou. Şi-acum cred că putem porni.

— Da, să pornim. Appleby o privi cum îşi arunca a doua ţigară şi pornea motorul venerabilei maşini. Dar cum de-a putut Packford să facă un lucru atât de năuc şi de smintit, întrebă el. Era, la urma urmei, un om de o inteligenţă deosebită.

— O inteligenţă, aş zice canalizată. Funcţiona toată ca un jet de propulsie, îi mâna munca înainte. În afară de asta, era în stare de orice inepţie. Ruth vorbea acum cu voce schimbată, şi urechea surprinsă a lui Appleby trebui să admită nota de tandreţe ce răsuna în ea. Nu vă aduceţi aminte cât era de stângaci?

— Ba da, mi-aduc.

— Şi bigamia, nu-i ea cea mai stângace crimă pe care-o poate comite un bărbat? râse ea în surdină. Aşa că, asta-i.

— E-o crimă care poate fi teribil de crudă şi de nemiloasă. Pe de altă parte, poate fi comisă în împrejurări în care să nu fie mai mult decât o prostie. Appleby se întrerupse. Vreau să spun, dacă laşi de-o parte aspectul teologic.

— La Lewis, cu certitudine, n-a fost decât o simplă prostie. Şi deodată fu gata să izbucnească în plâns. Şi nu trebuia – oh, nu trebuia să-l ducă la moarte!

— *Dacă* l-a dus.

O lungă tăcere, neîntreruptă până când Ruth coti cu maşina printr-o poartă de fier ruginită, pe o alee cam neglijată.

— Urchins nu-i într-o stare tocmai înfloritoare, zise ea. Un stadiu, confortabil încă, de semi-decrepitudine. Pentru mâncare şi cărţi şi voiaje, bani berechet. Dar dincolo de asta – ce să spun, încep să mă cam îndoiesc.

— Înţeleg.

Tăcerea se instală din nou. Când Ruth reîncepu să vorbească, se vedea casa.

— Pentru că veni vorba de voiaje, zise ea, vreţi să-mi spuneţi ceva?

— Desigur – dacă pot.

— Spuneaţi că l-aţi vizitat pe Lewis când avea vila de pe lacul Garda. Despre ce vorbea? Ezită. De pildă, a spus ceva despre… Din nou ezită.

Appleby surâse.

— Despre dumneavoastră – sau chiar despre Alice? Nu, nici un singur cuvânt. Au fost un moment sau două când m-am întrebat dacă nu cumva se află în vreo încurcătură de ordin personal. Dar n-a fost din cauza a ceva cât de cât explicit din conversaţie.

— Atunci, Sir John, despre ce aţi vorbit?

Appleby reflectă doar o clipă.

— Despre falsificări, zise el.

Patru

Urchins, din câte se vedea, era o casă surprinzător de mare. Şi pe deasupra părea să fie şi tare veche. Dar, la un moment relativ târziu din istoria ei înfăţişarea îi fusese nenorocită de vreunul dintre proprietari care făcuse o pasiune pentru gotic. Şi o făcuse pe ieftin, pentru că crenelurile, ogivele ferestrelor şi celelalte se fărâmiţau acum şi cădeau şi ce rămânea solid se constata a fi fost construit mult mai devreme. Despre toată proprietatea nu puteai spune decât că-i într-o stare de jalnică delabrare.

Şi ar fi avut ea ceva de spus, presupunea Appleby. Despre răposatul ei proprietar. Packford trebuie să fi acordat foarte puţin interes acestui – după cum se arăta – cămin ancestral. Appleby îşi aminti cum el nu fusese decât vag şi convenţional conştient de mediul său înconjurător de la Lago di Garda – ştiind doar că vila era micuţă şi chioşcul grandios, gesticulând fără să privească spre acei *grotteschi* despre care îşi închipuia că-i face plăcere să-i privească, încântat la culme la ideea că dă lui Gino dispoziţii de mare proprietar, dar fără să fie în stare să facă deosebirea între un soi de arbust şi altul. Tot cu ce-avusese Packford de-a face erau amintiri şi semne şi urme de lucruri, nu lucrurile în sine. Ce rămăsese din lucruri, în biblioteca Muzeului Britanic, în camerele cu arhive neglijate ale unor case întocmai ca asta, la Arhivele Naţionale: acela fusese domeniul lui adevărat. E de presupus că cele două doamne în chestiune au fost primele obiecte concrete din viaţa lui de a căror existenţă şi-a dat seama, ca să zic aşa, pe viu.

Da, Urchins arăta famelic. Packford, fără să fi acordat cine-ştie-ce atenţie faptului, îl ţinuse ani de zile la un regim de inaniţie. Aşa că acum putea fi o moştenire supărătoare într-un anume sens. Probabil că-i va reveni lui Edward Packford şi nu aceleia dintre cucoane care va reuşi să dovedească a fi fost autentica soaţă a decedatului. În lipsa unui moştenitor direct, imobile de soiul ăsta devin, de obicei, legat inalienabil.

Despre Edward Packford, Appleby nu ştia nimic. Dar mai erau o mulţime de informaţii care – cu toată ancheta promptă şi meticuloasă a lui Cavill în ceea ce părea sa fie un caz de sinucidere fără mistere – îi mai lipseau încă. Şi, într-un fel, pista – dacă se poate spune că exista aşa ceva – era cam anemică. Cu toate astea exista o împrejurare, ciudată – tulburătoare chiar – care te-ndruma în sensul celălalt. În momentul morţii Lewis Packford avea un număr de invitaţi. Şi acum, la câteva zile după moarte, toată lumea asta

mai era încă la Urchins, ca oaspeţi ai lui Edward probabil. Poate că n-ar fi rea ideea să vadă numaidecât ce-i cu ei.

Ruth trăsese vetusta maşină în dreptul intrării principale a casei. Avea o verandă puţin înaltă, ca un pridvor, cu faţa spre sud, scăldată acum într-un soare cald. Şezlonguri, mese, perne şi cărţi şi ziare risipite dădeau o notă a ambianţei; păpădii înmugurind prin crăpăturile dalelor dădeau o alta. Nu departe, un bărbat foarte bătrân culegea, fără mare succes, dintre mese, primele frunze de toamnă căzute.

— Vă supăraţi dacă-mi las valiza în maşină, întrebă Appleby, în speranţa că va fi cineva atât de bun să mă ducă mai târziu până la hotel?

Ruth păru surprinsă.

— Dar Edward vă va ruga să rămâneţi la Urchins. E foarte primitor. De exemplu nu face niciun fel de obiecţie şi continuă să găzduiască în momentul de faţă două cumnate de pe urma unui aceluiaşi frate. Mulţi bărbaţi ar socoti asta cam exagerat.

Appleby avu impresia că Ruth nu era lipsită de oarecare umor.

— Şi ce-i cu cealaltă lume, care continuă să rămână? întrebă el. Cine-s?

— Cred c-ar putea fi numiţi membri ai unui fel de club sau de societate – sau cel puţin o coterie – din care făcea parte şi Lewis. În mod normal, din câte ştiu, se mulţumesc să ia masa împreună de trei sau de patru ori pe an. Dar lui Lewis îi plăcea să-i adune uneori aici pentru un *week-end.*

— Presupun că-s şi ei cărturari?

— Cum să zic… Unii dintre ei: cercetători, colecţionari, bibliofili – fel de fel. Şi îşi permit să ducă o viaţă de fantezie.

— Îşi permit ce? Appleby nu pricepea.

— E un gen de glumă literară despre un anticar imaginar din secolul optsprezece pe care-l chema Bogdown. Îşi citesc unii altora referate pe tema ăstuia. Analele Societăţii Bogdown. Lucruri de genul ăsta. Pare să fie teribil de amuzant.

— Sună cam ciudat. Appleby nu putea fi sigur dacă felul în care Ruth judecase acest straniu divertisment avea sau nu o poantă de ironie. Dar dumneavoastră n-aţi fost admisă în societatea asta?

— Fireşte că nu. E numai pentru bărbaţi. Şi uite-l pe unul dintre ei, iese acum pe uşa din faţă. Profesorul Prodger.

— Bătrânul acela cu barba albă?

— Da. E teribil de faimos. Depistează cărţile lui Bogdown. Ele s-au risipit, ştiţi, la licitaţia Bogdown din 1784. Cel puţin aşa mi se pare mie, că-

i 1784.

— Şi pentru asta-i Prodger faimos?

— Natural că nu. Nu v-am explicat că Bogdown e doar o joacă? Opera serioasă a lui Prodger este pe tema evoluţiei irlandezului comic în drama engleză.

— Ah.

— Mai bine să faceţi cunoştinţa acuma, cât mă duc să-l caut pe Edward.

Coborâseră din maşină şi Ruth îl conduse spre profesorul Prodger, care se aşezase într-un şezlong. Le făcu o prezentare de pură formă şi dispăru. Appleby avea impresia că ea intenţiona să dea amfitrionului un fel de raport înainte de a-l pune în faţa noului vizitator.

Profesorul se ridicase în picioare ca să-i strângă mâna şi din cauza asta îi căzuseră ochelarii, cutiuţa în care-i păstra, un ziar şi vreo două cărţi. După ce Appleby îl ajută să-şi recupereze toate astea, cei doi bărbaţi se aşezară.

— Mi-e teamă, făcu Prodger cu voce blândă, de după barba lui, că nu mă pricep mare lucru la genul dumneavoastră de activitate – mai nimic, ca să zic aşa. Dar am un Eliot şi Chapman foarte bun, pe care aş fi încântat să vi-l pot arăta într-o zi; şi mai am şi un Derome, care-i o adevărată plăcere să-l ţii în mână.

— Vă mulţumesc foarte mult. Preocupările profesionale ale lui Appleby îl îndemnaseră pentru un moment să creadă că Prodger era un colecţionar de arme de foc puţin cunoscute. Nu cred să fi văzut vreodată un Derome.

Răspunsul ăsta trebuia să dea de gândit.

— Greşesc când îmi închipui, întrebă imediat Prodger cu o curtenitoare aplecare a venerabilei sale bărbi, că mă adresez doctorului Appleby, distinsul cercetător în bibliopegie?

Appleby, destul de nebulos în ce priveşte bibliopegia, avea toată certitudinea că nu era un distins cercetător în materie.

— Da. Mi-e teamă că m-aţi luat drept altcineva.

— N-are a face, n-are a face. De fapt chiar îmi face plăcere să ştiu că-i aşa. La urma urmei istoria legătoriei de cărţi e o ştiinţă măruntă. Un amuzament pentru colecţionari, domnul meu. Şi noi ştim cum arată ei. Nu? Prodger emise un hohot de râs ascuţit, slab, senil. Dar fără-ndoială că aţi venit la Urchins pentru că vă interesează întrucâtva misterul. Pe toţi ne interesează. De asta şi continuăm să rămânem, ştiţi – de asta continuăm să rămânem. Şi trebuie să vă previn, doctore Appleby, că printre noi sunt fel

de fel de oameni. Bietul Packford nu era totdeauna foarte circumspect în legăturile şi în – hm – practicile lui.

— Îmi pare foarte rău s-o aflu. Appleby presupunea că-i o referire la nefericita aventură matrimonială a răposatului.

— Limerick şi Rixon, de pildă. Sunt amândoi aici, îmi pare rău că trebuie s-o spun. Limerick, fireşte, e un colecţionar bine cunoscut, şi ştim noi ce-nseamnă *asta*. Ai? Râsul lui Prodger se repetă. Era un fel de zgomot care-ţi amintea de un cobai în agitaţie. Iar canonicul Rixon e bibliotecarul catedralei din Barchester. Cel puţin aşa mi se pare, că-i Barchester. Dar asupra ocupaţiei lui nu rămâne nicio îndoială. Din totdeauna am considerat că asta duce la o stranie pervertire atât a intelectului cât şi a moralităţii. Şi am convingerea că sunteţi de acord cu mine. Pot exista, desigur, excepții meritorii. Dar ca o categorie de persoane, sunt literalmente de plâns.

— Bibliotecarii de catedrale? Lui Appleby i se păruse că ţi-ai fi putut cu greu imagina o mai inocentă, mai ireproşabilă carieră.

— Categoric, categoric. Barba lui Prodger putea fi văzută tremurând de indignare. Unul măcar n-am găsit încă, să fie interesat în comedia bufă a teatrului anglo-irlandez. Oameni total lipsiţi de instinctul erudiţiei, doctore Appleby. Dar nu-s, fireşte, nu-s o calamitate cum sunt colecţionarii bogaţi.

— Vreţi să spuneţi că-s o calamitate, colecţionarii bogaţi?

— Sunt în stare, ştiţi, să cumpere orice şi să se-aşeze cu fundul deasupra. În momentul de faţă Limerick s-a aşezat pe plugul rupt.

— Nu-i cam inconfortabil? Appleby era aproape de stupefacţie.

— Plugul rupt este ultima operă a lui Thomas Horscroft, existentă numai într-un singur manuscris, aflat acum în posesia lui Limerick. Şi pentru că veni vorba, avem printre noi o autoritate în materie de Horscroft – o tânără care a apărut aici, pentru nu ştiu care motiv – acum câteva zile.

— Da. Chiar ea m-a prezentat dumneavoastră. Spune că e văduva lui Lewis Packford.

— Da? Pentru Prodger subiectul părea să nu prezinte interes. Despre ce vorbeam? Ah, da – despre colecţionari. Limerick e destul de rău. Dar gândiţi-vă la tipul de la New York – sau, nu-i de la Chicago?

— Teamă mi-e că nu ştiu.

— Sankcy – nu-l cheamă aşa? Pe-o scară mult mai mare decât Limerick. Cumpără orice, în orice condiţii, oricât ar fi de flagrantă incorectitudinea. Şi-apoi se-aşază cu fundul deasupra. Dar aşa-s toţi colecţionarii. Îţi contestă accesul la cele mai importante dintre materialele lor – numai şi numai ca să-

şi dea importanţă în propriii lor ochi. Mai rău decât călugării de prin catedrale. Ăştia obişnuiau să-şi lege cărţile cu lanţuri, ştiţi, să-şi lege cărţile cu lanţuri. Şi m-am deprins să spun despre colecţionarii bogaţi din ziua de azi că încă mai au mentalitatea de a lega cărţile cu lanţuri.

Profesorul Prodger se opri, ca şi cum ar fi vrut să lase râsul să se potolească; asta trebuie să fi fost una dintre glumele pe care obişnuia să le ofere studenţilor. Appleby se folosi de prilej să plaseze şi el o vorbă.

— Care-i părerea dumneavoastră despre mister? întrebă el.

— Eram aproape sigur că-i vorba de înc-o descoperire de-a lui Packford în domeniul Shakespeare. Ceva mare, grozav. Lumini, poate noi, importante, asupra cronologiei pieselor. Sau informaţii despre cum şi-a petrecut Shakespeare vremea între douăzeci şi treizeci de ani. Sunt aproape zece ani despre care nu se ştie mai nimic, vă daţi seama – aproape zece ani despre care nu se ştie mai nimic.

— Lăsase Packford să se înţeleagă că dăduse peste ceva grozav?

— Desigur. Fără-ndoială că din cauza asta ne-a invitat pe toţi grămadă. Îi plăcea să stârnească senzaţie, sărmanul, lăsând să pice ici şi colo câte o vorbă.

— Constatasem şi eu că plutea ceva de felul ăsta în aer. Appleby tăcu. Se gândea că lui Edward Packford îi trebuia cam mult ca să-şi facă apariţia. Dar, domnule profesor, când aţi vorbit de mister credeam că vă referiţi la împrejurările în care a murit Packford. Le consideraţi misterioase?

— Se spune că s-ar fi împuşcat, sărmanul om. Dar eu bănuiesc ceva necurat, doctore Appleby. Trebuie să te-aştepţi la încurcături când ai persoane îndoielnice-n jur; neapărat.

— Persoane îndoielnice?

— Fireşte. Limerick, canonicul Rixon, ştiţi. E drept c-au fost şi ei, mai mult sau mai puţin, membri, de câtăva vreme, în micul nostru grup. Dar e altceva să-i aduci sub propriul tău acoperiş – nu? Pentru mine-i foarte limpede încotro-i ţintit degetul bănuielii.

— Bănuiţi pe unul dintre aceşti doi – Limerick sau Rixon – că l-au ucis pe Packford?

— Pe amândoi, aş zice. N-am de gând să m-apuc să stabilesc proporţia de delicvenţă între ei.

— Asta-i o bănuială foarte gravă, domnule profesor.

Appleby nu reuşi să pună prea multă convingere în vorbele sale. Părea imposibil să nu tragi concluzia că bătrânul bătea pur şi simplu câmpii. Avea

temei insinuarea lui Cavill că la Urchins va da peste o blândă şi subtilă demenţă.

— De fapt a fost şi poliţia aici. Au început, foarte frumos, prin a face o anchetă. Dar am impresia că au plecat.

— Dacă vă poate face plăcere, s-au întors, zise Appleby ferm. Şi eu sunt din poliţie.

— Mă uimiţi, scumpul meu domn. Prodger, spunând vorbele astea, n-avea deloc aerul unui om uimit. Avusesem impresia că mi-aţi spus că sunteţi cercetător în bibliopegie. Dar n-are a face. Iată-l pe amfitrionul nostru.

*

Appleby se ridică din scaun să-i iasă înainte lui Edward Packford. Pentru o clipă trecu printr-un fel de confuzie pe care-i fu greu să şi-o explice. Era ca şi cum ar fi fost confruntat pe negândite cu un fenomen de perturbare vizuală. Edward Packford părea că trăieşte în nu ştiu ce fel de relaţii anormale cu spaţiul fizic, ca o siluetă plasată de un pictor primitiv într-o perspectivă defectuos organizată. Dar în a doua secundă explicaţia tuturor lucrurilor ăstora păru să fie foarte simplă. Edward era o reproducere în miniatură, aproape exactă, a fratelui său decedat. Avea aceleaşi trăsături, aceeaşi structură cam din topor, aceeaşi ţinută. Dar era mărunţel. Astfel că viziunii lui Appleby el apărea ca fiind mai departe decât ar fi permis spaţiul disponibil.

— Îmi pare bine.

Edward se apropie şi îşi strânseră mâna. Avea până şi gesturile stângace ale lui Lewis Packford şi felul lui de a fi, împrăştiat. Dar cu totul altă privire. Temerară şi tăioasă, care ştie ce vrea – privirea, îşi zise Appleby, unui om dominat de un intelect de ordin practic. Şi cu siguranţă că nu trăia cu iluzia că musafirul său se ocupă cu bibliopegia.

— Îmi pare foarte bine că aţi venit, zise ei Sunt departe de a mă declara împăcat cu felul în care se spune că a murit Lewis. Se întoarse către Prodger. Găsiţi sherry în bibliotecă, domnule profesor.

— Ah. Foarte lăudabil, lucrul ăsta, foarte lăudabil, un pahar de sherry înainte de masă. Şi Prodger, cu numai un pic de întârziere, pentru că din nou scăpase pe jos cărţile şi ochelarii, porni docil, bălăbănindu-se. Appleby se întrebă de ce Edward Packford, care era în stare să expedieze atât de casant un musafir continua să găzduiască la Urchins un număr dintre cunoscuţii fratelui său care-ar fi făcut mult mai bine dac-ar fi plecat pe la casele lor.

Dar întâmplarea făcu ca răspunsul la întrebare să vină imediat.

— O să găsiţi aici, zise Edward, toată lumea care era la Lewis când a murit. I-am convins să mai rămână puţin, chiar după ce am constatat că poliţia şi ceilalţi au cam pierdut interesul pentru noi. Am avut, cum să zic, o idee, că interesul ar putea să renască. Şi am avut dreptate – pentru că iată-vă aici.

— Iată-mă aici, dacă o să vreţi să mă suportaţi.

În timp ce se exprima în felul acesta amabil şi neoficial, Appleby continua să-l cântărească pe Edward. Era un om perfect calm şi sigur de el, iar comportarea lui era oarecum întunecată şi reţinută, lucru destul de firesc la un om care-şi pierduse fratele în circumstanţe ca acestea. Avea indiscutabil, înfăţişarea unuia posedând atât aptitudinea cât şi voinţa de a merge de-a dreptul la subiect; şi după divagaţiile profesorului Prodger, asta-i venea lui Appleby ca un fel de uşurare.

— Domnule Packford, zise el, îmi daţi voie să vă întreb din capul locului de ce nu sunteţi satisfăcut de ceea ce constituiesc indicaţiile, cel puţin aparente, în această tristă afacere?

— Nu era în firea lui Lewis. Edward îi făcu lui Appleby semn cu mâna să ia loc, se aşeză şi el, şi apoi se aplecă înainte, într-o atitudine care scotea în evidenţă caracterul sincer al cuvintelor sale. E absolut contrar firii sale. Nu-l pot vedea zburându-şi creierii chiar dacă toate s-ar fi întors împotriva lui. Şi nu se-ntorseseră. Dimpotrivă. Toate se aranjau.

— Din câte îmi dau seama s-ar părea că cele două soţii… N-aţi fi dispus să consideraţi faptul acesta ca o circumstanţă oarecum dezagreabilă, domnule Packford?

— Era, în orice caz, una foarte ciudată. Şi, fireşte, Lewis a fost de o prostie aproape incredibilă. Dar faptul nu era cu totul străin de firea lui, aşa cum ar fi fost să se sinucidă din cauza unui bucluc de soiul ăsta.

— Dumneavoastră ştiaţi că se făcuse vinovat de bigamie?

— Şi da şi nu, Sir John. Adică, Lewis îmi vorbise despre situaţia lui, dar eu nu reuşisem să-l cred. Suna cam prostesc. Aveam sincer sentimentul că exagera. Era predispus la exagerări.

— Vreţi să spuneţi că nu vă venea să credeţi că realmente încheiase ceea ce s-ar considera a fi o formă legală de căsătorie cu această a doua persoană numită Alice şi astfel să intre sub raza de acţiune a legii?

— Întocmai. Îl bănuiam de cine ştie ce farsă bizară sau de vreo maimuţărie şi – fără îndoială – profund reprobabilă, la care fata se prinsese

într-un mod în care, cinstit, el nu intenţionase. Ceva cam de genul ăsta. Şi l-am sfătuit, foarte insistent, să ceară discret sfatul unul avocat. Dac-a făcut-o sau nu, nu ştiu. Primul lucru care a urmat a fost că fiecare dintre cele două femei au fost informate despre starea de lucruri.

Appleby dădu din cap.

— Aşa mi s-a spus şi mie. Au primit scrisori anonime, şi s-au repezit amândouă la Urchins?

— Întocmai. Şi după aceea fratele meu a fost găsit mort, cu nota aia alături. Au aerul a fi cauză şi efect, dar pe mine nu mă mulţumeşte.

— Cred că vă înţeleg. O clipă Appleby tăcu. Mi se pare că eraţi şi dumneavoastră la Urchins când a murit fratele dumneavoastră?

— Aş vrea să fi fost. Mă pricep de minune la o justiţie sumară. Edward trântise vorbele astea scurt, cu o stranie ardoare care-l puse pe gânduri pe Appleby. De fapt eram la Paris, pentru treburi, şi am fost obligat să iau avionul înapoi îndată ce am aflat. Nu – erau numai menajera şi servitoarele, cele două cucoane care apăruseră atât de intempestiv, şi colecţia asta dubioasă de preţioşi prieteni la toartă de-ai lui Lewis.

— Înţeleg. Appleby surâse. Aş avea dreptate dacă aş presupune că nu împărtăşiţi prea mult preocupările fratelui dumneavoastră şi că toată lumea asta de-aici nu-i genul dumneavoastră?

— Indiscutabil c-aţi avea. Dădeam o mare preţuire onorurilor acordate lui Lewis, şi nu mă-ndoiesc că Prodger şi ceilalţi sunt foarte învăţaţi. Dar eu personal nu sunt colecţionar de antichităţi.

— În afară de această mică problemă matrimonială, ştiţi cumva dacă fratele dumneavoastră avea vreo neplăcere serioasă?

Edward se încruntă.

— Încep să cred c-ar fi putut să aibă ceva dureri de cap pe chestia banilor – dacă ar fi fost în stare să-şi îndrepte atenţia asupra lor. Am să ştiu ceva mai mult când avocatul lui – un tip pe nume Rood – va veni aici cu testamentul şi celelalte, astă seară. Bănuiala mea e că lucrurile nu stau chiar pe roze.

— Fratele dumneavoastră nu prea era om de afaceri.

— Deloc. Adevărul e, Sir John, că prin Lewis parcă trecea un filon de aiureală. Iese izbitor la iveală, filonul ăsta, atunci când îşi oferă o căsătorie secretă şi pe urmă – ca şi cum asta n-ar fi fost deajuns – îi adaugă şi un pic de bigamie.

— Presupun că nu există nicio îndoială, asupra faptului că doamna care se numeşte Ruth este soţia legală şi că cealaltă a cea bigamă?

Edward dădu din cap.

— Niciun fel de îndoială, aş zice eu. Şi, băgaţi de seamă, nu-l condamn pe Lewis pentru chestia cu Alice. Ea-i mai aproape de concepţia mea despre o nevastă.

— Pe Alice n-am cunoscut-o încă. Dar mie-mi place şi Ruth. Appleby schiţă un zâmbet. Dar nu vreau nici eu să spun că-i genul meu de nevastă.

— Ruth vine din lumea lui Lewis. Ea e profesoară, ştiţi. Sunt sigur că, în primul rând, soiul ăsta de comunitate de preocupări i-a dat lui Lewis curajul să se hotărască să-i facă avansuri. El a fost dintotdeauna teribil de timid cu femeile. Credea că nu asta-i ce-i lipsea lui. Dar când a văzut că-i merge cu Ruth, şi-a schimbat părerea. Îi plăceau femeile, în fond. Ba a descoperit că-i plăceau mai mult fără zorzoane profesorale. Chintesenţa femelei, ăsta era genul lui – şi i-au trebuit atâţia ani de zile ca s-o descopere. Aşa că atunci când o s-o vedeţi pe Alice o să fiţi de acord că era perfect natural să-l dea peste cap.

— Se-ntâmplă şi lucruri de-astea, fără-ndoială.

Appleby rămânea prudent, nu se angaja. Atitudinea lui Edward faţă de răposatul său frate părea categoric indulgentă – în timp ce în realitate comportarea lui Lewis Packford, cu cât o examinai mai cu atenţie, cu atât apărea mai urâtă. Ideea pe temeiul căreia avansase, ca să zicem aşa, de la Ruth la Alice, nu era frumoasă. Şi dacă Ruth personal avea motive să o vadă în această lumină, atunci era aproape de neconceput ca actuala ei atitudine de caritate în toată problema să nu fie, în mare măsură, falsă. Îngropate undeva în ea, trebuie că existau sentimente cu totul diferite.

Edward Packford se uita la ceas – cu un gest care lui Appleby îi aminti pe fratele lui făcând exact acelaşi lucru în chioşcul de la Lago di Garda.

— Ascultaţi, zise Edward, mai avem timp să bem ceva până la prânz. Dar n-aş zice acolo, cu mulţimea. Încep să fiu sătul de ei, şi dumneavoastră o să puteţi începe partida la friptură. Să mergem în odaia mea.

Au intrat în casă şi au luat-o de-a lungul unui coridor cu tavanul boltit. Se putea constata că şi anumite părţi din interior fuseseră transformate ca să se potrivească la gustul pentru gotic.

— Era camera mea pe când eram copil, zise Edward deschizând uşa, şi Lewis a insistat totdeauna să o păstrez. Nu că o foloseam cine-ştie-ce mult

când eram aici, pentru că Lewis şi cu mine, cu toate că n-aveam mare lucru în comun în preocupările noastre, ne suportam destul de bine.

Edward tăcu o clipă şi Appleby îşi dădu seama că auzise – şi că, poate, se intenţionase ca el să audă – o jumătate de adevăr formulat cu grijă. Şi apoi, imediat, Edward Packford se duse la o masă şi turnă în pahare, în timp ce Appleby îşi arunca ochii prin odaie. Mai era încă, în general, o cameră de şcolar, cu cărţi jerpelite, teancuri, în raft, cu cromolitografii şi fotografii pe pereţi şi, pe cămin, un amărât de bursuc împăiat într-o casetă de sticlă crăpată.

Edward indică, familiar, spre un scaun.

— Ştiu că n-aţi venit aici ca să răspundeţi la întrebări, zise el. Dar poate că o să vreţi să-mi spuneţi numai dacă, după opinia dumneavoastră, am un pic de dreptate când mărturisesc sentimentul meu că suntem departe de a cunoaşte adevărul despre moartea lui Lewis.

— N-ar fi avut niciun rost venirea mea aici, domnule Packford, dacă aş fi considerat chestiunea închisă.

Edward dădu din cap şi scoase un sunet care semăna a mormăit de satisfacţie.

— Dar e afurisita aia de carte poştală. Desigur că aţi auzit de ea. S-ar putea trece peste ea?

— Tocmai asta n-aş vrea, să trec peste ea. Dar vreau să reflectez mult asupra ei. V-aţi pronunţat că-i cert scrisul fratelui dumneavoastră?

— Hotărât că da. Eu însă nu-s expert.

— S-ar părea că experţii au fost de acord cu dumneavoastră. Nu că opinia lor rezolvă definitiv o asemenea chestiune. Un falsificator de clasă nu-i detectat chiar atât de uşor, pe baza câtorva cuvinte mâzgălite în grabă.

— Aşa aş crede şi eu, Sir John. Dar amestecul unul asemenea om în afacerea asta e din capul locului o idee extravagantă. Şi-apoi mai e faptul surprinzător că doamna Husbands, menajera, a observat efectiv că cerneala nu se uscase încă pe carton.

— Se poate ca doamnei Husbands să i se fi părut lucrul ăsta. Cavill, omul meu, a considerat-o demnă de încredere, admit. Dar ea relatează un lucru pe care crede că l-a văzut într-un moment de spaimă groaznică. Şi vă asigur că, în astfel de împrejurări, oameni ce par perfect echilibraţi, pot jura cele mai stranii lucruri din lume. Sau, iarăşi, această doamnă Husbands poate să mintă. Appleby se opri. Dar să luăm prima eventualitate şi să presupunem că pur şi simplu a greşit, în chestiunea cu cerneala. Şi să mai presupunem,

în acelaşi timp, că scrisul e într-adevăr al fratelui dumneavoastră. Este, această dovadă deosebit de impresionantă – o dovadă cât de cât concludentă?

— Nu cred că e – nu în aceste circumstanţe. Fratele meu, Dumnezeu să-l ierte, veşnic cita din Shakespeare. Era în stare să expedieze o carte poştală de-asta într-o duzină de situaţii diferite – să zicem unui negustor care-l nemulţumise şi cu care nu mai voia să aibă de-a face. *Bun rămas, un lung, lung bun rămas.* Vocea lui Edward scăzuse, ca şi cum şi-ar fi stăpânit-o atent. Parcă-l şi aud pe Lewis hohotind de râs la ceea ce el ar fi considerat o glumă excelentă. Ridică paharul şi privi, sumbru, în fundul lui. Dar dacă doamna Husbands nici n-a greşit şi nici nu minte? Trebuie atunci să admitem că Lewis…? Edward lăsă întrebarea neterminată.

— Nu-s de loc convins că trebuie. Dar, pentru moment, dacă o să mă iertaţi, asta nu e o presupunere asupra căreia să vreau să mă extind. Ca început, domnule Packford, aş vrea să văd biblioteca – şi pe doamna Husbands.

— E Prodger acuma-n bibliotecă, şi banda lui. Poate după dejun…

Dar Appleby dădu din cap.

— Dacă nu vă supuraţi, zise el, aş amâna întâlnirea cu ceilalţi invitaţi ai dumneavoastră. Duceţi-i la masă şi după aceea duceţi-mă pe mine în bibliotecă. Şi-apoi – da, trimeteţi-o pe doamna asta, Husbands, să-mi aducă ceva pe o tavă.

— Dar daţi-o-ncolo de treabă, stimate domn, doar n-aţi venit să reparaţi orologii sau să acordaţi un pian!

Era clar că simţul ospitalităţii şi al cuviinţei din Edward Packford protesta sincer.

— Probabil că n-am venit pentru treburi atât de agreabile. Appleby se ridicase în picioare, devenit deodată dur. Când intru pe consideraţii profesionale într-o casă, de multe ori ar fi destul de potrivit să se spună că-s omul venit să desfunde canalul.

Edward Packford se ridică şi el în picioare.

— Săpături rău mirositoare? întrebă el. Dell, e un avertisment cinstit. Şi tot ce pot să spun e că sper s-ajungeţi cu bine la capăt.

Cinci

Camera în care s-a aflat Appleby imediat după aceea fusese – era clar – de multă vreme bibliotecă. Packford-ii din secolul optsprezece, fără nicio îndoială, contemplaseră, încântaţi de ei înşişi şirurile neatinse de cărţi frumos legate în piele şi aurite. Mai rămăseseră încă o grămadă de lucruri care să incinte pe orice autentic cercetător în bibliopegie care s-ar apuca să buchinească pe-acolo; Eliot şi Chapman – ca să nu mai vorbim despre Derome – erau, cu siguranţă, bine reprezentaţi. Dar pe lângă faptul că era genul de bibliotecă ce se poate întâlni în multe reşedinţe ancestrale, camera asta fusese şi atelierul unui cărturar. Pe o masă, în dezordine, o grămadă de fotostate, pe o alta, teancuri de reviste ştiinţifice, nelegate. Ici şi colo sertare şi fişiere deschise, căscate – îndesate cu hârtii de nu-şi mai puteau îndeplini funcţia pentru care fuseseră concepute. Într-un colţ fuseseră construite nişte rafturi simple pe care se-ngrămădiseră teancuri de cărţi – cele mai multe dintre ele părând mai vechi decât cele frumos aranjate. Mirosea a piele.

Acolo lucrase Lewis Packford, şi acolo murise. Appleby se duse la biroul mare, în mijlocul odăii şi îl cercetă, cufundat în gânduri. Nu era mai nimic pe el, şi ştia că toată suprafaţa fusese controlată, pentru amprente. La fel se procedase cu tot ce se aflase pe ea; în dosarul lui Cavill era o listă amănunţită. La birou era un scaun modem, pivotant, capitonat frumos. În el murise Packford. În el se aşeză Appleby.

Un om şezând astfel şi zburându-şi în felul ăsta creierii s-ar fi prăbuşit înainte, aşa. Fireşte, cadavrul fusese mişcat din loc înainte ca vreun poliţist să fi dat cu ochii de el; numai în romane instinctele omeneşti obişnuite sunt, în asemenea împrejurări, suspendate. Îl ridicaseră pe bietul om şi-l întinseseră pe canapeaua de colo. Dar. Evident, murise.

Appleby scoase din servietă notele lui Cavill. Despre revolver, nimeni nu voia să recunoască să-l fi văzut măcar până atunci. Dar era un model militar curent şi tot numai în romane se întâmplă să poţi să urmăreşti filiera unor asemenea lucruri. Zăcuse pe duşumea – şi fără îndoială că fusese în mâna lui Lewis Packford. Dar, fusese mâna unui ora în viaţă, sau fusese mâna unui mort? Când cineva e împuşcat în felul ăsta, din imediata apropiere, numai un martor ocular poate exclude efectiv crima. În afară, natural, de cazul în care niciun ucigaş n-ar mai fi putut fugi.

Iar asta – Appleby şi-o spuse în gând după ce se ridicase şi începuse să umble prin odaie – cu siguranţă că nu se potrivea la cazul de faţă. Uite uşa

pe care intrase doamna Husbands, având de parcurs o bucată bunicică după ce auzise împuşcătura. Şi uite o a doua uşă, ducând spre ceea ce era de fapt o aripă nelocuită a casei în paragină. Şi iarăşi, iată drept în faţa biroului, o uşă fereastră franţuzească dând pe o terasă. Şi uite, într-un colţ al încăperii înalte e o scară spirală de fonta care duce la galeria îngustă de acces la rafturile de sus ale bibliotecii – de unde o uşiţă, camuflată cu simulacru de cărţi, dă direct în etajul de sus al acestei aripi a casei. Toate astea oferă un cadru admirabil nu numai pentru omor, ci şi pentru farse complicate, cu personaje apărând şi dispărând amuzant prin toate părţile.

Şi, în fond, loc pentru ceva care să semene a farsă – sau cel puţin comedie domestică – fusese destul la Urchins în noaptea în care, săptămâna trecută, murise Packford. Profesorul Prodger ar constitui, indiscutabil, un mare succes în orice piesă absurdă. Şi chiar Lewis Packford izbutise să creeze o situaţie care putea fi prezentată absolut grotesc. Dar ceea ce se petrecuse în realitate era o dramă de altă natură.

Appleby se uită la draperiile ferestrelor. Erau dintr-un material foarte greu. Aprinse lămpile electrice, apoi trase draperiile, una câte una. Scoase portvizitul, şi din portvizit o carte poştală. Era cartea poştală originală – cheia întregii afaceri. *Bun rămas, un lung, lung bun rămas…* O zvârli pe birou, şi o studie, când dintr-un unghi, când din altul. Făcu treaba asta cu toate luminile aprinse, numai cu o parte din ele aprinse, numai cu unica lampă de pe birou aprinsă. Acest din urmă efect îl examina el când auzi un ţipăt şi un zgomot de faianţă spărgându-se în spatele lui. Se-ntoarse. O femeie frumoasă – probabil doamna Husbands – stătea paralizată în uşa deschisă. Şi, pe duşumea, o tavă cu cioburi de veselă.

*

N-a ţinut mult ştergerea urmelor dezastrului, aşa că trebuia trasă concluzia că doamna Husbands era o femeie pricepută. Şi numai după ce a pus o altă tavă, în bună stare, în faţa lui, Appleby, deschise gura.

— Era necesar oare, întrebă ea glacial, să puneţi în scenă acest efect dramatic brutal?

— Sunteţi în totală eroare, doamnă. Uitasem cu totul că urma să intraţi în bibliotecă. Nimic nu era mai departe de gândurile mele decât ideea de a vă supăra cu ceva. Vă rog să mă scuzaţi.

— Vă mulţumesc. Doamna Husbands primi declaraţia cu scepticismul pe care probabil că-l merita. Îmi pare bine că n-a fost vreuna dintre slujnice. Acuma nu mai aud altceva decât: „cutare sau cutare lucru m-a şocat”, cum

zic ele. Şi recunosc că m-aţi şocat. Scena semăna puţin cam prea mult cu cea peste care am dat săptămâna trecută. Fără-ndoială că era ceea ce numiţi reconstituirea unei crime.

— A unei crime?

— Sinuciderea-i o crimă, mi s-a spus.

— Fără-ndoială. Dar de fapt tot ce încercam eu să reconstitui era înfăţişarea pe care această carte poştală o avea, probabil, când aţi văzut-o pentru prima dată. Şi desigur că bănuiţi ce urmăresc eu, doamnă Husbands. Vreau să văd dacă, luminată într-un fel sau în altul, vreo sclipire sau vreo scânteiere de pe suprafaţa ei n-ar putea da impresia că cerneala-i încă umedă.

— Extrem de ingenios. Dar cerneala era umedă.

Appleby dădu din cap.

— Sunt departe de a încerca să pun la îndoială veracitatea mărturiei dumneavoastră în această chestiune. După cum vă veţi aminti, desigur, ea a dat deplină satisfacţie unui subaltern al meu deosebit de capabil. Dar, ştiţi, într-un moment de criză, cineva poate avea – perfect sincer fiind – impresii care să nu fie cu totul corecte.

— Fără-ndoială. Dar cerneala era umedă.

— Nu-i o chestiune asupra căreia să fie nevoie să continuăm. Appleby o studia pe menajeră cu multă atenţie. Era o surpriză. O surpriză nu numai pentru că ea însăşi era cu totul altceva decât „una dintre servitoare” – cu toate că nu i se atrăsese atenţia că făcea parte din personalul domestic de bună origine socială. O surpriză pentru că era destul de impresionantă – o femeie frumoasă, în plină maturitate.

Appleby se întreba de câtă vreme o fi fiind la Urchins. Se mai întreba, de asemenea, ce-or fi gândind despre ea cele două doamne nou venite. O descriere exactă a ei părea să facă necesar un vocabular edwardian destul de vulgar; îţi veneau în gând termeni ca „are pe vino-ncoace” sau „planturoasă dar ispititoare”. Cu toate astea, vulgară nu era, şi avea o anumită prestanţă care excludea comedia – ca să nu mai vorbim de farsă. În ochii negri al acestei intimidante persoane, mocnea pasiune. Dacă ar fi fost să joace un rol, i-ar fi mers regină de tragedie. Probabil că era în stare să bage spaima într-un bărbat. De fapt era foarte posibil ca într-o săptămână să ţi se pară ispititoare şi-n următoarea să te facă să fugi la celălalt capăt al Europei… Appleby îşi dădu seama că ideea asta nu-i trecuse prin cap numai aşa, din întâmplare. Era chiar de conceput că în doamna Husbands zăcea un altul

dintre factorii presupusei tardive educaţii sentimentale a lui Lewis Packford.

— Trebuie să deduc, întrebă doamna Husbands, că mai sunt şi alte aspecte ale morţii domnului Packford referitor la care doriţi să-mi puneţi întrebări? Vorbise foarte rece. Era evident că nu-i va ierta uşor lui Appleby că-i prilejuise, cu câteva minute înainte, o eclipsă nervoasă.

— Indiscutabil că o scurtă convorbire ar fi de mare preţ pentru mine. Appleby îşi aruncă ochii la tavă. E-un prânz rece delicios. Dar desigur că mai poate aştepta puţin. Nu vreţi să luaţi loc?

Doamna Husbands luă loc.

— Nu văd, zise ea fără pic de cordialitate, de ce n-aţi mânca în timp ce stăm de vorbă – dacă trebuie să stăm de vorbă. Rămăsesem cu impresia că poliţia se declarase mulţumită şi că îşi încheiase cercetările.

— Şi dumneavoastră ați fi aprobat aşa ceva? Aveţi sentimentul că n-a mai rămas nimic de făcut?

— N-am niciun sentiment de felul ăsta. Dar de ce nu-şi îndreaptă poliţia atenţia asupra celor două femei? Ar trebui băgate-n puşcărie!

— Doamna Packford şi cealaltă doamnă care, în fine, pare să aibă oarecare veleităţi la acest titlu? Le consideraţi implicate în decesul domnului Packford?

Appleby, care nu acceptase sugestia de a mânca, o privi pe doamna Husbands cu un aer politicos. Dar acum femeia asta îl interesa foarte mult. Pentru că ca vorbise într-o subită izbucnire de mânie. Dacă moartea lui Packford fusese, ca să zicem aşa, acoperită sub un capac destul de solid, asta era prima lovitură realmente promiţătoare care i se dădea.

— Implicate în moartea lui? Ele au provocat-o! Doamna Husbands respira agitat, dar vocea şi-o domina.

— Vreţi să spuneţi că l-au ucis – amândouă împreună?

— Nu asta. Natural, ştiu că s-a împuşcat. Dar ele l-au împins.

— Înţeleg. Mă rog, asta-i cu totul altceva. Aceste doamne l-au pus probabil într-o situaţie foarte jenantă care, poate, l-a dus la hotărârea de a se sinucide. Dar de aici nu rezultă limpede că ele ar trebui băgate-n închisoare.

— Nu s-au măritat amândouă cu el? Nu-i asta o situaţie absolut ilegală?

Appleby nu răspunse la întrebare. Rămase pe gânduri. Era evident că doamna Husbands, cu toate că nu era decât personal domestic superior, poseda toate informaţiile referitoare la situaţia actuală de la Urchins. Era evident că, deşi arăta şi pricepută şi categoric terorizantă, nu era o femeie

prea deşteaptă. Fie asta – sau, ceea ce se putea susţine la fel de bine, pentru moment – fie că era într-o stare de tulburare emotivă deosebit de profundă din cauza morţii lui Packford, capacitatea ei de judecată, şi aşa destul de comună, era diminuată.

— Ilegală? făcu Appleby. Fireşte, incontestabil că a fost pe undeva ceva ilegal în afacerea asta – vreau să spun dacă într-adevăr s-au contractat şi înregistrat efectiv două căsătorii. Dar este cu totul improbabil ca prima dintre doamne să fi călcat legea în oricât de mică măsură. Ar fi constituit unul dintre cazurile de complicitate cele mai neobişnuite, a izbuti un asemenea lucru. Iar cea de a doua doamnă, e mult mai probabil să fi fost cu totul inocentă în afacerea asta. Teamă mi-e, de fapt, că în mintea dumitale s-a produs o oarecare confuzie. Singura persoană care a făptuit cu certitudine un act criminal a fost domnul Packford însuşi. Dar dumneavoastră – sunteţi oare dispusă să-l consideraţi nevinovat?

— Îl consider josnic şi demn de dispreţ!

Nici de data asta Appleby nu răspunse un timp. Doamna Husbands părea cam lipsită de discreţie – asta, cu moderaţie spus. Pentru că ceea ce reieşise din reprezentaţia oferită era portretul unei femei care avea sentimentul că fusese trădată şi, ca o consecinţă, suferise o totală răsturnare a simţirilor. Era ciudat cum omisese Cavill un atât de izbitor adaos la galeria lui de tipuri psihologice. Nu că ar fi existat la ea ceva ieşit din comun. Erau, desigur, în chiar aceeaşi casă, alte două femei asupra cărora se exercitau poate tulburări emotive similare exact în acelaşi moment. Poate că doamna Husbands se deosebea de Ruth în special prin starea de spirit, prin faptul de a se pierde cu firea în momente de grea încordare. Cât despre Alice, fata de la bar, era o cantitate necunoscută încă.

— Nu încape îndoială, s-ar părea, zise Appleby, că răposatul Packford şi-a îngăduit să se comporte de o manieră care sugerează o oarecare slăbiciune de caracter.

— Era un om deosebit de integru şi de generos!

Răspunsul doamnei Husbands ţâşnise prompt ca un fulger. N-are multă putere de rezistenţă la şiretlicurile destul de elementare ale unui poliţist, îşi zise Appleby. Ea personal îşi permite să spună despre Lewis Packford cele mai amarnice cuvinte ce-i vin pe limbă. Dar cea mai nevinovată critică formulată de altcineva pe seama lui va produce instantaneu un reflex apologetic. Era o femele impulsivă, şi poate că şi inconstantă. Ceea ce nu părea să aibă, era viclenie. Dar asta putea să fie şi urmarea unei viclenii

foarte mari. Şi dacă aşa era, existau toate probabilităţile ca să se facă dovada că în afacerea asta rolul ei nu era chiar secundar.

— Moartea domnului Packford trebuie să fi venit, zise cu un aer vag Appleby, la sfârşitul unei zile de mare tensiune pentru toţi cei implicaţi. Din câte am putut deduce, cele două doamne au sosit aproape simultan, picate ca din senin.

— Nu ştiu dacă picate ca din senin. Doamna Husbands reuşise să-şi recapete tonul ei dinainte, rece. Dar cu siguranţă că, după impresia mea, domnul Packford nu fusese anunţat, în niciun fel, că aveau să-i cadă-n cap aceste două fiinţe rapace.

— Înţeleg. Limbajul doamnei Husbands, constata Appleby, era indiscutabil al unei femei cultivate. Şi se întreba cum pusese Packford mâna pe ea. Poate că era văduva cuiva dintre cunoştinţele lui academice. Dar este oare drept să le calificăm astfel? Una dintre ele era, la urma urmelor, soţia lui legitimă, iar cealaltă credea acelaşi lucru.

— Amândouă sunt nişte intrigante.

— Mă rog, să ne oprim aici. Au apărut, va să zică, amândouă – şi fiecare s-a anunţat drept doamna Packford?

— Întocmai aşa, Sir John. Pare-se că fiecare primise o scrisoare anonimă, şi eu bănuiesc că amândouă se comportau după instrucţiuni cuprinse în acele scrisori. Pentru că fiecare a venit cu o valiză, a sunat la uşa din faţă şi s-a anunţat ca fiind stăpâna casei. Eu aş fi zis că erau cu totul altceva.

— Iarăşi, doamnă Husbands, nu cred că-i tocmai corect. Dar, în fine, apăruseră. Şi situaţia asta extraordinară a fost cunoscută imediat de tot personalul casei?

— Desigur că a fost. Fata în casă a venit la mine şi eu m-am dus imediat la domnul Packford. Natural, mi-am imaginat cine ştie ce impostură. Singurul lucru pe care mi l-a spus a fost să le găsesc – acestor persoane echivoce – camere. Apoi s-a dus la prietenii lui – profesorul Prodger şi ceilalţi, care erau la ceai – şi le-a explicat.

— Explicat?

— Le-a explicat că-i însurat. De fapt le-a explicat – destul de penibil – că era însurat de două ori.

Doamna Husbands făcea eforturi mari să-şi păstreze tonul rece şi acerb.

— Canonicul Rixon mi-a spus că arăta parc-ar fi fost ameţit.

— Şi pe urmă?

— Pe urmă – cele două persoane au luat masa cu domnul Packford şi cu prietenii lui.

— Trebuie să fi fost teribil de bizar. A fost şi opinia dumneavoastră că domnul Packford era… cum să zic… sensibil tulburat, agitat?

— Probabil că a fost – dacă trebuie să ne explicăm cele ce s-au petrecut după aceea. Dar părerea canonicului Rixon este că, domnul Packford, cu toate că era tulburat, nu sesizase în realitate toată gravitatea situaţiei lui. Mintea lui părea preocupată, într-o mare măsură, de altceva.

— De ceva în legătură cu lucrările sale?

Doamna Husbands dădu din cap.

— Da – cam aşa ceva. O descoperire foarte importantă, pe care avea de gând să o comunice prietenilor săi.

— Găsesc că asta-i foarte interesant. Appleby – aparent cu gândul la altceva – începuse să mănânce. De fapt asta ne duce la ceva extrem de semnificativ, lucru căruia v-aş ruga să-i acordaţi cea mai mare atenţie. Aveţi vreun motiv să credeţi că această descoperire importantă, pe care poate că domnul Packford se pregătea să o anunţe, se referea la un obiect fizic care intrase în posesiunea sa?

Doamna Husbands păru pusă în încurcătură.

— Mi-e teamă că nu v-am înţeles bine, Sir John.

— Uite, să spunem aşa. Un erudit poate ajunge la o constatare ştiinţifică nouă şi surprinzătoare pe simpla cale a deducţiilor. El vede o legătură, care până atunci rămăsese nevalorificată, între fapte care sunt, în sine, bine cunoscute. Sau, iarăşi, cercetările îl pot duce la o carte sau la un document dintr-o colecţie publică – să zicem din biblioteca Muzeului Britanic. Sau, din nou iarăşi, el poate cumpăra personal o carte sau un document, sau o operă de artă. Aşa ceva ar putea fi extrem de interesant în această lume stranie a savanţilor. Sau ar putea, tot atât de bine, să fie de-o extrem de mare valoare. Aveţi vreo părere care dintre categoriile astea s-ar potrivi în cazul nostru?

— Absolut niciuna, Sir John. Domnul Packford nu era niciodată vorbăreţ în privinţa descoperirilor sale, până când considera că a sosit momentul să vorbească. Dar e foarte posibil ca unii dintre oaspeţii lui – oaspeţii domnului Edward Packford ar trebui să spun acum – să fie mai bine informaţi decât mine.

— Mulţumesc. Mă întreb dacă aveţi ceva de adăugat la relatarea referitoare la felul cum aţi găsit cadavrul domnului Packford în această

cameră? Din câte am înţeles, seara s-a încheiat devreme şi într-o atmosferă teribil de jenantă?

— Presupun ca da. Dar eu n-am avut, vă daţi seama, nenorocul de a fi de faţă. N-a făcut niciodată parte dintre îndatoririle mele primirea oaspeţilor domnului Packford.

— Bun. Dar îmi imaginez, doamnă Husbands, că nu aţi putut evita să vi se relateze despre cele ce se petrecuseră la masă.

— Asta, desigur, e-adevărat. Amândouă fetele care au servit la masă – ar fi trebuit poate să vă fi spus până acum – au venit la mine destul de amărâte, spunându-mi că era o atmosferă insuportabilă. Le-am spus că nu e treaba lor. Şi din câte am văzut eu însămi, lumea s-a despărţit devreme. Domnul Packford a intrat aici în bibliotecă, cum era obiceiul lui dintotdeauna, pentru o oră sau două înainte de a se duce la culcare. Şi toţi ceilalţi s-au dus fiecare în camera lui. Dar despre toate astea domnul Cavill m-a întrebat foarte amănunţit.

— Îi sunt foarte recunoscător. Dumneavoastră v-aţi dus în salon, mi se pare, pe la zece şi jumătate, de teamă ca fetele, prea ocupate cu trăncănitul, să nu fi uitat să strângă ceştile de cafea şi toate celelalte. Şi, împuşcătura, acolo aţi auzit-o?

— Acolo, Sir John.

— V-aţi dat seama imediat că era, de fapt, un foc de revolver?

— Nu. Deloc. Primul gând – o să vi se pară ciudat – a fost că cineva a deschis o sticlă de şampanie. Şi asta m-a făcut – absurd – să dau fuga spre sufragerie. După aceea mi-am dat seama că zgomotul venise, cu siguranţă, din partea asta, şi am intrat repede. Domnul Packford murise.

— Dacă ar fi fost cineva cu el aici, în această cameră, în momentul focului de revolver, ar fi avut timp să fugă?

Doamna Husbands dădu din cap obosită.

— Iarăşi, Sir John, nu faceţi decât s-o luaţi de la capăt pe drumul domnului Cavill. Este indiscutabil adevărat că oricine ar fi putut să fugă – fie prin casă, fie pe fereastră.

— Dar, cu toate astea, ar fi fost, să zicem, o chestie de o jumătate de minut, fie că fugea într-o parte, fie că fugea în cealaltă. Acea persoană n-ar fi avut timp să caute, oricât de repede, ceva, în camera asta?

— Sunt absolut sigură că nu.

*

Appleby împinse tava deoparte şi se ridică în picioare. Constată că făcuse toate onorurile excelentei gustări. Desigur, ceea ce i se oferise precum şi cele implicate de unele dintre referirile doamnei Husbands la gospodăria pe care o conducea, determinară cel de-al doilea aspect al cercetărilor lui Appleby.

— S-ar părea că la Urchins se trăieşte, ca să zic aşa, destul de larg. Domnul Packford stătea bine?

— Desigur. Domnul Packford era mic proprietar.

— Da-da. Lui Appleby, care-şi amintea de proporţiile mătăhăloase ale decedatului, îi veni greu să nu zâmbească la această curioasă apreciere. I s-ar putea zice, presupunea el, încă una dintre trăsăturile edwardiene ale doamnei Husbands. Şi nu aveţi niciun motiv să bănuiţi că el s-ar afla în ceea ce s-ar putea numi o jenă financiară? N-au fost niciodată dificultăţi pe chestia facturilor gospodăriei sau lucruri de soiul ăsta?

— Niciodată. Doamna Husbands părea să ezite. Dincolo de asta, natural, eu n-am de unde şti.

— Cred că nu. Appleby se dusese lângă birou şi acum ciocănea în masă cu cartea poştală care mai era acolo. Aţi auzit că acesta e începutul unui citat din Shakespeare – cuvinte rostite de cardinalul Wolsey în *Henric al VIII-lea,* după căderea lui? *Bun rămas un lung, lung bun rămas măririi mele.* Vă puteţi gândi la ceva anume ce-ar fi putut domnul Packford să aibă-n minte, la care să se refere în felul ăsta? Nu s-ar putea referi cumva la perspectiva apropiată a necesităţii de a trăi pe un picior mult mai modest decât aici la Urchins?

— Cred că aşa ceva era foarte puţin probabil. Doamna Husbands vorbise hotărât. S-ar putea, mult mai probabil, referi, desigur, la reputaţia lui considerabilă. Mi s-a spus de multe ori că domnul Packford era, în cel mai strict sens al cuvântului, un mare erudit. Şi el, natural, punea mult mai mult preţ pe asta decât pe simplul fapt de a fi un gentleman pe o mică moşie. Dar eu personal cred că nu era vorba nici de unul nici de celălalt dintre cele două feluri de măriri. Se întâmpla de multe ori ca el să rostească fraze care se vedea bine că sunt citate, dar care aveau prea puţină legătură cu împrejurările în care le rostea.

— Lucrul ăsta l-am observat şi eu la el. Appleby avea impresia că doamna Husbands, dacă nu era foarte deşteaptă, era teribil de isteaţă când nu era emoţionată. Nu ştiţi, presupun, ce se va alege acum de Urchins?

— Deloc.

— Din câte am înţeles de la domnul Edward, avocatul răposatului său frate, un domn Rood, vine astă seară pe chestiuni de această natură. Îl cunoaşteţi?

— Da, îl cunosc. A fost pe aici de mai multe ori. Cred că împărtăşea şi el unele dintre preocupările ştiinţifice ale domnului Packford. Poate că de asta apela domnul Packford la serviciile lui.

— Doamnă Husbands, vorbiţi ca şi cum omul ăsta nu v-ar inspira încredere.

— Nu-mi dau seama. Dar hotărât lucru, puţin îmi pasă de el. Mi se pare că-i în acelaşi timp şi plicticos şi închipuit. E o combinaţie care nu mă seduce deloc.

— Da, ca idee generală aş fi de acord. Doamna Husbands, îşi zicea Appleby, avea indiscutabil la activul ei un trecut academic, şi culesese din el întorsături de frază care nu-i erau chiar fireşti. Părea, de asemenea, să dispună de o impresionantă capacitate de dezaprobare față de oameni. Şi această reflecţie îl împinse pe Appleby la o ultimă întrebare, oarecum bizară: Cine-ar fi, după dumneavoastră, omul cel mai rezonabil de la Urchins în momentul de faţă?

Doamna Husbands apucase tava şi se îndrepta spre uşă. Răspunsul veni fără cea mai mică ezitare.

— Canonicul Rixon, indiscutabil.

— Vede şi el oamenii în negru?

— În negru? Doamna Husbands aproape că se îmbujoră; era limpede că această uşoară împunsătură nimerise ţinta. Departe de aşa ceva. Aş spune mai curând că-i un om plin de bunăvoinţă.

— Cred, spuse Appleby, că-i primul cu care o să trebuiască să stau de vorbă. Dar înainte de asta poate c-o să-mi mai arunc ochii pe-aici prin bibliotecă.

— Să percheziţionaţi, vreţi să spuneţi? Doamna Husbands era din nou glacială.

— Mai mult sau mai puţin. Appleby traversă odaia şi-i deschise, politicos, uşa. Nu văd de ce v-aş mai reţine, zise el.

*

Erau, natural, zeci de mii de cărţi – şi toate, se vedea bine, lucrări savante, serioase. Cu siguranţă că la Urchins se găsea şi o cantitate oarecare de literatură mai facilă. Dar ţinută probabil în alte încăperi, unde să poată fi accesibilă cititorilor eventuali fără a tulbura studiile mature ale

proprietarului casei. Appleby deschidea la întâmplare sertare şi dulăpioare – fără prea multă convingere pentru că, la urma urmei, trecuse pe-acolo, înaintea lui Cavill. Urcă pe scăriţa spirală şi cercetă câteva din rafturile cu cărţi de sus de tot. Părea să nu se fi umblat de mult la ele; erau acoperite de un strat subţire de praf. Bănui că doamna Husbands organizase o mare curăţenie în bibliotecă cât timp Packford fusese în Italia, şi că lui, atunci când era acasă, nu-i prea plăcea să fie deranjat. Coborî şi studie felul în care colecţiile principale erau aranjate în rafturi. Nu se vedeau semne prea concrete ale unui sistem. Packford, ca mulţi de felul său, se fălea probabil cu facultatea memoriei sale de a-l duce direct la cartea dorită. Totuşi, volumele aveau, toate, indicaţia raftului şi există şi o cartotecă destul de mare, ce părea să fie în ordine. În timpul ultimilor ani, Packford luase obiceiul de a-şi nota datele de achiziţie. S-ar fi putut, dacă ar fi fost timp pentru o treabă atât de laborioasă, să se degajeze pe această cale ceva din direcţiile de preocupare ale spiritului său în acea perioadă. Dar asta nu era o activitate care, pentru moment, să intre în intenţiile lui Appleby.

Totuşi, cărţile îi mai luară o bucată de timp. Uneori se dădea puţin înapoi ca să capete o impresie de ansamblu a unei secţiuni întregi. Alteori privea cu amănunţime un rând de cărţi sau altul. Se întreba dacă Packford folosise vreun asistent, şi dacă da, cam ce fel de treburi făcuse acesta. Ar putea s-o întrebe pe doamna Husbands.

Dar, mai bine să n-o facă, îşi zise, şi ieşi din cameră. Exista o oarecare probabilitate ca el să fi urmărit ceva. Şi dacă da, ar fi fost mult mai prudent să tacă din gură, să se facă, pentru moment, că nu ştie absolut nimic.

Şase

Pe canonicul Rixon, Appleby îl găsi în grădină. Şedea într-un boschet, cu o tânără doamnă, jucând cu zaruri un joc de copii. Şarpele şi Treptele. Canonicul era urât foc, dar tânăra pur şi simplu răpitoare. Fusese aşezată – pentru că era aproape sigur că însoţitorul ei o pusese să şadă într-adins acolo, pentru plăcerea lui şi-a lui Appleby – într-o mică pată jucăuşă de soare alternând cu umbră. Era ca o floare banală în grădina unui *cottage* – a unei vilişoare – şi arăta cum ar vedea cineva o asemenea floare sub influenţa mescalinei. Sau ar fi putut fi şi o pânză de Renoir. Numai că ar fi fost păcat, pentru că n-ai fi putut s-o dezbraci.

Acest din urmă gând poate că nu era cel cuvenit să-ţi dea prin cap în prezenţa unei feţe bisericeşti. Dar şi canonicul părea să savureze prezenţa tinerei cu o încântare ce, cu siguranţă, îmbrăţişa mai mult decât sufletul nepieritor din ea.

— O cunoaşteţi pe Alice? întrebă el vesel după ce Appleby se recomandase. Ar fi trebuit, ştiţi, să fie Alice Packford. Numai că se pare că nu-i – şi-i o ruşine, treaba asta, o mare ruşine. Cu toate că, după întorsătura pe care au luat-o lucrurile, n-ar mai fi cine ştie ce deosebire – nu-i aşa, draga mea? Se-ntorsese către Alice şi – cu un gest, Appleby trebui să recunoască, perfect părintesc – mângâie mâna micuţă şi trandafirie care ţinea paharul cu zaruri. E-adevărat, s-ar putea ca arhiepiscopul de Canterbury să nu fie de acord cu mine. Dar nu trebuie să uităm că pe lumea cealaltă nu va fi nici însurătoare nici măritiş. Așa că, cel puţin în ceruri recenta noastră situaţie jenantă nu se va putea repeta. Alice, copila mea, e rândul dumitale să joci.

Alice aruncă zarurile cu putere.

— Cinci! strigă ea triumfătoare. Dar chipul i se lungi imediat. Iar e şarpele ăla oribil de data trecută!

— Așa-i! Rixon dădu compătimitor din cap. Vezi ce joc dificil! Compară-l cu viaţa reală. E plină de şerpi. Dar nu ţi se-ntâmplă să calci de două ori peste burta exact a aceluiaşi şarpe. Asta-i ceea ce în profesiunea mea se cheamă un gând consolator. Acuma – dă-mi voie. Zgâlţâi paharul cu zaruri. Patru! Doamne-doamne – asta mă duce dincolo de scara cea mai înaltă.

— Dar tot eu am să câştig! Alice scutură energic paharul. Murea să câştige partida. Dar în acelaşi timp plângea încetişor. Pe obrajii ei lacrimile

erau ca picături de rouă pe-o piersică. Şase! Asta-nseamnă că mai dau o dată.

— Ei, asta-i, vezi? *Şarpele şi treptele* nu se deosebesc de viaţă. Totdeauna există posibilitatea să mai dai o dată. Poate că nu pentru un bătrân ca mine, dar pentru tineri, cu siguranţă. Iarăşi şase! Asta-nseamnă că m-ai întrecut. Am impresia că jocul ăsta nu-i creştinesc deloc. Pe unul mereu îl saltă, pe altul mereu îl coboară. Pe când creştinismul, cum spunea bătrânul meu episcop, dragul de el, îi pune pe toţi pe-aceeaşi treaptă.

Appleby urmări jocul în tăcere până când se sfârşi cu victoria Alicei. Canonicul Rixon continuase să vorbească tot timpul, vesel, şi trebuia să tragi concluzia că avea sistemul lui special de duhovnicească păstorire pe care-l exercita acum, cu oarecare succes, asupra Alicei. Cu toată frumuseţea în floare a fetei, era ceva mai mult decât rarele ei lacrimi care arăta că trecuse printr-o profundă suferinţă. Şi la Alice, nefericirea nu stătea bine deloc. Appleby îşi dădu seama că orice bărbat se uita a doua oară la ea simţea imperativ nevoia să încerce orice s-ar fi putut imagina pe lumea asta, ca să facă din ea bucuria imaculată a omenirii. Poate că tot aşa se întâmplase şi cu răposatul Lewis Packford.

Lucrul se confirmă de la sine îndată ce Alice începu să vorbească.

— Ştiţi, îi spuse ea lui Appleby, pe un ton grav, că nimeni n-a fost, aici, atât de drăguţ cu mine ca părintele? Asta părea a fi felul ei de a se referi la Rixon. Şi-i un lucru la care nimeni nu s-ar fi aşteptat, acuma – nu-i aşa?

La vorbele astea Rixon îi făcu un semn lui Appleby, vesel.

— Alice, spuse el, eşti o fată neştiutoare. Cunoştinţele dumitale despre clerul salarizat al Bisericii Anglicane sunt, după câte bag de seamă, cam nebuloase. Dar, n-are a face, eşti fată bună.

— Şi-aşa a fost de la-nceput continuă Alice, vreau să spun, de când am venit. Şi eram nebună, ştiţi. Oh, Doamne – că nebună eram!

Appleby dădu din cap.

— Pentru că nu era valabilă căsătoria?

— Cum să zic – de asta, da, fireşte. A fost o decepţie îngrozitoare. Da, a fost o dezamăgire teribilă. Dar ce mă-nnebunea cel mai mult, era cum de-a putut să fie atât de prost, Loo, vreau să spun.

— Răposatul nostru amic, interveni Rixon.

— Eu, un inel, doar atât vrusesem, ştiţi. Alice lăsa impresia să se fi angajat în ceea ce ea părea să socotească un proces de explicații. Doar un Inel de la Woolworth, cum au şi alte fete. N-ar fi fost niciun rău în asta – ar

fi fost ceva rău? Vreau să zic că n-ar fi fost *mai* rău decât era. Şi părintele zice că n-ar fi fost.

Rixon tuşi.

— De fapt, se adresa el lui Appleby, cred că am folosit expresia: *virtualmente* n-ar fi fost mai rău. Dar n-are importanţă.

— Şi mi-ar fi făcut mare plăcere. Alice se întrerupse. Probabil că l-am plictisit pe Loo. A fost urât din partea mea. Şi într-o bună zi mi-a spus, aşa, deodată, că o să ne căsătorim – numai că trebuie s-o ţinem secret. Ce să zic, asta nu mă deranja deloc. Dar niciodată n-aș fi crezut c-avea de gând să facă ce-a făcut. Oh, Doamne – eram ca nebună! Oftă, scoase o batistă şi îşi şterse o lacrimă. Eram turbată de furie pe el când am ajuns aici. Şi cred că Loo – începu deodată să plângă de ţi se rupea inima – cred că Loo m-a înţeles greşit.

— V-a înţeles greşit? Appleby reflectă asupra celor auzite. Vreţi să spuneţi că eraţi ca nebună de furie nu pentru motivele pentru care credea el?

Alice clătină din cap fără să spună ceva. Nu era în stare să răspundă. Canonicul Rixon încercă el să răspundă.

— Întocmai aşa. Alice avea sentimentul că el – că Packford. Făcuse, de dragul ei, ceva extrem de periculos. Asta era, Alice, nu-i aşa?

Alice dădu din cap că da.

— Asta-i ceva pentru care te-nchide hohoti ea. Ştiu eu. Aşa i-au făcut şi lu' unchiu Jim. Şi n-ar fi avut nicio importanţă cum aş fi picat eu. Nu, după ce s-ar fi descoperit. Pentru că, fireşte, stă scris acolo unde ne-am căsătorit. Cu siguranţă că l-ar fi prins. Şi de asta eram nebună de furie pe el – pentru c-a fost atât de prost doar pentru c-am avut şi eu poftă de-un inel. Şi cred că el credea că din cauza asta începusem să-l urăsc, prostuţu' de el!

— Da, înţeleg. Dar ce-nţelegea în special Appleby era imensa putere de seducție a Alicei. Nu numai că tot ce puteai vedea şi pipăi la ea era de aur, dar avea şi o inimă de aur. Şi vă e teamă, o întrebă el, că această eroare a lui a putut – cum să zic, a putut să-l doboare?

— Da, chiar aşa. La urma urmei celelalte îl urau cu-adevărat.

— Celelalte?

— Ruth îl ura cu-adevărat. Şi bătrâna, şi ea – bucătăreasa. I se citea pe faţă, imediat.

— Bucătăreasa? Appleby nu pricepea.

— Alice vrea să spună valoroasa doamnă Husbands, interveni Rixon. Ea, fără-ndoială, supraveghează şi sectorul culinar al casei. Şi se poate spune

că-i în plină maturitate. Sper că Alice exagerează. Ar fi destul de rezonabil ca doamna Husbands să fie, hai să zicem, mâhnită. Dar ură, asta-i altceva. Cât despre Ruth, draga mea Alice, cred că de fapt dumneata nu prea înţelegi genul ei de om. Nu l-ai mai întâlnit, aş spune.

— În meseria mea întâlneşti tot felul de oameni. Alice era sincer indignată. Şi aş vrea să ştiţi că aproape tot timpul am fost la salon şi la bar. Aşa că am văzut şi pe toţi ăi de sus, puteţi să mă credeţi. Da-i adevărat că Ruth mi-a dat de gândit. Şi bietul Loo, ce-a putut să vadă la o…

— De acord, de acord. Rixon făcu un gest de reţinere. „Dar chestia, draga mea, e asta: Ruth e rece şi tăioasă. Ceea ce nu înseamnă ură – nu la o femeie cu cultura ei, şi aşa mai departe. Ruth poate să sufere foarte mult, cum suferi şi dumneata. Cred că Sir John mă va confirma.

Provocat în felul acesta Appleby considera că o formulă convenţională de achiesare n-ar putea dăuna cu nimic.

— Nici eu nu văd deloc ce aţi putea avea dumneavoastră să vă reproşaţi, adăugă el întorcându-se spre Alice. Vreau să spun, în atitudinea dumneavoastră faţă de domnul Packford imediat înainte de moartea sa.

— Dar vedeţi dumneavoastră, eu nu-mi amintesc de nimic! Din nou Alice îşi duse batista la ochi. Faptul că făcea gestul ăsta cu un rafinament căutat care-i stătea bine unei fete ce lucrase mai mult la bar nu ştirbea cu nimic farmecul îndurerării ei.

— Mi se întâmplă de multe ori, când sunt supărată. De când cu sticla.

— De când cu sticla?

Appleby crezu pentru moment că era vreo expresie idiomatică referitoare la frageda copilărie a Alicei.

— Alice a fost lovită în cap cu o sticlă, explică canonicul Rixon. Vorbea cu uşurinţa fortuită a unui cleric care se mândreşte cu faptul că îşi cunoaşte lumea.

— E, natural, unul dintre riscurile profesionale în negoţul cu alcool.

— Dar era în separeu, adăugă Alice – ca şi cum circumstanţa asta scotea afacerea din comun. Era în separeu, şi era un domn foarte bine crescut care venea regulat ca un ceasornic s-asculte ştirile la nouă. Au trebuit să-l închidă, săracu' de el.

— Şi de-atunci vi se-ntâmplă s-aveţi accese de amnezie, de uitare? întrebă Appleby.

— Numai când sunt foarte, foarte tare supărată.

Alice părea preocupată să nu exagereze acest aspect al personalităţii sale.

— O amnezie pur nervoasă, spuse Rixon. Părea că sunt câteva zone asupra cărora tehnica lui de reconfortare prin voioşie nu avea efect. Din câte am auzit, numai foarte rar aşa ceva prezintă gravitate. Se opri. Cu toate că, natural, trebuie să aibă şi unele inconveniente.

— Desigur. Appleby nu acordă acestor spuse decât o atenţie de politeţe. Se uita curios la fată. Şi ce se întâmplă? întrebă el. Ce faceţi, cum vă comportaţi când aveţi aceste crize temporare de memorie?

— Nu ştiu. De unde să ştiu? Argumentul acesta al Alicei era vădit rezonabil.

— Da, n-aveţi de unde. Appleby zâmbi cât mai îmbietor cu putinţă, pentru că îşi dădea seama că fata, acum era înspăimântată. Dar bănuiesc că vi se dădeau unele informaţii, oarecum demne de încredere, câteodată?

— Oamenii nu prea spun multe. E cam penibil, înţelegeţi.

— Da, înţeleg. Appleby avea răbdare. Şi dumneavoastră, desigur, n-aveţi nevoie să vorbiţi deloc despre asta, dacă nu vreţi.

Alice trase adânc aer în piept. Era neajutorată față de atâta mărinimie.

— Dar se spune, făcu ea, că sunt în stare să mă port destul de sucit.

— Şi tot aşa a fost şi-atunci seara? E un gol mare în ceea ce vă puteţi aduce aminte?

— Da. De la dulce.

— De la dulce? Appleby iar nu pricepea.

Alice se-mbujoră.

— Ce-am avut la urmă. Desertul.

Rixon chicoti.

— Ceea ce profanul vulgar numeşte *pudding*.

Mângâie din nou mâna Alicei. „E ceva care uşor poate deveni obicei”, îşi zise Appleby.

— Pentru că după asta nu-mi aduc aminte de nimic, continuă Alice. De nimic până a doua zi de dimineaţă. Privea la Appleby cu ochi mari, copleşiţi de suferinţă. De nimic, completă ea, până când m-au trezit de dimineaţă în patul meu, când mi-au adus o ceaşcă de ceai.

*

Şi după ce spuse asta, Alice intră în casă. Gânditor, Appleby o privea cum se depărtează.

— Bănuiesc că biata fată a fost şi ea chemată, îi spuse el lui Rixon, când s-a descoperit moartea lui Packford. Nu cred c-au lăsat-o până la ceaşca de ceai?

— Desigur că au chemat-o. Toţi am fost chemaţi. Dar pot foarte bine să-nţeleg că era într-o stare de care nu şi-a mai amintit după aceea. Avea ceva de somnambul, fără discuţie. La prima vedere, ce a suportat ea s-ar putea numi un şoc normal. Şi totuşi era la ea ceva straniu… Rixon ezita. Nu credeţi cumva, stimatul meu domn, c-ar fi de conceput, în vreun fel, că ar putea să fie responsabilă de…

— În chestiuni de felul acesta, nu-ţi poţi permite să excluzi din capul locului absolut nimic. Iar o fată care, într-o noapte în care cineva a murit înconjurat de oarecare mistere, putea să fi rătăcit într-o stare de ceea ce cred că se numeşte disoluţie mintală, cert că nu trebuie ignorată. Dar asta nu-nseamnă că Alice m-ar interesa atât de mult cât mă interesaţi dumneavoastră.

— Eu? Canonicul Rixon era, într-adevăr, uluit. Apucase cartonul cu *Şarpele şi Treptele* şi acum puteai auzi cum zdrăngănesc zarurile în paharul din mâna lui.

— Sau oricine ale cărui legături cu cel decedat erau mai mult profesionale şi ştiinţifice decât personale şi – hai să le zicem – amoroase. Vedeţi dumneavoastră, domnule doctor Rixon, spectacolul unui bărbat cu situaţia şi cu inteligenţa lui Lewis Packford urmărit de două neveste furioase e atât de extraordinar de surprinzătoare încât tinde să-şi facă loc chiar în primul plan. Şi acest lucru ar putea să nu fie justificat. E-adevărat că Packford trebuie să fi găsit că însurătoarea-i o experienţă extrem de interesantă…

Rixon dădu din cap.

— Dovezile, făcu el cu multă urbanitate, ar indica aşa ceva.

— Dar mă îndoiesc că era chiar atât de absorbantă ca lucrările sale.

— Cam aşa spun şi eu.

— Buun. Să considerăm atunci mesajul scris în grabă, de pe biroul lui. Să admitem punctul de vedere simplu că Lewis Packford l-a scris, şi apoi şi-a zburat creierii. Să admitem, de asemenea, şi presupunerea că nu la întâmplare a folosit acest anume citat. Care ar fi, în acest caz, comentariul dumneavoastră?

— *Bun rămas, un lung, lung bun rămas măririi mele.* Canonicul Rixon repetase cuvintele apăsat, parc-ar fi fost un text, un citat la început de predică. Mărirea lui Packford, urmă el, în ochii lui Packford, nu putea să însemne decât reputaţia lui de savant – de persoană de-o incontestabilă distincţie şi valoare în domeniul său de cercetare literară. Dacă avea

sentimentul că *ei* îi spune bun rămas, ar fi fost pentru că avea motiv să presupună că reputaţia lui era pe cale să primească o lovitură ireparabilă.

— Şi cum anume ar fi putut s-o primească?

— Se poate să fi făcut vreo prostie mai mare decât ni se-ntâmplă fiecăruia dintre noi să facem. Rixon oferea, simplu, aceasta drept o formulare fericită. Se poate foarte bine să se fi găsit cineva în situaţia de a demonstra că una dintre marile descoperiri ale lui Packford era apă de ploaie

— Şi asta în împrejurări care l-ar fi reliefat ca posedând o supărătoare doză de ignoranţă, sau de-a fi fost de-o credulitate ridiculă, sau de-o neglijenţă culpabilă, inadmisibilă. Niciuna dintre aceste posibilităţi nu-mi pare prea probabilă, dar e în orice caz, mai probabilă decât cealaltă posibilitate, evidentă.

— Care e…?

Rixon ezită.

— S-ar putea să nu fi fost sincer în privinţa celor ce datora lucrărilor altcuiva. Una ca asta, natural, dacă-i destul de odios, înseamnă prăbuşirea subită a reputaţiei unui savant. Sau – iarăşi – se prea poate să fi inventat dovezi ca să-şi sprijine vreuna dintre strălucitele lui descoperiri. Dacă demascarea unei operaţii de genul ăsta devenise iminentă, atunci cu siguranţă că mărirea lui devenea ceva căreia-i venise vremea să-i spună bun rămas.

Appleby reflectă la toate astea.

— Şi opinia dumneavoastră, doctore Rixon, e că plutea aşa ceva în atmosferă?

— Categoric nu! Rixon vorbise cu căldură. Cu totul dimpotrivă. Noi aveam cu toţii impresia că bietul Packford era într-o stare de spirit care denota o extraordinară încredere în sine însuşi, că socotea că făcuse una dintre cele mai importante descoperiri, şi pare-se că era pe cale să ne împărtăşească secretul. Câteodată îl amuza să lase pisica să scape din sac dintr-o simplă săritură. Dar cel mai adesea ne dezvăluia taina cu ţârâita. Era, indiscutabil, ceva de actor de bâlci în Packford; îi plăcea să stârnească curiozitate. Era o trăsătură de-a lui care irita pe cercetătorii cu o fire mai serioasă şi mai rece.

— Dar de fapt el n-a dezvăluit nimic precis. Aluziile lui erau destul de vagi?

Rixon stătu un timp să reflecteze asupra întrebării.

— Nu pot să vorbesc în numele lui Limerick, răspunse el. L-aţi cunoscut pe Limerick?

— Nu. Încă nu. Dar e primul care vine la rând. Din câte am înţeles, el e, printre altele, şi un mare colecţionar. Profesorul Prodger pare să aibă o destul de proastă opinie despre el.

— Profesorul Prodger a devenit foarte excentric, după cum probabil că aţi observat. Limerick e un om bogat care, desigur, colecţionează manuscrise, cărţi rare şi aşa mai departe. Dar e şi el într-o oarecare măsură un erudit cu titlu personal, pentru că altminteri n-ar fi fost primit în mica noastră societate.

— Societatea Bogdown?

Rixon râse.

— Va să zică aţi aflat? Nu-i decât un fel de glumă, ştiţi – un simplu divertisment, cum zic ei. Suntem ţinuţi laolaltă, sper, şi de preocupări mult mai serioase. Dar ce voiam eu să spun, Sir John, e lucrul următor: că se poate foarte bine ca Packford să-i fi spus lui Limerick mai mult decât ne-a spus nouă ăstorlalţi. Natural, asta-i doar o impresie a mea. Fără îndoială că dumneavoastră veţi cerceta.

— Fără îndoială. Appleby se uită deodată drept în ochii lui Rixon. Dumneavoastră ştiaţi că Packford arăta un interes foarte viu temei falsului literar?

— L-am auzit vorbind despre asta. Rixon era surprins. Poate că proiectase, pe tema asta, vreuna dintre monografiile lui mai facile şi atât de atrăgătoare.

— Când am fost la el în Italia, nu de mult, a făcut o glumă pe chestia asta. Mi-a propus să ne apucăm amândoi de falsificat, în tovărăşie.

Rixon râse – poate cu o urmă de jenă.

— Exact genul lui Packford, nu-i aşa? Umorul lui era de multe ori bizar; subtil niciodată.

— Sunt de acord. Dar în meseria de detectiv – care-a fost meseria mea până să fi fost angrenat în administraţia asta destul de anostă – înveţi că totdeauna trebuie să iei seama la glumele pe care le face cineva.

— Ah! Rixon dădu din cap cu competenţă. Teoria freudiană a umorului, nu? Foarte interesant, foarte interesant într-adevăr.

— Eventual s-ar putea spune şi aşa. E poate adevărat că de multe ori o glumă înseamnă exprimarea, scoaterea la lumină, a ceva care are pe undeva un iz de rău famat sau de riscant. Factorul glumă e un fel de mască.

Canonicul Rixon cântări spusele acestea o clipă şi ajunse la concluzia că ele cereau o categorică schimbare de ton.

— Nu îmi place deloc ceea ce spuneţi, făcu el. Aveţi un fel de a mânui insinuări într-un mod care-mi repugnă profund. Eu cred că Lewis Packford nu avea nici cea mai mică înclinare de a se apuca de falsuri literare. Îmi reproşez faptul de a mă fi lăsat antrenat pe o asemenea temă.

— Aţi fi făcut o mare greşeală dacă aţi fi refuzat. Appleby se ridicase în picioare şi acum vorbea pe un ton energic. Eu am impresia că moartea lui Packford mai păstrează încă grave elemente de dubiu nesoluţionate. Aţi adoptat o atitudine cu totul nelalocul ei dacă nu aţi fi dispus să-mi împărtăşiţi tot ce se poate.

— Asta-i perfect adevărat. Rixon se ridică şi el în picioare. Dar eu, totuşi, nu cred că Packford avea vreo înclinaţie oarecare de a falsifica.

Appleby dădu din cap, puţin enervat.

— Stimatul meu domn, eu n-am spus nimic de soiul ăsta. Se putea să fi fost ceva cu totul diferit care să-l fi îndemnat să discute subiectul ăsta cu mine. Eu văd cel puţin alte două posibilităţi. Appleby făcu o pauză. Una dintre ele mi se pare realmente interesantă.

Şapte

Beleaua, cu afacerea asta nebuloasă, îşi spunea în ghid Appleby pe când făcea un tur prin grădină – constă în faptul că-i plină de posibilităţi implauzibile. Dacă admitem că pentru un motiv oarecare nu se poate pune bază pe spusele doamnei Husbands cu privire la cerneala de pe cartea poştală, tot felul de idei stranii încep să stea în picioare.

S-o luăm, de pildă, pe însăşi doamna Husbands. E perfect clar că ea avea unele sentimente de ranchiună împotriva patronului. Desigur, nu se poate vorbi, cât de cât întemeiat, despre relaţii sentimentale între ei. Se prea poate să fi existat, dar chiar dacă ar fi existat, acum nu mai pot fi identificate. Pe de altă parte, s-ar fi putut ca sentimentul să fi fost de partea doamnei, iar Lewis Packford… cine ştie dacă şi-a dat seama de existenţa lui. Dintre ei, doamna Husbands era mai tânără cu câţiva anişori buni, dar nu e exclus ca ea să-şi fi eşafodat, cu toate astea, un rol mai mult matern decât amoros. E limpede că din prima clipă s-a manifestat la ea un puseu de gelozie acerbă faţă de cele două tinere femei apărute atât de bizar cu veleităţi, cu pretenţii la viaţa intimă a lui Packford. Asta se potriveşte destul de bine cu oricare dintre interpretările naturii sentimentului ei. Dar când ajungi la ipoteza uciderii – a unei crize pasionale în toată puterea cuvântului – e cu totul altă poveste. Femeile nu se înarmează cu revolvere de tip militar ca să-şi ucidă fiii imaginari. Dar se întâmplă să se comporte în felul ăsta cu câte un amant imaginar.

Să luăm apoi pe celelalte două femei. Ruth Packford reprezintă o altă posibilitate implauzibilă. Ea este o soţie lezată. Ea este – şi Appleby insista faţă de sine însuşi – o soţie destul de dureros lezată; iar diversele aspecte seducătoare ale firii lui Packford nu trebuie să orbească pe nimeni în această privinţă. S-a purtat ca un om slab şi meschin. Şi apoi, brusc şi ruşinos, a fost demascat. În situaţii de-astea multe femei n-au aşteptat ziua de azi ca să pună mâna pe revolver – şi dacă-i vorba, pe cuţite sau topoare sau pachete cu şoricioaică. Aşa că, în afacerea noastră, implauzibilul ar putea fi numai superficial şi înşelător şi să izvorască mai ales din atitudinea profesată de această doamnă şi din nivelul ei de cultură. Da, în special, poate, din acesta din urmă. Când, îndată după moartea soţului ei, o doamnă începe să-ţi ţină conferinţe despre ultimele contribuţii aduse de un profesor american la cunoştinţele noastre despre Thomas Horscroft, instinctiv tinzi să o ştergi de pe lista elementelor dinamice de mare forţă emotivă. Dar aşa

ceva, precum lesne se poate înţelege, nu-i prudent. La urma urmei se întâmplă deseori ca tipi inhibaţi şi de o mare cerebralitate să-şi iasă din sărite, s-o ia razna.

Şi apoi – îşi zicea Appleby – mai e Alice. Starea ei morală e, fără îndoială, regretabilă, dar nici vorbă că ea a ajuns la criză cu o inocenţă angelică. Despre imparţialitatea şi obiectivitatea lui Ruth poţi avea dubii. Chiar dacă e cu totul nevinovată de moartea soţului ei, rămâne totuşi o senzaţie de tensiune – de ceva factice chiar – în comportarea ei. Dar despre Alice, nimeni având cât de cât un pic de experienţa a firii omeneşti nu se va gândi a doua oară la ea în legătură cu o afacere ca asta. E evident că n-a făcut vreodată rău nici măcar unei muşte. Avem însă, la Alice, un factor fantastic şi imponderabil. A fost lovită cu sticla aia-n cap.

Mare lucru nu-i. E o chestie de experţi medicali şi cu siguranţă că unul o să spună una şi altul exact pe dos. Asta, vreau să zic, ca posibilităţi teoretice. Cu Alice, natural, poate fi o poveste întreagă. Ea ştie că se comporta straniu când are crize. Şi dacă acest straniu se arată a cuprinde şi dispoziţii către mari acte de violenţă – deh, ar fi destul de prost pentru ea. Să presupunem că nu-i chiar o imposibilitate. Se zice că tocmai oamenii cu o inimă de aur sunt cei care se pomenesc trăind peste resursele lor morale şi susceptibili de inepţii catastrofale în zone, ca să zic aşa, subterane ale personalităţii lor. Şi, cu toate astea, al dracului să fiu dacă nu-i asta ideea cea mai implauzibilă dintre toate. Nu c-aş fi dispus să înlătur cu totul amnezia Alicei. Chiar dacă n-a mânat-o-n bibliotecă cu un revolver – şi de unde, Doamne iartă-mă să fi făcut ea, biata fată, rost de un revolver? – s-ar putea dovedi nu lipsită de o influenţă semnificativă asupra cazului.

*

Atât în ce priveşte femeile, îşi zise Appleby – şi se opri să se uite în jur. Pe latura aceasta a casei grădina era într-o stare foarte bună, fapt ce nu făcea decât să scoată şi mai mult în evidenţă nevoia de reparaţii a conacului. Erau locuri în care lucrurile stăteau prost de tot în ce priveşte zidăria – şi în cea mai mare parte din cauza unei neglijenţe elementare. Lewis Packford fusese plin de un entuziasm destul de confuz pentru mica vilă pe care o închiriase la Lago di Garda pentru vară, dar părea să nu se fi sinchisit mare lucru de proprietatea asta importantă ce-i rămăsese de la strămoşii săi. „Ceea ce mă aduce – îşi zicea Appleby – la Edward.”

Să fie un fratricid? La urma urmelor e şi ăsta un lucru ce se mai întâmplă din când în când. De obicei, e-adevărat, printre arieraţi sau în păturile

criminale ale societăţii. Dar nu trebuie eliminat dintre posibilităţi doar pentru faptul că în afacerea de faţă figurează, în afară de agreabila excepţie care e Alice, *dramatis personae* exclusiv din clasa sus pusă. Mai important e de luat în consideraţie susţinerea lui Edward că se afla la Paris în momentul morţii fratelui său. Bănuiesc că în asemenea împrejurări Cavill n-a socotit necesar să meargă până la verificarea acestui alibi. Aşa că, să presupunem că Edward, realmente înapoiat atunci seara, s-a dus, fără să-l observe nimeni, drept la fratele său în bibliotecă şi a aflat acolo că acum Urchins era binecuvântat cu *două* cucoane pretendente la titlul de doamnă Packford. Putem să înzestrăm pe Edward cu un temperament pentru care una ca asta ar fi fost, ca să zicem aşa, ultima picătură? Să ni-l imaginăm profund devotat căminului ancestral – la urma urmei în chestia cu odaia lui de acolo e ceva care denotă o stare de spirit nostalgică – şi animat din ce în ce mai mult de indignare faţă de neglijenţa lui Lewis. Şi pe urmă închipuindu-ni-l pus brusc în faţa acestei monumentale încurcături…

Appleby clătină din cap. E incredibil, îşi spuse el. Luate aşa, lucrurile sunt de necrezut. E-adevărat că e ceva la Edward ce nu poţi prinde-n obiectiv, nu poţi pune la punct cu precizie, ceva care te face să ai în privinţa lui un straniu sentiment de îndoială ce dăinuie, se prelungeşte. Şi Edward a spus un lucru care m-a impresionat; mi-a spus că el ar fi fost bun pentru o justiţie sumară. Dar tot implauzibil rămâne. Nu-ţi omori un frate pentru că-i nechibzuit sau nepăsător în treburi mărunte de chiverniseală a gospodăriei. Şi nici chiar – exceptând în unele romane vechi – pentru că a făcut ceva ruşinos şi a pătat blazonul familiei. Numai o nedreptate personală profundă pe care să fi fost silit s-o îndure ar începe să dea oarecare sens suspectării lui Edward Packford. Nu pot afirma că o asemenea nedreptate nu a fost îndurată. Dar, cel puţin până acum, nu am nici cea mai mică dovadă că a existat.

Appleby scoase o pipă şi o umplu. Voia să-şi îngăduie orice inspiraţie i-ar putea aduce şi de-abia după aceea să se întoarcă în casă şi să stabilească noi contacte. Trebuie să-şi vadă din nou amfitrionul şi să se pregătească să accepte eventuala invitaţie de a rămâne peste noapte acolo. Pentru că acum voia să rămână. Voia să fie de faţă când vechea sa cunoştinţă, domnul Rood, îşi va face apariţia ca purtător al testamentului lui Lewis Packford. Şi mai dorea să fie de faţă şi ceva mai târziu – poate mult mai târziu. Şi cu asta – îşi zise el (cu pipa bine încinsă) – ajung la adevăratul miez al problemei. Toată afacerea asta cu neveste şi cu tot ce vrei ca relaţii personale perturbate

din cauza lor nu-i decât o imensă aiureală de natură să încurce pistele, să şteargă urmele. Este exact un gen de a-şi lua rămas bun de la viaţă bun pentru Lewis Packford, cu o glumă rea şi înnebunitoare de cel mai prost gust. Îţi pare rău pentru Ruth şi pentru Alice. S-a purtat cu ele extrem de urât; situaţia lor e umilitoare şi absurdă şi, natural, în raport cu gradul lor de afecţiune pentru decedat, e trist, e tragic sau cum vrei să-i spui. *Dar nu au nimic de-a face cu cazul.*

Appleby se aşeză pe o bancă din grădină – parc-ar fi vrut să-şi dea lui însuşi prilej să examineze temeinic această problemă frapantă. Tot misterul, dacă era mister, se afla, ca să zicem aşa, la celălalt hotar al vieţii lui Lewis Packford. Bănuielile profesorului Prodger erau demente. Bănuielile domnului Rood apăruseră, la prima vedere, aproape tot atât de extravagante. Nu te apuci să omori oameni – şi foarte rar te sinucizi – în contextul unei descoperiri savante în legătura cu călătoriile lui Shakespeare în Italia. Pe câtă vreme, fireşte, nevestele – una singură sau o pluralitate – sunt altceva. Sub o formă sau alta, de când e lumea lume, nevestele au fost amestecate în crime şi violenţe.

Cu toate astea – îşi spunea îndărătnic Appleby pufăind din pipă – afacerea a început să miroase când Lewis Packford s-a apucat să trăncănească despre *Romeo şi Julieta* să facă pe isteţul vorbind despre Verona, să dizerteze pe tema istoriei falsurilor literare. A fost continuată de convingerea lui Rood că moartea era în legătură cu furtul mărturiei concrete a unei importante descoperiri în domeniul shakespearologic – şi a culminat cu un lucru bizar pe care Appleby credea că l-a observat în biblioteca lui Packford. Exista, desigur, o posibilitate ca una sau alta dintre doamnele care în momentul de faţă constituiau o podoabă pentru Urchins, să aibă un oarecare rol funcțional în acest mister. Dar misterul era vlăstar din tulpina nobilului pauperizat din Verona. Appleby nu era convins că nobilul pauperizat exista. Dar, real sau ficţiune, el era important.

Appleby se ridică din nou, şi porni. Toate astea erau foarte bune. Reprezentau activitatea unui detectiv care adoptase o atitudine fermă şi îndrăzneaţă. Din nefericire, nu era altceva decât un soi de bănuială, iar mâine putea fi spulberată-n cele patru colturi ale zării. Şi, categoric, unele piese lipseau, ceea ce era dezagreabil. Poetul Meredith spusese, pe bună dreptate, că în viața tragică, când Domnul vrea, nu-i nevoie de niciun rol de ticălos. Dar asta nu era o teorie care să ţină în cazul de faţă. Dacă la urma urmelor, Cavill n-avea dreptate, dacă toată afacerea nu era ceea ce lui

Packford însuşi îi plăcuse numească o pânză de păianjen, atunci trebuia introdus un ticălos. Până acum, nici urmă de el. Poate că Rood să aibă pe cineva în cap, dar sărise din taximetru fără să-i divulge numele. Profesorul Prodger cu greu ar fi putut constitui un mişel convingător, chiar şi într-un mediu de comedie bufă anglo-irlandeză. Canonicul Rixon, e drept, era destul de urât ca să poată juca pe Primul Asasin în *Pruncii din Codru* – dar era greu de admis că nu i-ar fi mers mai bine rolul Zânei Milostive.

În momentul acesta al meditaţiilor sale, Appleby cotea pe după colţul unui gard viu de chiparoşi şi dădu peste o scenă de dramă pe-nfundate.

*

— Cum îndrăzneşti să-mi faci o asemenea propunere!

Aproape că-ţi venea să spui că Ruth Packford se oferea pentru rolul ticălosului din piesă. Lăsa impresia că tocmai sărise-n sus de pe un scaun de lângă o masă rustică scundă. De cealaltă parte a mesei, şi fără să facă nici cel mai mic efort de a se ridica şi el în picioare la rândul său, era un bărbat de vârstă mijlocie pentru care Appleby, de la prima vedere – şi cu totul neprofesional – simţi o profundă antipatie. Se ţinea încă foarte bine, era foarte corect îmbrăcat şi arbora o expresie de uimire dispreţuitoare. Dacă Ruth ar fi exclamat „Ia mâna de pe mine, domnule!” cuvintele ei ar fi fost emoţional juste, dar fără acoperire în situaţia de fapt. Pentru că mâinile acelui domn erau ocupate. Una ţinea un toc-rezervor iar cealaltă un obiect pentru care Appleby avu nevoie de un moment ca să-l identifice drept un carnet de cecuri.

Toate astea creau o uşoară perplexitate şi pentru moment Appleby nu-şi putu imagina ceva mai bun decât că persoana bine îmbrăcata făcuse unele propuneri de-o formidabilă indecenţă. În care caz, indiscutabil, ţinând seama de absenţa din piesă a unui june prim, îi revenea lui Appleby misiunea de a face un pas înainte şi de a-l doborî la pământ dintr-o singură lovitură. Ruth însă păru să nu socotească necesar un asemenea gest. Pentru că ea arboră brusc o ţinută glacial-zâmbitoare, de salon.

— Sir John, făcu ea, daţi-mi voie să vă prezint pe domnul Limerick. Sir John Appleby.

— Îmi pare bine. Acum Limerick se sculă amabil, şi îşi dădură mâna. Doamna Packford şi cu mine examinam nişte chestiuni de afaceri. Dar ele pot fi amânate. Desigur, e chiar mai bine să fie amânate. Zâmbea, era numai farmec. Rămâne pentru altă dată, scumpă doamnă.

Se vedea cât de colo că Ruth fierbea de indignare din cauza felului ăstuia de a i se vorbi.

— Mulţumesc, făcu ea. Dar cu siguranţă că nu se va mai ivi nicio ocazie de a se pune această chestiune, cel puţin în ce mă priveşte. Nu am de ce să mă îndoiesc că soţul meu avusese motive întemeiate să preţuiască societatea dumneavoastră. Dar trebuie să mărturisesc că eu nu reuşesc să le văd. Până aici Ruth o scosese la capăt destul de bine cu maniera ei glacială. Dar acum izbucni într-o scăpărare de mânie: Şi nici nu sunt deprinsă, domnul meu, cu societatea negustorilor ambulanţi. Bună ziua! Se răsuci în călcâie şi plecă.

Limerick se uită la Appleby, ridică uşor din umeri, şi se aşeză la loc pe scaun.

— Păcat, zise el. Nu voiam decât să-i cumpăr cărţile.

Appleby se aşeză şi el. Noua lui cunoştinţă continua să-i facă destul de puţină plăcere. Dar treaba lui era să continue cercetările în modul cel mai amabil cu putinţă.

— I-aţi propus să cumpăraţi cărţile lui Lewis Packford? întrebă el.

— Exact. Fără absolut niciun fel de jenă, Limerick puse carnetul de cecuri la loc în buzunar.

— Toate? E o bibliotecă destul de mare, incontestabil – şi e oare sigur că va reveni doamnei Packford?

— Oh, da – dacă ea e doamna Packford. I-am explicat că oferta mea e condiţionată de acest fapt. Poate că am făcut o greşeală cu asta. Poate că a fost, oarecum, o lipsă de tact. Dar nu cred că greşesc în ce priveşte situaţia juridică. Cărţile sunt, fără niciun dubiu, proprietatea personală a răposatului nostru prieten. Şi cum casa şi moşia vor trece, foarte probabil, fratelui său, e cu atât mai sigur că restul va reveni soţiei. Afară doar, fireşte, de ce şi-o fi pus el în cap să-i lase cocotei ăleia de la bar. Şi-i greu de presupus că vor fi Cărţile din secolul şaptesprezece.

— Presupun că nu. Appleby, căruia nu-i convenea să i se vorbească în felul ăsta despre Alice, privi la Limerick cu ochi de gheaţă: Dar s-ar părea, cu toate astea, că propunerea dumneavoastră e cam precipitată. Packford de-abia a fost îngropat. Conţinutul testamentului lui nu a fost comunicat încă celor interesaţi. Şi o bibliotecă de felul ăsteia nu poate, cu siguranţă, fi vândută şi cumpărată cu metrul. Cum Dumnezeu o să ştii, chiar şi aproximativ, care ar fi suma, cât de cât rezonabilă, de oferit?

Limerick râse nepăsător.

— Eram dispus să merg destul de departe.

— Înţeleg. Şi aveaţi intenţia de a încheia o tranzacţie definitivă aici, pe loc?
— Întocmai, Sir John. Tonul lui Limerick parcă avea o uşoară tentă de batjocură. În ziua de azi n-ajungi prea departe, colecţionar fiind, dacă nu acţionezi cu promptitudine. Sunt prea mulţi americani pe piaţă. Dracuʼ să-i ia, o bandă de nenorociţi înfumuraţi de-atâţia bani!
Pentru moment, Appleby nu găsi ce să răspundă. Un om dispus să meargă destul de departe pe-o chestie de cumpărat o bibliotecă vastă, a cărei valoare nu o putea evalua decât cu aproximaţie, şi care se-apucă de o astfel de afacere vârând pur şi simplu un carnet de cecuri sub nasul unei femei care nu-i văduvă nici măcar de-o săptămână, părea să aibă destul de modeste titluri în a calomnia nişte nenorociţi de-nfumuraţi de-atâţia bani, fie de pe un mal al Atlanticului, fie de pe celălalt.
Şi Limerick – chiar pentru vasta experienţă în materie de oameni şi de maniere a lui Appleby – era ceva nou. Colecţionari amatori, bogaţi, animaţi de simpla pasiune de-a achiziţiona, se întâlnesc adesea, având mania de-a cumpăra bijuterii şi uneori chiar şi tablouri. Dar Appleby nu întâlnise niciodată până atunci unul care să umble după cărţi şi manuscrise, având mentalitatea lui Limerick. Desigur, auzise despre de-ăştia, şi în actuala stare de lucruri de la Urchins socotea că apariţia efectivă a unui asemenea personaj era o circumstanţă asupra căreia merita să reflectezi. Se gândea, de asemenea, că profesorul Prodger nu era, poate, la urma urmei, chiar atât de lipsit de capacitate de discriminare – chiar dacă părea dispus să confunde, să înglobeze sub aceeaşi caracterizare pe cert inofensivul canonic Rixon cu clientul nostru atât de departe de-a fi agreabil.
— Aţi dori întreaga colecţie Packford? întrebă el foarte politicos. Nu-i vorba numai de unele piese foarte importante şi interesante, pe care să le puteţi urmări în eventualitatea unei scoateri în vânzare de către executorii testamentari?

*

Pentru prima oară Limerick îl cinsti pe Appleby cu o privire ce-ar fi putut fi numită riguros examinatorie.
— Am impresia, spuse el, că v-aţi putea închipui c-aveam de gând să-ncerc s-o trag pe sfoară. Chestiile astea sunt, bănuiesc, meseria dumneavoastră. Dar nu vă pierdeţi timpul. Chiar dacă fata ar fi semnat pe linia punctată, acum, aici pe masa asta, tot s-ar fi făcut o estimaţie pentru

omologare şi aşa mai departe. N-aş fi putut şterpeli nimic. Limerick zâmbi insolent. Sau, în orice caz, nu mare lucru.

— Dacă am ajuns să vorbim despre asemenea lucruri, domnule Limerick, nu uitaţi că dumneavoastră aţi ridicat chestiunea, nu eu. Dar am o întrebare la care aş fi curios să aud răspunsul dumneavoastră. Aţi făcut o tentativă de a vă asigura cărţile care se află în momentul de faţă aici în casă, sau propunerea dumneavoastră prevedea cumpărarea şi a oricărei alte cărţi, oriunde s-ar fi aflat ea şi care legalmente ar fi făcut parte din averea decedatului?

— A doua ipoteză, natural. Vedeţi dumneavoastră, la o colecţie ca a lui Packford, e totdeauna probabil ca un număr de volume să fie împrumutate, altele la legătorie… Aşa că atunci când cumperi o bibliotecă întreagă – şi asta nu-i un eveniment atât de neobişnuit cum lăsaţi impresia să credeţi, scumpul meu domn – ai grijă să se prevadă şi asemenea eventualităţi. Cred însă – în treacăt fie vorba – că s-ar putea să aveţi o părere puţin exagerată cu privire la valoarea cărţilor – vreau să spun a felului de cărţi care sunt strânse de un tip ca Packford.

— E, în orice caz, o colecţie foarte mare.

— Asta-i perfect adevărat. Aici exista o bibliotecă foarte mare încă înainte ca răposatul nostru amic să se fi născut. Nu-i deosebit de interesantă sau de preţioasă. Dar eu unul n-o dispreţuiesc. De fapt, vreau s-o am – cum v-am şi explicat. Limerick vorbea acum cu un aer de mare candoare. Eu sunt nou, vedeţi, în lucruri de felul ăsta. Şi ceea ce posed, în materie de cărţi, e o colecţie mică şi destul de aleasă. Aici la Urchins e, în general, o bibliotecă vastă şi, într-un fel, reprezentativă, adunată de multe generaţii de oameni de cultură. Şi aşa ceva mi-ar face plăcere să am. Dar acum, daţi-mi voie să mă întorc la adausurile pe care i le-a făcut Lewis Packford. Ce a adăugat el e, în special, o bibliotecă de lucru a unui erudit. E destul de valoroasă, pentru că a cheltuit o mulţime de parale, în mod inteligent, de pe o piaţă în continuă urcare, şi într-un lung şir de ani. Dar să nu vă imaginaţi că ar cuprinde ceva fabulos. Nu.

— Înţeleg. Tonul lui Appleby era cel al unuia care capătă informaţii. Cu siguranţă că nu cuprinde, să zicem, cea mai preţioasă carte din lume?

Limerick începu să râdă – şi, când râsul lui găsi un ecou mai ascuţit în spate, se întoarse. De după gardul viu apăruse profesorul Prodger. Privi pătrunzător, întâi la Appleby, apoi – fără vreun aer vizibil de răutate – la Limerick.

— Foarte interesant subiect de discuţie, zise el. Cea mai preţioasă carte din lume. Foarte interesant. Dar, să definim termenii pe care-i folosim. Să nu ne-ntoarcem îndărăt, dincolo de leagănul imprimeriei. Da, *incunabula,* da. Dar manuscrise, codicile, pergamente, papirusuri şi celelalte, nu. În momentul de faţă astea nu ne interesează, nu ne interesează deloc. Profesorul Prodger se aşeză foarte confortabil la măsuţa rustică scundă, cu vârful bărbii pe marginea ei. Părea să aibă impresia că le stă în faţă o după masă întreagă. Un lucru putem spune despre ipoteticul obiect al discuţiei noastre, continuă el. E ceva pe care-ai vrea să pui mâna, Limerick? Ai?

— Depinde.

Limerick părea să găsească apariţia lui Prodger supărătoare şi vorbea circumspect.

— Nu, amice dragă. Tocmai, nu depinde. Ce carte este – în afară de faptul că-i cea mai preţioasă carte din lume – n-ar avea nicio importanţă. Ce-ai vrea să ai, ştii, e pur şi simplu un anume obiect dintr-o anume categorie de obiecte – recte cărţi tipărite – pe care celălalt individ ar fi dispus să dea cea mai mare sumă de bani. Celălalt individ fiind persoana numită Sankey, sau ceva asemănător.

— Sankey? N-am auzit niciodată.

— Din Chicago, mi se pare. Vreun rege ale cărnii, cu siguranţă. Dar mai există o jumătate de duzină, cred. Prodger se întoarse către Appleby. Iar Limerick, adăugă el cu satisfacţie, e-o fiară foarte mică în comparaţie cu oricare dintre ei. Dacă se va întâmpla vreodată să apară pe piaţă cartea cea mai preţioasă din lume, nu Limerick o să fie cel care o s-o adauge la colecţia lui. Prodger râse din nou, râsul lui de cobai. Dar, cam ce-ar putea fi? Se-ntoarse spre Appleby. Ai vreo părere-n chestia asta, doctore?

Appleby dădu din cap.

— Nu cred să am. Nu am, vreau să zic, dacă-i vorba de-o carte tipărită. Mă gândeam că ceva unic pe lume ar fi mult mai preţios – cu toate că, fără-ndoială, sunt cărţi din care nu mai există decât un singur exemplar. Dar ce-aţi spune de-un jurnal, sau ceva de felul ăsta? Un jurnal de-al lui Shakespeare, cu note, cu idei pentru piesele lui? Sau jurnalul de călătorie? Ce-aţi spune de ceva de felul ăsta?

Pentru moment i se răspunse cu tăcere, şi Appleby se întrebă dacă avusese dreptate când i se păruse că, brusc, ceva nou, suspicios, pătrunsese în atmosferă.

— Foarte interesant, făcu apoi Limerick. Şi poate că ceva spus de răposatul nostru prieten v-a dus la o asemenea idee? Sărmanul Packford, ar fi fost încântat să descopere aşa ceva. Prodger, eşti de acord?

— Desigur, desigur. Şi Packford descoperise ceva, ştiţi foarte bine. N-aş putea să afirm că nu mi-a făcut unele aluzii – şi Prodger se sili să ia un aer extrem de subtil – în care intra şi Italia. Limerick, n-ai din întâmplare şi dumneata aceeaşi impresie?

Impresia pe care-o lăsa Limerick era că nici el nu ştia dacă vrea să răspundă la această întrebare sau nu.

De multe ori vorbele lui Packford te induceau în eroare, sfârşi el prin a spune.

— Fără-ndoială, fără-ndoială. Dar noi ne depărtăm de subiect. Un jurnal sau un memorandum nu merge. Cartea noastră trebuie să fie tipărită. Dar chiar şi aşa, valoarea ei trebuie să rezide în altceva. Eventualitatea unor marginalii se sugerează de la sine. De exemplu, o carte tipărită, pe marginile căreia, pe toate marginile disponibile, să fi făcut adnotaţii, să zicem Coleridge, ar fi de o valoare considerabilă. Dacă adnotatorul ar fi Milton, valoarea ar fi şi mai mare încă. Şi dac-ar fi vorba de Shakespeare – mutra de mare viclean a lui Prodger devenise şi mai expresivă – ne-am afla, ca să folosim o expresie comercială, la un punct record al pieţii. Chiar culmea culmilor, nu? Şi nu pot fi deloc sigur că Packford n-a fost întrucâtva tentat să facă mici aluzii la ceva cam de soiul ăsta. Nu-i de dumneata, scumpul meu Limerick. Nu-i de dumneata – deloc. Pentru aşa ceva, Sankey e omul.

Appleby ascultase în tăcere această obscură agresiune verbală. Dar acum se hotărî să facă o mică explorare.

— Avocatul lui Packford, începu el, mi-a sugerat ceva similar. El crede că Packford intrase în posesia a ceva de mare preţ – şi tocmai de genul despre care aţi vorbit. Dar Packford era extrem de discret pe chestiuni de natura asta. După un vechi obicei al sau, începuse să facă uşoare aluzii – dar nimic realmente caracteristic. Mă întreb dacă dumneavoastră amândoi aţi vrea să admiteţi că, imediat înaintea morţii sale exista un fel de consens general între dumneavoastră că ceva de felul ăsta plutea în aer?

Prodger dădu din cap afirmativ, şi barba lui mătură masa în sus şi-n jos. — Desigur, zise el. Nicio îndoială nu poate fi. Limerick, mă confirmi?

— Da. Dar, natural, Packford poate să fi fost cu unii dintre noi mai puţin vag decât cu alţii.

Appleby rămase un moment pe gânduri.

— Elementul hotărâtor, spuse el, mi se pare a fi următorul. Obiectul de preţ, dacă era de genul despre care am vorbit, nu avea o valoare intrinsecă şi evidentă. Se prea poate ca Packford să fi cumpărat un memorandum vechi sau o carte tipărită, cu ceva de scris pe ea, de la cineva neinteresat şi care era puţin probabil să se gândească de două ori la ea, la carte. Şi atâta vreme cât Packford păstra secretul în privinţa ei, era efectiv într-o situaţie întrucâtva periculoasă, pur şi simplu ca o consecinţă a faptului însuşi. Am fost clar?

— Fireşte că da. Un criminal cu suficiente cunoştinţe de specialitate putea să-l omoare pe Packford, să fure obiecte de preţ şi apoi, mai târziu, să apară cu el ca proprietate legitimă, inventând cine ştie ce basm plauzibil despre felul în care a intrat în posesia lui. Nimeni n-ar fi putut să conteste povestea. Aţi pomenit de avocatul lui Packford. El tot aşa judecă?

— Cred că da. Dar o să-l puteţi întreba astă seară. Din câte am auzit, vine la Urchins cu testamentul lui Packford.

Barba lui Prodger fâlfâi din nou.

— Mă gândesc acum că Packford, cu toate că n-a pomenit decât foarte vag despre presupusa lui descoperire, se poate s-o fi menţionat în mod clar în testament. Sau dacă nu în testament, în cine ştie ce hârtie menită să apară ca o consecinţă a morţii sale. Astfel încât criminalul lui Limerick – în a cărui existenţă, colecţionarii fiind ceea ce e notoriu că sunt, eu mă aflu perfect dispus să cred – mai are de trecut printr-o perioadă destul de dezagreabilă. El nu poate fi sigur că natura precisă a obiectului şterpelit nu va fi de fapt dezvăluită prin intermediul cine ştie cărei operaţii de genul pe care l-am indicat. Dacă da, crima sa va fi fost zadarnică, pentru că, implicit, obiectul va deveni greu negociabil.

— Chiar, interveni Limerick, în ipoteza că colecţionarii sunt ceea ce-i notoriu că sunt? Tot ar putea obţine un preţ bunişor, eventual, pe cale clandestină. Mă îndoiesc că Sir John neglijează cu totul acest aspect.

Appleby dădu din cap.

— Aveţi perfectă dreptate. Cea mai preţioasă carte din lume ar obţine, fără îndoială, un preţ bun chiar dacă ar fi scăldată în sânge. Un criminal, dacă-şi cunoaşte piaţa, ar scoate destul de uşor bani buni pe ea. Dar asta ar putea s-o facă şi-unul care nu fuge chiar cu disperare din faţa justiţiei. E limpede că şi acest aspect trebuie examinat.

Opt

După-amiaza de toamnă era pe sfârşite dar Appleby îşi continua plimbarea lui investigatoare în jurul conacului de la Urchins. Hotărâse să rămână noaptea acolo, dacă Edward Packford îl invita. Dar gândea că pentru cină ar fi mai bine s-o şteargă până la cel mai apropiat birt, scutind pentru un răstimp casa de ceea ce, la urma urmei, era o prezență profesională oarecum penibilă.

Şi aşa se făcu că nimeri la grajduri. Ca multe locuri de felul ăsta, nu mai mirosea acum a cai, ci a ulei şi a benzină. De o parte era un şir de boxe deschise adaptate să adăpostească vreo şase maşini şi de fapt cinci chiar erau aliniate una lângă alta. Una era vechitura cu care Ruth venise de dimineaţă să-l ia pe Appleby, iar celelalte erau probabil fie ale lui Edward Packford, fie ale oaspeţilor pe care cu atâta amabilitate îi preluase de la răposatul său frate. Dar una trebuia să fie chiar a lui Lewis Packford. Appleby se-ntreba care-ar putea fi – cu toate că deocamdată n-avea mare importanţă – când un bătrân grădinar, pe care îl mai zărise în momentul sosirii, trecu pe lângă el împingând o roabă. Appleby i se adresă:

— Bună scara. Vrei să-mi spui care-i maşina domnului Packford şi care-i a domnului Edward?

— Maşina Iu’ domnu’ Packford? Bătrânul clătină din cap. Noi, aici, îi ziceam domnu’ Lewis – noi, ăi de lucrăm aici de copii, aşa ca mine.

— Ah, da – atunci desigur că l-ai cunoscut şi pe tatăl său. Şi care-i maşina lui?

Din nou bătrânul clătină din cap – de data asta cu un caracter negativ mai pronunţat.

— Domnu’ Packford niciodată n-a avut maşină, Sir. EI totdeauna a fost pentru cai de rasă…

— Înţeleg. Dar vreau să spun domnul Lewis. Care-i maşina lui şi care-i maşina fratelui lui?

Pentru moment bătrânul păru să considere toată această curiozitate ca o impoliteţe. Dar după aceea întinse o mână noduroasă.

— Aia-i a lu’ domnu’ Edward, Sir – aia verde cu praful pe ea încă. Domnu’ Edward a ieşit az’ dimineaţă cu ea, Sir, şi derbedeul ăla de Tom încă nu s-a apucat s-o şteargă. Da’ a lu’ domnu Lewis, Sir, e aia mare lustruită frumos. Nu s-a atins nimeni de ea de când a murit, Sir. Ordin special de la domnu’ Edward.

— Mulţumesc. Appleby îl salută şi porni mai departe. Dar după ce bătrânul se depărtă, făcu calea-ntoarsa. Maşina lui Lewis Packford era o limuzină mare şi banală, destul de nouă. Appleby se apropie de ea şi privi înăuntru, încercă uşile şi constată că nu erau încuiate. Încercă compartimentul de bagaje şi-l găsi deschis şi pe-acesta. Săltă capacul în sus şi constată că înăuntru era o valiză. Încercă să vadă cât e de grea. Goală nu era, cu siguranţă. O mişcă din loc şi-i încercă broaştele. Se deschiseră. Ridicase capacul şi se uita înăuntru când auzi o voce ironică în spate.

— Presupun că aveţi sentimentul că se va face o licitaţie. Domnul Limerick o să ia cărţile şi dumneavoastră o să luaţi haine vechi. Şi de asta vă vârâţi nasul pe peste tot. Am ghicit?

— N-aş spune că astea-s haine vechi. Appleby se-ntoarse spre Ruth fixând-o. Îşi pusese un pardesiu şi avea aerul cuiva gata pentru o expediţie. E-adevărat că nu-s noi, dar nici ponosite nu-s. Şi chiar când sunt frumos împăturite, ca astea, tot se vede că-s de la un croitor ca lumea. Uitaţi-vă, vreţi?

Ruth se apropie şi privi.

— Ei? făcu ea, interogativ, provocator.

— Ştiţi, pentru mine nu-i tocmai limpede cam câtă viaţă domestică aveaţi în comun, dumneavoastră şi soţul dumneavoastră. Ar merge până acolo încât să-i puteţi identifica hainele? De fapt, sunt astea ale lui?

Ruth îşi mai aruncă ochii o dată.

— Da, făcu ea categoric. Incontestabil că-s ale lui Lewis. Şi tot a lui e şi valiza.

— Şi recunoaşteţi şi împachetatul aşa cum recunoaşteţi lucrurile împachetate?

Ea se întoarse spre el privindu-l fix.

— Nu vă înţeleg.

— E foarte simplu. Aşa îşi împacheta lucrurile Lewis Packford?

— Hodoronc-tronc! Ruth recurse la acest răspuns bufon mai mult din disperare. Apoi clătină din cap. Nu. Nu-i. Şi nici felul meu de-a-mpacheta nu-i.

— Iată un element suplimentar interesant, fără-ndoială. Appleby arătă spre hainele de deasupra. Valet nu ținea. Dar poate că doamna Husbands sau vreo fată-n casă să fi împachetat pentru el. Aţi zice că seamănă a aşa ceva?

— Nu tocmai. Acum Ruth vorbea rar. E cert că nu-i mâna lui Lewis, de asta sunt sigură. El le-ar fi aruncat claie peste grămadă. Pe de altă parte, n-am impresia că-i treabă făcută de ceea ce dumneavoastră aţi numi o mână de profesionist. Nu că, ştiţi prea bine, aş trăi într-o lume cu valeţi şi cameriste – cum trăiţi fără-ndoială dumneavoastră, Sir John. Aşa că opinia mea n-are autoritate. E o treabă făcută îngrijit, da'-i de amator. Asta-i părerea mea, bună sau rea.

— Totdeauna am sa pun preţ pe părerea dumneavoastră. Appleby rostise vorbele astea cu o curtenie care nu suna pe de-a-ntregul ironică „Mai e şi o valiză mai mică aici. S-o deschidem şi pe-asta?" Ridică o valiză mică, pătrată, nu mult mai mare decât o poşetă.

— S-o deschidem? Ruth privi la Appleby oarecum indignată. Nu ştiu să fi preluat postul de prim asistent al dumneavoastră. Dar, deschideţi-o. Se vede clar ce e: o colecţie mică de periuţe şi sticluţe şi lucruşoare bune de nimic de genul pe care unele femei le iau cu ele când călătoresc.

Appleby deschise valijoara şi confirmă prezicerea.

— Presupun, făcu el rece, că n-o să vă feriţi acum de-a recunoaşte că-i a dumneavoastră.

— Nu-i absolut deloc a mea. N-am obiceiul să târâi după mine drăcovenii de-astea.

— Nu cred cu Alice ar dispreţui-o chiar atât. De fapt, aşa, la prima vedere, aş zice că-i a ei şi că se şi făleşte cu ea. Ca din pură întâmplare Appleby închise întâi valiza mică de toaletă şi apoi capacul compartimentului de bagaje. Şi ce ne sugerează descoperirea noastră?

— Aş prefera să nu vorbesc despre asta, zise Ruth. Vocea îi era fermă, dar buza îl tremura puţin. Şi-acuma, mai bine mi-aş vedea de treabă. I-am promis lui Edward că mă duc să-l iau pe Rood de la gară. Bănuiesc că nu vă surâde o asemenea plimbare.

Appleby fu surprins. Absurd, dacă vreţi – dar îi făcea chiar plăcere.

— Vin şi eu, desigur, răspunse. Dor mai întâi să mă duc până la Edward. Am de gând să mănânc în altă parte, dar pentru noapte mă întorc la Urchins.

Ruth dădu din cap.

— Nu-mi pare rău că o s-aveţi parte-n linişte de-o friptură la grătar şi de-o bere bună. Bucătăria doamnei Husbands e destul de aleasă. Dar simt nevoia să mărturisesc că au ajuns să mă cam obosească circumstanţele în care mă bucur de favoarea de-a avea parte de ea.

Appleby râse.

— Nu ştiu de ce, dar am aşa, un fel de presentiment că ospitalitatea prelungită oferită de Edward Packford se apropie de sfârşit.

*

Pe domnul Rood l-au găsit în afara gurii, într-un punct de unde putea controla cu privirea drumul spre Urchins. Procedase, precum se vedea, la una din napoleonicele lui schimbări de plan, prinsese un autobuz şi reuşise astfel să ajungă mai devreme. Dar cum avea două valize, şi flecare dintre ele mai grea decât ar fi părut necesar pentru prilejul de faţă, şi cum nu se arătase prea dispus să le care după el în căutarea unui alt mijloc de transport, strategia lui se soldase fără niciun avantaj palpabil. Exceptând faptul că în loc de joben purta un melon, avea exact aceeaşi înfăţişare sub care îl cunoscuse Appleby pentru prima dată. Şi manierele lui, tot neschimbate. Fiind – era vădit – la curent cu situaţia matrimonială specială a clientului său decedat, se folosi de prima ocazie pentru a prezenta văduvei toată gama convenţională de sentimente potrivite tristelor ocazii, dezolantelor împrejurări şi aşa mai departe. Ruth le ascultă cu răbdare.

— Îl cunoaşteţi pe Sir John Appleby? zise ea.

— Desigur că îl cunosc. Rood îi întinse o mână moale. Şi am fost foarte bucuros să aflu că se ocupă personal de caz. Cu toate că dezaprob, natural, caracterul senzaţional, deplorabil desigur, al relatărilor.

— Ce-nseamnă asta? Appleby era uluit.

Rood, pe cale să se urce în maşină, se opri să scotocească în buzunarul pardesiului.

— Poate că n-aţi văzut gazetele de seară. Daţi-mi voie.

Appleby luă ziarul şi se aşeză în faţă, lângă Ruth. Moartea lui Packford devenise – cu întârziere, dar devenise – material de pagina întâi, trebui el să constate. Şi acelaşi lucru se întâmplase cu ceva denumit, vag, „o nepreţuită relicvă shakespeareană”. Poliţia, mai stătea scris în reportaj, considera acum ca foarte probabil faptul că Packford să-şi fi aflat moartea în urma unei manopere criminale şi că nepreţuita relicvă fusese furată cu acelaşi prilej. Mai era, de asemenea, o fotografie a lui Appleby – un lucru pe care Appleby îl detestase din totdeauna.

Ruth citise reportajul peste umăr. Porni motorul.

— Măcar, zise ea, nu se pomeneşte nimic despre bigamie – pentru moment cel puţin.

— E şi asta ceva, fără-ndoială, făcu Rood din spate. Dar să nu vă aşteptaţi la aşa ceva până când nu-şi vor simţi teren solid sub picioare. N-

au, desigur, niciun pic de consideraţie pentru sentimentele personale ale celor implicaţi în această deplorabilă afacere. Dar cel puţin sunt cu ochii pe legea contra calomniei. Dacă ar fi scris cumva că răposatul meu client ar fi uneltit să comită bigamie cu – hm – cu tânăra persoană aflată acum la Urchins şi alegaţia s-ar fi dovedit a fi neîntemeiată, i-am fi avut la mână. I-am fi avut la mână foarte frumos. Din nefericire, când şi această încurcătură va ieşi la iveală, nu ne va rămâne mare lucru de făcut. Din punctul de vedere al reputaţiei răposatului meu client, toată afacerea e realmente lamentabilă. Şi, fireşte, şi pentru ceilalţi implicaţi.

Appleby bătu cu palma în ziar.

— Dar nu-i aici perfect prezentat punctul dumneavoastră de vedere asupra afacerii? Nu-i relicva shakespeareană despre care vorbesc ei doar un simplu termen jurnalistic pentru ceea ce dumneavoastră presupuneaţi că a cumpărat Packford de la un nobil pauper din Verona? Şi nu sunteţi, de fapt, de părere că Packford a fost ucis? Sau descoperirea încurcăturii asteia disperate cu căsătoria în care s-a vârât v-a convins să adoptaţi acum un alt punct de vedere?

Rood îşi luă răgaz să examineze cu atenţie salva de întrebări.

— Trebuie încă să mai înclin către prima mea părere, zise el după un răstimp. Mi s-a arătat, ştiţi, carta poştală aceea, presupusă a fi ultimul mesaj al sărmanului Packford. Şi eu sunt convins că-i un fals.

— Dacă-i aşa, domnule Rood, este cu siguranţă unul foarte bine executat. Experţii noştri îl acceptă ca autentic, şi cu toate că, din câte ştiu, dumneavoastră aveţi unele cunoştinţe în această materie, sunteţi în minoritate, deocamdată, la acest capitol.

— Incontestabil că-i un falsificator extrem de priceput. S-ar putea numi un fals strălucit. Acesta însă, domnul meu, nu-i decât un simplu element al punctului mau de vedere.

Ruth începuse să conducă repede în amurgul care se lăsase, aşa că ţinutul lui Thomas Horscroft aluneca pe lângă ei într-o goană alarmantă. Dar acum încetini şi începu să vorbească.

— Din punct de vedere tehnic nu pricep nimic din chestia asta, zise ea. Dar nu văd niciun motiv care să mă facă să cred că Lewis n-a scris mesajul. Are înţeles. Ce înţeles are, am descoperit, Sir John şi cu mine, acum mai puţin de o oră. E absolut clar că Lewis şi cu Alice hotărâseră să fugă. De fapt, rămasul bun, mie mi-era adresat.

— Îmi pare extrem de rău că aveţi ocazia să presupuneţi aşa ceva. Rood rosti aceste cuvinte cu o răceală desăvârşită, care voia să sugereze şi o bună doză de tristeţe. „În acelaşi timp nu pot să-mi ascund temerea ca dumneavoastră să nu introduceţi un nejustificat element de simplificare în punctul dumneavoastră de vedere asupra problemei. Că soţul dumneavoastră hotărâse s-o şteargă, e de conceput. Îmi pare rău că trebuie să o spun, dar chiar eu sunt purtătorul unor informaţii care măresc credibilitatea unei asemenea supoziţii. Rood îşi reluase ocupaţia sa favorită, aceea de a răsuci umbrela. Dar trebuie, cu toate astea, să fie evident, scumpa mea doamnă, că o asemenea intenţie – şi chiar şi efectuarea unor anume paşi bine definiţi pentru aducerea ei la îndeplinire – nu este incompatibilă cu trista şi sinistra interpretare a jalnicului prilej în faţa căreia eu însumi simt nevoia să mă plec.

O cuvântare atât de gravă ca asta era firesc să fie urmată de un interval de tăcere. Urchins Pydell aluneca în umbră pe lângă ei. Şi apoi Ruth începu deodată să vorbească.

— Ce aţi vrut să spuneţi, exact, prin aceea că sunteţi purtătorul unor informaţii care fac mai probabilă intenţia lui Lewis de a fugi?

— Nu există motiv pentru niciun fel de reticenţă în această chestiune. Trebuie să aflaţi imediat, desigur, şi fratele răposatului de asemenea. Iar Sir John e, fără îndoială, de-o discreţie impecabilă. Rood se opri, ca şi cum ar fi aşteptat un cuvânt de mulţumire pentru această certificare. Neprimindu-l, îşi continuă vorbăria-i obositoare. Am procedat la o atentă investigare preliminară a afacerilor lui Lewis Packford. Trebuie să spun din capul locului că până acum nu am avut un amestec prea marcat în aspectul lor financiar. De-ar fi fost într-o mai importantă măsură în mâna mea, m-aş fi considerat grav vinovat de lipsă de răspundere pentru deplorabila stare în care se află ele acum.

— Toate astea, întrebă Ruth, sunt un fel de a spune că Lewis trăise peste mijloacele sale?

— Absolut. S-ar părea că a fost cu totul nechibzuit. Mi-e teamă că moşia lui se află în faţa unor mari dificultăţi.

— Nu vreţi, cred, să afirmaţi că îndărătul acestor dificultăţi se află ceva dezonorant? întrebă Appleby. În afară de această stranie aberaţie de a contracta două căsătorii – şi care-i cu totul altceva – nu cred să existe altă culpabilitate decât o apreciabilă inaptitudine de a-şi bate puţin capul cu propriile sale afaceri materiale.

— Asta, cred, e-adevărat. Prin oglinda retrovizoare Rood putu fi văzut dând grav din cap. În măsura în care sunt la curent, n-au fost – hm – relaţii nelegitime.

— Ce vreţi să spuneţi – iar femei, alte femei? Ruth pusese întrebarea ca o provocare. Ce-i cu Italia? Se-ntorsese către Appleby. Aţi fost acolo la Lewis, se pare. Aţi văzut semne despre ceea ce domnul Rood numeşte relaţii nelegitime?

Appleby surâse.

— N-aş putea spune că am văzut. Flirta cu bucătăreasa, dar era o septuagenară. Povestea despre avortoni amoroşi, dar am constatat că era vorba de zugrăveală pe pereţi.

— Exact, interveni Rood. Eşti fericit să constaţi că nu era vicios – sau nu avea vicii din cele categoric degradante.

— Întoarceţi lucrurile foarte frumos. Ruth vorbea pe un ton mai muşcător decât o auzise Appleby vreodată. Alice vă va fi şi ea recunoscătoare.

— Aţi putea spune că Packford era, într-un sens oarecare, jucător? Appleby pusese întrebarea mai mult ca să se poată trece peste un moment penibil. Se pot pierde multe parale în felul ăsta.

— Şi se pot şi câştiga foarte multe. Răspunsul ăsta în gura lui Rood era destul de surprinzător. După mine, la un veritabil temperament de jucător, e şi ceva de admirat. Să câştigi gros şi pe urmă să dublezi miza, cere cel puţin forţă de hotărâre. Dar răspunsul la întrebare e simplu. Packford nu juca. Nici chiar la bursă nu juca, în mod serios. Dac-ar fi făcut-o, ar fi ajuns să aibă mult mai repede necazuri. Pentru că, foarte capabil, aşa cum îl ştim, avea în el ceva sincer, şi chiar credul. Poate că nu ca erudit. Dar cu siguranţă în raporturile mai vaste, de viaţă. Ca să folosesc o expresie vulgară dar potrivită, putea fi dus.

Se lăsă o nouă tăcere, şi Appleby putu să simtă cum Ruth apăsa brutal pe accelerator. Nu-i trebuise mult, îşi dădu el seama, ca să ia într-un sens personal peroraţiile de pontif ale lui Rood.

— Vreţi să mă lăsaţi aici, la birtul ăsta? întrebă Appleby. Mă întorc Ia Urchins pe la nouă.

Ruth dădu din cap.

— Bine. Şi până atunci sper sa faceţi ceva în chestia asta.

— Ceva în chestia asta?

— Aţi venit azi dimineaţă şi aţi anunţat că moartea lui Lewis e un mister. Sper să vă întoarceţi astă seară anunţând că aţi rezolvat misterul.

— Cam greu. Appleby vorbea serios. Dar poate o bună parte.

Nouă

Hotelul în faţa căruia se văzu debarcat Appleby se numea „La Braţele Încrucişate” – aşa că se întrebă dacă Thomas Horscroft găsise în el o suficient de muşcătoare ironie pentru a merita comentarea de către un profesor de la Princeton. Fusese reparat de curând şi de aceea nu arăta deosebit de vetust, dar avea în el ceva de trăinicie calmă care parcă promitea o masă bună. În hol era linişte. Arăta ponosit, cu gravuri mari victoriene, reprezentând episoade mai mult sau mai puţin catastrofice din istoria Angliei: execuţia reginei Mary a Scoţiei la castelul Fotheringhay, judecarea lui Carol Întâi, moartea generalului Gordon. Era chiar şi Thomas Chatterton strângând în mână, la el în mansardă, o sticluţă cu otravă, astfel că lui Appleby i se oferea cea mai potrivită ocazie să mediteze la conversaţia plină de obscure semnificaţii pe care o avusese cu Packford la Lago di Garda.

Dar, fusese ea chiar atât de obscură? Se aşeză la masă şi ceru un pahar cu sherry. Nu găseai în ea, într-adevăr – cum, cu destulă nesocotinţă o lăsase pe Ruth să-nţeleagă – o primă licărire de lumină încercând să străbată prin toată afacerea asta? Cel puţin ajunsese la o certitudine importantă; îşi aducea aminte, oarecum amuzat, de momentul căruia i-o datora. Dar era o certitudine ce părea să n-aibă destulă forţă ca să tragă după sine şi alte certitudini; într-adevăr, punea cu insistenţă o foarte mare enigmă. Pentru soluţionarea ei Appleby recursese, fără întârziere şi plin de speranţe, la paharul de sherry. Nu era un aliat tocmai de nădejde – o baie fierbinte ar fi fost de o mie de ori mai bună – dar avea să-i dea cinstit ocazia s-arate ce-i în stare.

— Chelner! Adu-mi o sticlă de şampanie! Cea mai bună pe care-o aveţi!

Comanda asta fu rostită atât de aproape de urechea lui Appleby încât o clipă a putut crede că-i era adresată lui. Apoi constată că emitentul ei se aşezase – gregar, chiar dacă întrucâtva nu şi necesar – pe scaunul de alături. Avea obrajii cenuşii şi-i atârnau, avea haine cenuşii şi-i atârnau, şi acum se apucase să parcurgă un teanc de telegrame şi cablograme. Aveau aerul a fi importante – şi fără nicio îndoială că problemele pe care le puneau justificau în cea mai amplă măsură comanda pe care adresantul lor tocmai o formulase. Appleby se întoarse la paharul lui de sherry. Nu-l ajuta la procesele mintale în niciun chip. N-o fi fost băutura nimerită.

Şampania sosi cu o celeritate care însemna aproape siguranţa că era călduţă. Într-o tăcere lugubră chelnerul umplu paharul. Dezaproba, se vedea bine, acest mod exotic de a se comporta. Apoi puse sticla pe masă.

— Nu-mi mai trebuie. Ia-o şi bea-o dumneata. Omul cenuşiu spusese astea cu un glas mai mult ameninţător decât cordial. Şi să ai alta gata pentru cină. Pricepi?

Chelnerul se retrase fără să ofere nicio indicaţie că pricepuse. Se simţea profund ofensat.

Omul cenuşiu îl urmări cum se depărtează, apoi întoarse faţa spre Appleby.

— Moody.

— Appleby.

Omul cenuşiu dădu din cap cu un fel de cordialitate feroce.

— Vrei puţină şampanie, domnule Appleby? Pot s-o cer înapoi.

— Nu – vă mulţumesc foarte mult. Am băutura mea. Sherry, sec.

Americanul purtând numele de Moody îşi aruncă cu suspiciune ochii la paharul lui Appleby.

— N-aş zice că-i sănătos, făcu el. Doctorul mi-a prescris riguros să nu beau nimic altceva decât şampanie. Şampanie franţuzească. Din cauza duodenului. N-ai şi dumneata duoden, domnule Appleby?

— Hm, presupun că am – vreo treizeci de centimetri. Dar nu mi-a lăsat niciodată impresia că are nevoie de şampanie, slavă domnului. Doctorii dumneavoastră nu v-au dat prescripţiuni cam costisitoare?

— Hhî?

La Moody acest sunet părea să indice nedumerire. Fixă asupra lui Appleby, îndelung, o privire care sugera întrucâtva o mai mare capacitate de pătrundere. S-ar fi putut să fie o persoană cu un intelect dintre cele mai impresionante căreia i se pusese o problemă filozofică puţin prea vagă pentru a putea fi înţeleasă.

— Dar se găsesc, ştiţi, se simţi îndemnat să adauge Appleby, şi sticle-jumătăţi. Mai potrivite pentru între mese.

Domnul Moody dădu din cap categoric.

— Nu ies dopurile ca lumea, ripostă el. Nu ies, la cele mici. Sorbi o dată din şampanie, puse paharul la loc şi scoase din buzunarul de la vestă un flacon mic cu pilule, îmi pare bine că ai pomenit de mese, continuă el. Trebuie să iau de-astea cu juma' de oră înainte. E periculos dacă uit. Doctorul Cahoon mi-a atras atenţia. Mă internez în clinica lui în fiecare

toamnă. Treci o dată Atlanticul, vino să te vadă, domnule Appleby, dacă pân' la urmă ai să simţi şi dumneata că ai duoden. Sunt convins c-o să-ţi placă clinica lui. E cea mai scumpă din Statele Unite.

— Cu siguranţa că n-am să uit. Appleby îşi spunea că nu e decât corect să dea un răspuns amabil acestei evaluări măgulitoare a nivelului său financiar.

Domnul Moody înghiţi o pilulă. Apoi, ridicând mâna, arătă peste umărul lui Appleby.

— Aia-i a mea.

Appleby întoarse capul. Tot ce putu sa vadă era moartea generalului Gordon.

— Da, e a dumneavoastră? făcu el. Extrem de interesant.

Degetul arătător al domnului Moody descrise un semicerc.

— Şi aia-i tot a mea. Dar e cineva care mi-o contestă, şi zice că-i a lui. De data asta, indubitabil, domnul Moody, arăta spre execuţia reginei Mary. Probabil că era proprietarul demn de invidiat al capodoperelor victoriene în ulei după care fuseseră făcute gravurile. Appleby începu să se gândească la câteva întrebări potrivite.

— Sunt în bună stare? articulă el.

Domnul Moody îşi terminase şampania şi se ridicase cu greu în picioare. Încă mai ţinea strâns cablogramele şi părea că are de gând şi se retragă undeva, deoparte, cu ele.

— Bună stare? făcu el. Absolut prima, domnule Appleby. Scăldate-n sânge! Îmbibate-n sânge!

— Sânge? Appleby nu putu decât să repete, ca un slab ecou.

— Am o mulţime de lucruri aşa. Domnul Moody dădu din cap – confidenţial, misterios. Am lucruri de care nimeni n-are habar.

*

Nu chiar din pricina paharului de sherry a trebuit Appleby să-şi piardă câtva timp ca să se trezească. Când intră în mica sufragerie a hotelului, era plină de lume, şi i se arătă o masă la care mai şedea o persoană. Era un bărbat de vârstă mijlocie, care acorda prea puţină atenţie mâncării din faţa lui, fiind absorbit de paginile ce păreau a fi ale unei reviste. Dar când Appleby se aşeză, o închise şi murmură politicos un bună seara. Appleby îi răspunse – şi constată dintr-o privire că evadarea lui de la Urchins nu-l scăpase practic de societatea academică. Persoana asta nu putea fi decât un universitar. Appleby îşi aruncă ochii la revista care fusese pusă deoparte. Ea

i se prezentă singură – cu un elegant caracter tipărit roşu pe fond gri: „Revista de Studii Engleze”.

N-ar trebui să te laşi prins trăgând cu ochiul la ce citeşte altcineva. Dar străinul, urmărind privirea lui Appleby, zâmbi amabil.

— Nu-i nici „Gândirea”, zise el, şi nu-i nici „Revista de Arheologie Clasică”. Nu-i nici măcar „Natura”. Aşa că, teamă mi-e că nu v-o pot oferi cu cea mai mare încredere. Totuşi, în felul ei e destul de bună. E, cu siguranţă, tot atât de bună ca propria mea publicaţie – sau poate un pic mai bună chiar. De asta-s cu ochii pe ea. Natural, a noastră-i mai specializată.

— Publicaţi o revistă, domnul meu? întrebă Appleby politicos.

— „Trimestrialul Elizabethan şi Jacobean”. Nu cred să fi auzit de ea.

— De fapt, am auzit, Appleby făcu o pauză. Socotea că-i imposibil de crezut că savanta persoană din faţa sa nimerise în vecinătatea conacului de la Urchins în aceste circumstanţe deosebite numai şi numai din întâmplare. Nu pot să am pretenţia că o citesc cu regularitate. Dar mi-a căzut în mână din când în când datorită unei vechi cunoştinţe. Probabil că l-aţi cunoscut.. Lewis Packford.

Străinul primi şocul, pentru o clipă, în tăcere. Probabil că-şi făcea exact acelaşi raţionament ca şi Appleby.

— Da, desigur, răspunse el îndată după aceea. Şi moartea lui Packford a fost un lucru oribil. De altminteri, în ziarele de seară e un reportaj extraordinar în chestiunea asta. Se opri. Numele meu e Charles Rushout. Bătu cu palma în „Revista de Studii Engleze”. Mă străduiesc să predau lucrul ăsta – sau literatura de care-i oarecum legată – tinerilor de la Universitatea din Nesfield.

— Îmi pare bine. Numele meu e John Appleby. Sunt din poliţie.

— Îmi pare bine. Rushout suportase destul de bine informaţia sobră, seacă. Numele dumneavoastră îmi e, dacă pot spune astfel, familiar. Am dreptate când cred că dumneavoastră conduceţi Scotland Yard?

— Stimate domnule profesor, cred că aţi avea dreptate când aţi crede că Scotland Yard mă conduce pe mine.

Rushout zâmbi – şi în aceeaşi clipă, cu o îndemânare greu de prevăzut la un cărturar, cu o pocnitură din degete chemă un chelner.

— Nu sunteţi de părere, întrebă el, că am putea face pe din două o sticlă de claret?

Appleby fu de acord.

— Am impresia că ne-ar prinde mult mai bine dacă-am face pe din două ceva mai mult de-atât.

*

— Nu chestia din ziarele de seară, zise îndată după asta Rushout, m-a adus în acest colţ de lume. După cum lesne puteţi calcula, pornisem la drum înainte de apariţia lor. La început ideea mea era doar să scriu executorilor testamentari ai lui Packford. Dar am avut, brusc, pentru nu ştiu ce motiv, un sentiment de teribilă jenă din cauza acestui lucru de-o importanţă enormă. Aşa că m-am hotărât să viu de-a dreptul aici şi să mă duc dimineaţă la fratele sărmanului Packford. Ideea care se emite, aici în ziar, că moartea lui Packford ar putea să fi fost o chestie de omucidere şi furt mă face să regret că n-am acţionat mai devreme. Dacă într-adevăr cartea s-a pierdut, e o calamitate. Rushout îşi îndreptă acum toată atenţia, cu satisfacţie, asupra claretului. De fapt, nici nu pot suporta un asemenea gând.

— Spusele dumneavoastră mă interesează foarte mult. Appleby apucă sticla şi umplu paharul comeseanului său. Dar mă simt dator să vă spun că reportajul din ziar nu-i în niciun caz inspirat de poliţie. Tare-aş vrea să ştiu cine l-a inspirat. Dac-aş avea cea mai mică speranţă că mi-ar răspunde, le-aş telefona chiar acum.

— Vreţi să susţineţi că-i neîntemeiat? Rushout se lumină la faţă. S-ar putea, cartea, să fie în siguranţă?

— O doză de adevăr există, fără discuţie, în povestea asta. Cât despre carte, sau ce-o fi, s-ar putea foarte bine să fie în siguranţă. Dar mă-ndoiesc foarte mult.

— Nu ştiţi nimic despre ea? N-aţi auzit de *Ecatommiti*? O clipă Rushout arătă surprins. Adică fireşte că nu ştiţi. Packford, din câte-am putut constata, lăsase să-i pice, pe ici pe colo, aluzii. Dar n-o prezentase. Articolul pe care avea de gând să mi-l trimită pentru „Elizabethan şi Jacobean” urma să fie prima revelare în public referitoare la ea.

— Mi se pare că-mi aduc aminte, zise. Appleby, că *Ecatommiti* a apărut într-o conversaţie pe care am avut-o cu Packford în Italia, nu de multă vreme. Nu-i sursa lui Shakespeare pentru *Othello?*

— Cum să zic… Şi da şi nu. E o colecţie de naraţiuni alcătuită de un italian căruia i se spunea de obicei Cintio, şi publicată în 1565. Una dintre naraţiunile astea e povestea lui Othello. Dar nu s-a ştiut niciodată dacă Shakespeare a lucrat direct după versiunea italiană – o limbă despre care nu există nicio dovadă certă că o cunoştea – sau după o traducere franţuzească

– o limbă pe care cu siguranţă că o poseda în oarecare măsură. Unii au presupus că el trebuie să fi întâlnit o versiune engleză care nouă, acuma, ne e necunoscută. Dar Packford rezolvase problema – şi mai mult decât atât. El a achiziţionat, nu ştiu cum – cred că de undeva de la Verona – un exemplar original copios adnotat de însuşi Shakespeare. E cea mai mare descoperire shakespearologică a secolului. Mie mi se pare, realmente, din toate timpurile.

— N-aţi văzut-o?

— Nu. Din câte ştiu Packford, până în momentul morţii, n-o arătase nimănui. Tot ce-am primit de la el a fost o scrisoare prin care-mi anunţă descoperirea şi-mi spune că are intenţia să-mi trimită un articol despre ea, să-l public mai târziu.

— Ar fi fost, desigur, cu mult cea mai senzaţională contribuţie ştiinţifică?

— Oh, categoric. Sper să mai fie încă – cu toate că acum va fi o realizare postumă… Cred că mai putem lua câte o jumătate de pahar.

Appleby turnă vinul.

— Dacă această carte va ieşi la Iveală, şi dacă adnotările sunt într-adevăr de mâna lui Shakespeare, e, desigur, probabil să provoace o discuţie formidabilă?

— Inevitabil. Rushout râse înfundat. Or să aibă de lucru, oamenii, ani de zile. Dar Packford, pentru a cărui judecată cei mai mulţi dintre noi avem un respect profund, era perfect convins.

— Există specimene importante scrise de mâna lui Shakespeare?

— Cum să zic… Şi da şi nu, iarăşi. Sunt iscălituri. Şi mai există o parte substanţială din manuscrisul unei piese care ar putea foarte bine să-i fie atribuită lui pe consideraţiuni literare, scris de o mână pe cere unii dintre cei mai autorizaţi o declară a fi aceeaşi care a pus iscăliturile. Iar Packford declara că nu se poate discerne nicio deosebire între astea toate.

— Aţi avut impresia că afacerea asta îl emoţiona?

— Foarte mult. Era, ştiţi, entuziasmat la culme. Scrisoarea lui mă asigura că adnotările dădeau o minunată posibilitate de pătrundere în spiritul dramaturgului când a dat prima oară de material.

— S-ar fi putut ca aici entuziasmul să-i fi tulburat judecata.

— S-ar fi putut, desigur. Şi bietul Packford nu era critic literar, asta suntem obligaţi s-o admitem. Chiar dacă adnotările ar fi simple platitudini – ceea ce nu pare chiar probabil – el uşor s-ar fi convins de profunzimea lor.

Dar în ceea ce priveşte aspectul cercetare şi paleografie, era foarte perspicace.

Un răstimp Appleby tăcu. Apoi întrebă:

— Credeţi că Packford considera descoperirea sa sub aspectul interesului bănesc? Întâmplarea face să fi aflat că afacerile lui erau cam încurcate – atât de încurcate încât până şi el nu putea să nu-şi fi dat seama de asta. Descoperirea lui, dacă era autentică, putea să însemne o avere?

Rushout îşi goli paharul şi dădu afirmativ din cap.

— Fără îndoială. N-am, fireşte, idee de vreo cifră. Dar ar trebui să fie uluitoare. Aţi auzit de preţurile fantastice plătite în secolul nostru pentru tablouri pe care oamenii şi-au băgat în cap să le declare printre cele mai grozave din lume. Presupun că această carte, care nu-i decât un mănunchi de naraţiuni destul de modeste ca valoare, puse pe hârtie ca vai de lume de un autor dramatic diligent, s-ar ridica la un preţ de asemenea ordin.

— Nu găsiţi că e ceva bizar în toată treaba asta? Cum a ajuns Packford la carte? Dacă-i de la cineva din Verona, acest cineva, ştia sau nu ştia ce vinde? Şi dacă ştia, cum de a lăsat din mână lucrul acela pe o sumă pe care Packford să o poată plăti? Şi dacă nu ştia, cum s-a putut stabili contactul între vânzător şi cumpărător? După o informaţie dintr-o altă sursă, cred, pot spune, că Packford a dat o mie de lire sterline. Dacă stai şi te gândeşti, nu merge. E mult prea puţin ca să constituie o oferta cât de cât rezonabilă pentru o asemenea comoară unei persoane informate. Şi cu siguranţă că-i mult prea mult pentru un exemplar din lucrarea lui Cintio dacă proprietarul ei n-avea idee de contribuţia lui Shakespeare.

— De acord cu dumneavoastră. Cele ce spuneţi sunt foarte convingătoare.

— Şi mai e o enigmă. Dacă Shakespeare a fost într-adevăr în Italia, a cumpărat un Cintio, şi l-a adnotat atât de copios cu gândul să scoată de-acolo o piesă, de ce a lăsat cartea pe drum? N-ar fi fost rezonabil s-o vâre-n valiză şi s-o ia acasă? Pe de altă parte, o piesă cu Othello, *a scris.* A făcut-o din memorie?

Rushout râse uşor.

— Scumpul meu Sir John, dumneavoastră demaraţi exact cu întrebările pe care le vom pune toţi cercetătorii – presupunând că într-adevăr cartea există şi-i în bună stare şi va fi oferită ochilor lumii. Sunt foarte multe răspunsuri posibile. Se poate foarte bine ca Shakespeare să fi fost în Italia către sfârşitul carierei sale şi să fi scris *Othello* acolo. Sau să fi fost acolo

când era tânăr, să dea peste *Ecatommiti*, să facă nişte adnotări şi să-l lase locului. Mai târziu, întors în Anglia, să-şi fi adus aminte de interesul lui pentru povestea nobilului maur din care nu realizase nimic şi, fie să-şi fi procurat un alt exemplar italienesc, fie o traducere franţuzească.

— Da. Oricare dintre aceste eventualităţi e posibilă. Appleby vorbi de data asta cu ochii la uşa sufrageriei. Aştepta cu oarecare curiozitate apariţia domnului Moody pentru cină şi sticla de şampanie. Trebuie să vă spun, continuă el, că la Urchins e acum lume care are un interes mai mult sau mai puţin profesional în subiectul nostru. Aţi auzit de-un fel de joc savant pe seama unui tip pe care-l chema Bogdown?

— Cred că da.

— Ei bine, în momentul morţii lui Packford, membrii societăţii Bogdown, sau cum s-or fi chemând, erau adunaţi la Urchins. Şi mai sunt încă acolo. În plus, mai e şi văduva lui Packford. Care face şi ea parte din lumea savantă.

— Văduva? Rushout părea surprins. Habar n-aveam că era însurat.

— Cum n-avea nimeni, până zilele trecute. Dar importanţi sunt în momentul de faţă cei care ar putea avea un interes special în Cintio. Din câte pot să vă spun, niciunul dintre ei nu ştie toată povestea aşa cum mi-aţi relatat-o. Dar unii dintre ei ştiu destule. Prodger, Limerick, Rixon. Vă spun ceva numele astea?

— Desigur că-mi spun. Ar fi şi ei, toţi, foarte interesaţi.

Appleby era tot cu ochii la uşă.

— Şi numele Sankey – vă spune ceva?

— Nu. N-am auzit de el.

Prodger are multe de spus despre un colecţionar american cu numele de Sankey. Dar cred că el poate să fi înţeles numele greşit. L-au încurcat *Cântările Evangheliei.*

— *Cântările Evangheliei?*

Momentul acesta îl alese domnul Moody ca să-şi facă intrarea în sufragerie. Appleby îl arătă cu un gest scurt. N-aţi face o legătură între el şi *Cântările Evangheliei?*

Pe faţa lui Rushout nu se putea citi nicio expresie.

— Nu l-am văzut în viaţa mea. Şi nu-nţeleg despre ce vorbiţi.

— Asta-i Moody. O să bea imediat şampanie. Prodger i-a înţeles numele greşit pur şi simplu pentru că, pe vremuri, un alt Moody a colaborat cu un

Sankey la o carte de imnuri religioase. Dar dumneavoastră, dumneavoastră nu ştiţi nimic despre acest Moody?

Rushout ezită. Pentru moment, se vedea bine, arăta foarte încurcat.

— N-am spus asta, răspunse el. N-am spus decât că nu l-am văzut în viaţa mea. Nici el nu m-a văzut pe mine.

— Mi-e permis să deduc de-aici că aţi fost în corespondenţă?

— Da.

Appleby surâse.

— Mi-aţi spus o mulţime de lucruri în faţa sticlei ăsteia a noastre de claret, foarte bun de altfel. Poate că n-ar fi rea ideea de a-mi mai spune câte ceva.

Directorul „Trimestrialului Elizabethan şi Jacobean” primi propunerea fără mare entuziasm.

— N-ajungem oare la lucruri cu totul neconcludente?

— Cu siguranţă că nu e deloc neconcludent faptul că tipul de colo – care-i unul dintre cei mai mari colecţionari de toate-cele din America – dă târcoale la câţiva kilometri de Urchins. Că-i neconcludent faptul că dumneavoastră şi el aţi fost în corespondenţă e un lucru pe care, natural, puteţi să continuaţi să-l susţineţi. Dar poate – şi Appleby privi ironic la comeseanul său – dacă mai reflectaţi o clipă, o să vă vină, în cele din urmă, ideea unei legături.

Rushout nu răspunse. Privea cu oarecare îndoiala la domnul Moody, care era pe cale de a-şi comanda cina.

— Ştiţi, făcu el cu oarecare circumspecţie, defensiv, foarte mulţi dintre colecţionarii americani sunt oameni de mare cultură. Poţi spune fără grijă chiar erudiţi. E o plăcere să ai de-a face cu ei.

Appleby schiţă un zâmbet.

— Nu mă-ndoiesc o clipă. De fapt cunosc şi eu câţiva. Dar în momentul de faţă pe noi ne preocupă domnul de colo. Eu l-aş categorisi… cum să zic… ca având alte tradiţii.

— Arată lamentabil.

— Stimate domnule profesor, dacă-mi daţi voie, aş spune că asta-i o opinie oarecum pripita şi lipsită de generozitate. Propria mea cunoştinţă cu domnul Moody e poate prea sumară ca să-mi permită o apreciere serioasă. Dar mie mi-e mai curând simpatic.

— Ar trebui să mă silesc să-mi fie şi mie. Rushout se uita mohorât în fundul paharului gol. Pentru că, de fapt, e un binefăcător al meu. Nu într-un

sens personal. Dar – în fine, el contribuie cu cea mai mare parte din banii pentru *Elizabethan şi Jacobean*. Revistele ştiinţifice, ştiţi foarte bine, sunt afaceri excesiv de costisitoare, financiarmente vorbind.

— Asta-i foarte luminat din partea lui. Nu credeţi, domnule profesor, că ar trebui să vă duceţi la masa lui şi să vă prezentaţi? Şi, mai târziu, mi-aţi da voie să vin şi eu la o cafea? Vom lua, amândoi, şi câte un coniac. Moody, după prescripţia doctorului Cahoon, va continua să bea şampanie.

Rushout primi toate astea cu suspiciune.

— Nu vă bateţi joc de mine, făcu el. Situaţia a fost foarte delicată, după cum foarte bine puteţi bănui.

— Vreţi să spuneţi că ajutorul financiar acordat de Moody – hm – lumii cercetătoare n-a fost de natură cu totul dezinteresată?

Rushout îşi recuperase buna dispoziţie. Zâmbi.

— Să nu vă apucaţi să-mi citaţi mie din Henry James. Nu v-ar sta bine, ca unul ce faceţi parte din poliţie.

— I-aţi vândut ponturi?

— Exact. În calitatea de director al revistei, şi cu deplinul acord al Comitetului Consultativ…

— Asta ce mai e?

— O serie de personalităţi savante de o respectabilitate ireproşabilă, considerate că mă ajută cu sfaturi în activitatea mea. Cum zic, cu aprobarea lor i-am dat ăstuia, lui Moody, din când în când, idei. Adică, atunci când aflam că e pe cale să apară câte ceva care ar putea prezenta interes pentru un colecţionar, îi dădeam de ştire.

— Înţeleg. Ar intra între astea şi Biblia generalului Gordon?

— Biblia generalului Gordon?

— Moody crede că-i posesorul ei – ca şi a cărţii de rugăciuni pe care regina Mary a luat-o la eşafod. Amândouă au fost destul de bine muiate-n sânge. La început rămăsesem perplex. Crezusem că se referă la tablouri.

— Nu ştiam că umblă şi după relicve. Oribile lucruri, scăldate-n sânge sau nescăldate. Dar are o colecţie formidabilă de manuscrise şi de cărţi din domeniul literar.

Appleby dădu din cap.

— S-ar părea că bătrânul Prodger avea dreptate când susţinea că Moddy – sau, cum zice el, Sankey – era tocmai omul pentru marea descoperire a lui Packford, şi că amicul acela, Limerick, n-avea nicio şansă în faţa ăstuia.

Aşa că, din câte înţeleg, l-aţi informat pe Moody, despre *Ecatommiti* al lui Shakespeare.

— În cel mai strict secret. Rushout era din nou în defensivă. Doar atât cât să-l pun în fruntea cozii. Mai mult sau mai puţin, cam ăsta era spiritul înţelegerii dintre noi.

— Nicio mirare c-a trecut val-vârtej Atlanticul când a auzit de moartea lui Packford. Dacă pune mâna pe carte, bănuiesc că o să vă finanţeze câte zile o avea…?

Rushout reuşi să răspundă spiritual:

— Dacă n-o s-o facă, zise el, dracu' să-l ia. Dar de trebuit ar trebui.

3. Deznodăminte noaptea şi în zori

Plăcerea şi acţiunea
fac scurte orele să pară.
OTHELLO

Unu

Când Appleby se întoarse la Urchins fu condus în odaia sa chiar de fata în casă care-i deschisese uşa. Valiza lui fusese despachetată şi patul pregătit; continua să se vadă bine că rutina domestică, perfect rodată, nu fusese tulburată de supărătoarele evenimente care avuseseră recent loc în casă. Noaptea era blândă şi Appleby stătu câteva minute la fereastra deschisă fumând şi privind în întuneric. Terenul trebuie să cadă în pantă aici, pentru că se vedeau câteva lumini gălbui adormite, mai încolo în jos, nu prea departe. I se păru deodată că nu trecuse decât foarte puţin timp de când privise, într-un cu totul alt întuneric, cu Lewis Packford lângă el, în apele invizibile ale lacului Garda întins undeva la picioarele lor. Atunci nu exista niciun mister. Sau, mai curând, exista, dar îi lipsise lui acuitatea şi nu-l percepuse. Era un adevăr deplorabil că el, ca detectiv, se lăsase dus în derivă şi acum trebuia să recupereze.

Ceea ce constituia un motiv serios să se apuce de treabă chiar acuma, îşi spuse el. Stinse ţigara şi ieşi din dormitor. Camera lui se afla aproape la capătul unui coridor lung – corespunzător, presupunea, cu coridorul de jos de-a lungul căruia fusese condus de dimineaţă. Voia tocmai să pornească pe acest coridor, când avu senzaţia că se deschide o altă uşă, ceva mai încolo. Ceea ce-l oprise în loc era felul în care se deschidea. Pentru că se deschidea dinăuntru, centimetru cu centimetru. Avea de-a face cu cineva de o nervozitate şi circumspecţie extreme – aceste calităţi manifestându-se aici de o manieră nu prea inteligentă. Dacă, dinăuntrul unei odăi, vrei să faci o recunoaştere a lumii de afară, cel mai bun lucru este să acţionezi prompt. O uşă deschisă brusc şi brusc închisă la loc atrage mai puţin atenţia. O uşă deschizându-se foarte încet e ceva de care-ţi dai seama imediat.

Appleby se trase înapoi în întunericul camerei sale, lăsând uşa puţin crăpata. Probabil că scena la care asista nu era ceva de mare semnificaţie. Există oameni pentru care camera altora are o fascinaţie irezistibilă, şi fenomenul cunoscut sub forma „numai să-mi arunc ochii”, nu-i puţin frecvent în diferite reuniuni de invitaţi pe la conace şi castele. Cu toate astea, mai bine să se convingă. Mai bine să se convingă cine iese, din a cui odaie.

Era doamna Husbands. Timp de o clipă Appleby fu dispus să creadă că se păcălise. Presupunea că nimeni, la Urchins, nu era mai îndreptăţit să intre din odaie în odaie, decât menajera. Şi dacă în felul în care ea îşi îndeplinea

această sarcină curentă era ceva bizar, asta se putea datora, simplu, faptului că recentele evenimente îi zdruncinaseră destul de serios nervii. Putea, de exemplu, să fi devenit susceptibilă de spaime iraţionale, şi să inspecteze în prealabil coridorul ca să se asigure că nu-i pândită de cineva cu un revolver.

Numai că nu era aşa. Appleby nu trebui s-arunce decât o singură privire femeii, cum stătea acum în lumină, ca să-şi dea seama că o asemenea explicaţie a comportării şi stării ei era cu totul nepotrivită. Coridorul era luminat foarte puternic şi atât trăsăturile cât şi ţinuta ei se vedeau foarte bine. Doamna Husbands avea respiraţia accelerată, era albă la faţă ca peretele din spatele ei, iar ochii, de frică sau de emoţie, îi străluceau. Chiar dacă-ţi aminteai că ea era oarecum înclinată să ia atitudini afective, situaţia ei, acum, în solitudinea aparentă a coridorului ăstuia, era destul de izbitoare. Părea să-şi recapete stăpânirea de sine, şi Appleby o auzi trăgând adânc aer în piept. Apoi se uită scurt în dreapta şi-n stânga şi porni grăbita, dar destul de nesigură pe picioare, spre o scară şi dispăru.

Appleby ieşi din nou în coridor şi se îndreptă spre odaia din care ieşise doamna Husbands. Nu era obligatoriu să presupui că-i goală; se putea foarte bine ca doamna Husbands să fi ieşit de la o întrevedere chinuitoare sau înfricoşătoare. Se prea poate să fi dat peste un alt cadavru, complet cu mesaj de bun rămas încă umed pe-o altă cartă poştală… Appleby ezită o clipă în faţa acestei fantezii iresponsabile. Va bate la uşă. Dacă va fi invitat să intre, îşi va vârî capul în uşă, va identifica pe cel dinăuntru, şi se va scuza pe seama nefamiliarizării cu casa. Daca nu-i va răspunde nimeni, va intra pur şi simplu şi îşi va arunca ochii în jur.

Dar din planul ăsta nu s-a ales nimic. Ridicase mâna să bată la uşă când, din spate, o voce îi vorbi pe un ton de reproş.

— Oh, de ce n-aţi venit la cină?

Se-ntoarse. Era Alice. Apăruse, nu-ştiu-cum, în spatele lui şi se uita la el cu o curiozitate sinceră.

— Am mâncat la restaurant, îi răspunse.

— Nu pot spune că vă dezaprob. Alice căscă cu poftă, fără jenă. Apoi, părând a-şi aduce aminte că asta nu era chiar atât de distins, mai căscă o dată, un simulacru de căscat, şi duse cu eleganţă o mânuţă roză la gură. Of, Doamne, ce bine-ar fi să mă pot culca!

— Păi… de ce nu? Când se auzi vorbind astfel Appleby nu mai era chiar atât de sigur că spusele lui nu lăsau, fără să fi vrut, loc unui oarecare echivoc. De ce nu te duci? încercă el să o dreagă.

— N-ar fi politicos – nu înainte de zece fără un sfert. Alice vorbea cu convingere; trebuie că citise undeva, într-un manual de bune maniere. Dar – o, Doamne – ştiu unde am putea bea ceva. Şi fără să ne vadă nimeni.

Appleby nu era convins că asta era mai puţin nepoliticos. Dar îşi îngădui să se lase condus jos în ceea ce se dovedi a fi biblioteca. Micul mister al doamnei Husbands trebuia să aştepte, îşi zise el. O vorbă în particular cu Alice s-ar putea sa nu fie fără folos.

— Uite, acolo pe masă. Alice se lăsă cu aplomb, într-un fotoliu. Ştia ea bine când e cazul ca băuturile să le toarne domnul. Plec, zise ea deodată. Mâine dimineaţă, devreme. Şi-o să le trebuiască timp ca să mai dea de mine.

Appleby turnă în pahare.

— Te-ai săturat?

— Mai mult decât săturat. Nu înţeleg nimic din ce vorbesc ei, şi nici n-am nevoie. Seara de azi a pus capac la toate. Plec. După *breakfast*, plec. Vă rog să nu vă ţineţi după mine.

Appleby râse.

— Poliţia, vrei să spui? N-am impresia că-i interesează.

— Şi nici avocaţii. Domnul Rood ăsta, de exemplu. Nu-mi place. Nu-mi place deloc. Şi n-am nevoie de banii lui.

Appleby fu surprins:

— Rood ţi-a oferit bani?

— Mă rog, banii lui Loo. Loo a scris undeva ceva, zicea să-mi dea mie cinci mii de lire. Nu-i iau. Numai când mă gândesc la asta, şi mă-nfurii.

— Indiscutabil că nu-i prea mult. Appleby considera că trebuie să fie blând şi convingător. Dar poate, dacă te gândeşti că treburile lui nu mergeau…

Alice dădu din cap energic.

— Păi tocmai asta. Domnul Rood a explicat, cu testamentul. Edward o să rămână cu casa şi cu arenzile de la pământ şi chiriile de la case. Dar n-o să fie destul – nu destul ca să ţii o casă ca asta aşa cum trebuie. Şi tot restul îl ia Ruth. Dar nici asta nu-i mult.

— Înţeleg. „Procesele mentale ale Alicei, îşi zise Appleby, nu sunt niciodată previzibile”. Dar ştii, dacă aşa stau lucrurile, partea pe care o s-o ia Ruth e mult mai mare decât cinci mii de lire. Şi-afară de asta ea câştigă cu slujba ei.

— O *plătesc* pentru asta? Alice era uimită. Pentru că vorbeşte despre toate alea, că cine era Thomas Horscroft?
— Desigur.
— Eu zic că-l aiurea – zău. Dar alea cinci mii de lire tot nu le iau, chiar şi-aşa. N-ar fi trebuit să fie niciodată mai mult decât un pic de distracţie – nu pentru Loo, în orice caz. Cine ştie ce idei trebuie să-mi fi dat prin cap – nu credeţi? – pentru ca bietul Loo aproape să se-nsoare cu mine şi pe urmă să scrie despre toată chestia asta cu banii. Dar ei nu mă pot obliga să-i iau – nu-i aşa? – dacă nici măcar nu ştiu unde sunt eu?
— Evident că nu, Alice. Însă nu poţi refuza banii fără ca să dispari. Şi cred că într-adevăr vrei să dispari, dar pentru cu totul alt motiv. Locul ăsta, aşa cum e, şi oamenii ăştia, aşa cum sunt, te plictisesc îngrozitor. Nu-i aşa?
— Desigur că da. Pe obrazul încântător al Alicei parcă se zărea o lacrimă. Mi-aş da şi ochii din cap ca să mă văd înapoi într-un local ca lumea, uite-acuma, în momentul ăsta.
— Atunci, du-te.
Alice făcu nişte ochi mari la Appleby.
— Se poate de-adevărat?
— Nimic pe lume nu te poate opri. Dacă *vom avea* într-adevăr nevoie de dumneata, te găsim noi, fii sigură. Ştii asta tot atât de bine ca şi mine. Până atunci, dacă poţi s-o ştergi, draga mea, ai face lucrul cel mai cuminte din lume. Pentru că veni vorba, n-ai încercat şi înainte s-o ştergi? Şi încă… cu – hm – cu Loo?
— S-o şterg? Cu Loo? îl privi fără să priceapă. Ce vreţi să spuneţi?
— Atunci, în prima noapte. Fii cinstită, Alice. N-ai încercat să-l convingi să fugiţi împreună?
— Fireşte că nu! Alice era indignată. Prea eram supărată pe el. Nu ştiu ce voiam – sau ce-am făcut sau ce-am spus. Pur şi simplu nu-mi aduc aminte. Dar, fireşte, n-am încercat să-l fac să plece de-aici. Asta era casa lui, nu?
— Alice, de când ai venit la Urchins, ţi-ai pierdut ceva?
— M-am pierdut cu firea, o dată sau de două ori. Şi cine n-ar fi păţit-o, vă-ntreb, între atâţia de-alde ăştia?
— Sunt de acord. Dar eşti sigură că nu-ţi lipseşte nimic? Nimic dintre lucrurile dumitale personale?
Alice ridică deodată la el o privire speriată.
— Nu-nţeleg ce vreţi să spuneţi?
Appleby clătină din cap.

— Când cineva răspunde cu vorbele astea, copila mea, e zece la unu că el sau ea vor să spună exact contrariul îţi lipseşte ceva, nu-i aşa?

— Mă rog, da. Dar nimic important. Nu-i decât ceva pe care bucătăreasa sau una dintre fetele-n casă l-or fi luat, bănuiesc. Nu poţi să te-aştepţi să fie toată lumea cinstită, totdeauna, nu-i aşa? N-ai ce-i face, aşa-i viaţa.

— Poate, cine ştie. Dar n-ai spus nimănui că-ţi lipseşte?

— Natural că nu! Alice era din nou indignată. N-ar fi fost frumos. Nu se face, atunci când eşti invitată într-o reşedinţă particulară a unui gentleman. La un hotel ar fi altceva. Dar nu-mi place niciodată s-aud de-alde astea – de şterpeleli vreau să zic. Nu-i nimic care să strice mai rău reputaţia localurilor. Şi ar fi absolut ordinar să te plângi de lucruri de-astea la un conac.

Appleby râse.

— Mi-ar fi scăpat o mulţime de anchete interesante la vremea mea, Alice, dacă regula asta de comportare în societatea bună ar fi fost respectată. Dar să nu ne mai batem capul cu ea. Acuma, du-te la culcare – şi împachetează-ţi dimineaţa, îndată ce te scoli. Eu trebuie să mă duc să-l văd pe Edward.

— Cred c-ai să-l găseşti în odăiţa ala caraghioasă a lui. Dar pot, de-adevărat, să plec dimineaţă? N-o să mai fie nevoie de mine pentru… pentru mister?

Appleby dădu din cap, de data asta cu un aer serios.

— Până dimineaţa mai e încă mult, zise el. Şi-ncep să cred că misterul n-o să ţină chiar până atunci.

Doi

Când intră Appleby în odăiţa, Edward Packford ridică privirea. Pentru moment, lăsă impresia că nu-şi recunoaşte vizitatorul. Şi tot aşa, pentru moment, Appleby avu din nou senzaţia bizară că vede un Lewis Packford care, ca să zic aşa, intrase la spălat. De data asta, desigur, era şi mai izbitor, pentru că Edward arăta oarecum şi mai zbârcit sau micşorat; parcă nu mai era omul care-l primise în aceeaşi dimineaţă pe Appleby.

— Mi-e teamă că veştile aduse de avocatul dumneavoastră n-au fost prea bune? zise Appleby.

— Avocatul meu? Edward se încruntă – în abstract, ca şi cum mintea lui ar fi călătorit încă pe alte meleaguri. Rood nu-i avocatul meu. Şi-i păcat c-a fost al lui Lewis.

— A girat prost treburile? Din câte ştiu, susţine că a fost foarte puţin consultat în materie de operaţii băneşti.

— O fi fost şi aşa. Nu prea ştiu multe. Edward Packford împinsese înainte un scaun cu o politeţe mecanică. Dar părea că nu-i dispus să vorbească pe faţă.

— Aţi spune că fratele dumneavoastră avea încredere în el?

Urmă o tăcere, ca să zic aşa, subliniată. Edward, pentru cine ştie ce motiv, socotea că-i greu de răspuns la această întrebare.

— Dacă Lewis avea încredere în el? repetă Edward. Cred că, într-un anumit fel, avea. Dar îi plăcea să râdă de el – nu ca avocat, ci ca om de ştiinţă în devenire. Şi-i plăcea să-i facă şi câte-o farsă.

— Farsă? Appleby era mirat.

— Lewis se pricepea la imitat.. Îi plăcea să facă, farse – îl imita pe tipul ăsta, pe Rood, cum îşi răsuceşte umbrela. Cred că lui Rood nu-i convenea.

Appleby se uită curios la Edward.

— Ce vă face să credeţi una ca asta?

Edward se încruntă din nou, ca şi cum întrebarea îi plictisea sau îl încurca.

— Are un fel de a se exprima cu o bucurie maliţioasă. Nu – nu asta vreau să spun. Spune lucruri care în sine exprimă sentimente decente, obişnuite. Dar are grijă să le facă să sune iritant de convenţional şi de indiferent.

Appleby încuviinţă.

— Am remarcat asta la el aproape imediat. Dar s-ar putea să nu fie altceva decât o simplă afectare. Aş spune că Rood are şi el calităţile lui.

— Fără îndoială. Edward părea indiferent.

— Dar mai mult vă interesează veştile aduse de amicul ăsta decât persoana lui, nu? S-ar părea că bani sunt cam puţini.

— Desigur. A rămas o văduvă, de care trebuie avut grijă. Ca să nu mai vorbim de metresă. Edward schiţă un zâmbet sumbru. Alocaţia pentru o metresă s-ar părea că-i cinci mii de lire.

— O să contestaţi?

— Fireşte că nu. Edward vorbise tăios. Dacă Lewis a socotit că face să se culce cu ea, trebuie să i se dea cât a spus.

— Chiar dacă nu-i merită?

Pe neaşteptate Edward Packford zâmbi:

— Dar îi merită. Ştiţi asta la fel de bine ca şi mine. Dacă aş fi cu totul altfel de om decât întâmplarea a făcut să fiu, aş fi dispus să semnez un cec impresionant pentru privilegiul de-a fi dormit cu Alice. Sau cel puţin aşa presupun. Dar, natural, astea-s toate prostii. Chestiunea e că fata-i, în orice caz, o fată tare cumsecade. Las-o să-şi ia cele cinci mii de lire şi să se ducă. Sunt convins c-o plictisim îngrozitor.

Appleby râse.

— Întâmplarea face să ştiu că-i perfect adevărat. Dar nu vrea să primească banii. Gândeşte c-ar trebui să-i ia fie Ruth, pentru că a ieşit învingătoare, fie dumneavoastră, dragul meu domn, pentru a vă permite să întreţineţi ceea ce ea numeşte o reşedinţa ancestrală.

— Mă rog, asta-i foarte frumos din partea ei, şi vine să confirme tocmai ce am spus. Dar nu cred că cinci mii de lire să însemne mare lucru în materie de cârpit Urchins. Iar problemele de felul ăsta, Sir John, nu sunt de loc treaba dumneavoastră.

— Vă asigur că, fără voia mea, ele mă interesează. Appleby vorbise destul de sec. Şi mai presupun că adevărata bubă e-n faptul că fratele dumneavoastră a încheiat şi o căsătorie validă în afară de una falsă. Care-s sentimentele dumneavoastră faţa de Ruth?

— Sentimentele faţă de ea? Edward, care se învârtise neîncetat prin odăiţă, se întoarse enervat. Sunt eu obligat să am vreun sentiment pentru femeia asta – fie de-un fel, fie de altul? Îi aruncă lui Appleby o căutătura stranie – stranie pentru faptul că părea ţintită la cu totul altceva, ceva care-l absorbea, şi pe care-l vedea prin Appleby ca printr-o fereastră. E de treabă, presupun – cu toate că, ne pusesem de acord, cred, că nu-i femeia visată pentru niciunul dintre noi.

Edward râse – şi râsul lui, mai mult decât vorbele, l-au făcut pe Appleby să înţeleagă că Edward era într-o stare cu totul anormală. Părea cert acum că noul proprietar al conacului de la Urchins ţinea enorm la casa asta şi că dezvăluirile lui Rood referitoare la situaţia cu totul precară îl speriaseră profund. În orice caz, asta era cea mai bună explicaţie pentru starea lui.

— Nici eu nu ştiu bine, spuse Appleby, dacă Ruth câştigă când o cunoşti mai bine sau impresionează mai mult când îi faci cunoştinţa. Ceea ce, desigur, nu-i nici pe departe acelaşi lucru.

— Ar fi pueril să susţin că-mi pasă mult să aflu. Era destul de bună pentru Lewis – cu toate că faptul ar fi fost mai impresionant dacă el nu s-ar fi făcut aproape imediat de râs cu fata cealaltă. Aşa că, presupun că-i destul de bună şi pentru mine – ca văduvă a fratelui meu. Nu e, s-ar zice, o legătură de rudenie prea strânsă.

— Sunteţi de părere că după căsătoria asta clandestină şi destul de… inconsistentă, ea e pe deplin îndrituită la partea ei de moştenire?

— Fireşte că e. E îndreptăţită la orice constituie o previziune succesorală rezonabilă. Să şi-o ia şi să se ducă în pace.

Din nou tăcere. Appleby încercă în timpul ăsta să ghicească ce putea fi ceea ce îl tulbura atât de grav pe Edward. Să fi fost acesta aspectul întregit al omului, care astăzi, mai devreme, când îl cunoscuse, îi scăpase? Sau de atunci încoace se petrecuse ceva care să-l transforme, şi peste care Appleby nu dăduse încă, sau nu reuşise să-l centreze, să-l pună la punct? Indiscutabil, şi destul de straniu, acum era complet lipsit de orizont în ceea ce-l privea pe Edward. Şi în capul lui plutea – nepotrivit la culme, după cât părea – imaginea Alicei într-un moment lamentabil, imaginea Alicei fiind brusc lovită în cap cu o sticlă de către un personaj perfect respectabil care avea obiceiul să vină să asculte radiojurnalul de la ora nouă. Exact o asemenea impresie făcea Edward acum. Putea să fi fost lovit cu o sticlă în cap nu mai departe decât acum zece minute. Cele zece minute îşi aveau importanţa lor în acest tablou. Pentru că nu ceva ce i se dezvăluise acum câteva ore îl chinuia pe omul ăsta în clipa de faţă. Aproape imediat înainte de a fi intrat el în această odăiţă – Appleby se pomeni ridicul de convins – Edward Packford fusese lovit în cap cu o sticlă. Şi agresorul, puteai s-o simţi, avusese o înfăţişare la fel de respectabilă ca şi agresorul Alicei.

Dar toate astea nu păreau să ajute mare lucru, şi Appleby hotărî să treacă la alte probleme.

— Am intrat, zise el, ca să vă aduc câteva noutăţi. Şi prima dintre ele ne duce îndărăt la Rood. Întrucât mă priveşte, el a fost primul om care să avanseze un număr de idei ce meritau, incontestabil, să mai fie rumegate. Şi una dintre ele o putem considera acum verificată. Fratele dumneavoastră a achiziţionat în Italia – la Verona sau în altă parte – un document literar de cea mai mare însemnătate. Exceptând cazul că era în eroare totală – fratele dumneavoastră, nu Rood – el pusese mâna pe o carte italienească copios şi foarte semnificativ adnotată de Shakespeare. Dar poate că pentru dumneavoastră asta nu-i o noutate?

— E noutate, desigur. Edward vorbise încet şi pentru prima oară în cursul acestei întrevederi era în glasul lui ceva pur, convingător şi direct, neenigmatic. Desigur, Lewis pare că făcuse mici aluzii printre cei din banda lui de savanţi, aluzii la ceva destul de ieşit din comun. Dar poate că era ieşit din comun numai pentru cărturari. Pe când – în afară doar de cazul că mintea mea e complet năucită – ceea ce îmi spuneţi dumneavoastră e o totală noutate în sensul practic şi terestru.

— Întocmai. Fratele dumneavoastră intrase în posesiunea unui obiect care valora o foarte mare sumă de bani.

Edward, continuând să se învârtească prin odăiţa lui se întoarse şi-l privi intens pe Appleby.

— După care a fost omorât.

— Asta spuneţi dumneavoastră. Asta spune Rood. Asta par s-o gândească şi câţiva alţii. Asta par s-o facă foarte greu de crezut parte dintre dovezile existente. După această scurtă declaraţie, Appleby făcu o pauză. Şi la toate astea trebuie să adăugăm că nimeni nu pare să ştie a cui proprietate legală va fi, dacă şi când va ieşi la iveală.

— Ba sigur că ştiu. A văduvei. Edward n-ar fi putut să facă această declaraţie pe un ton mai pragmatic. Şi pentru că veni vorba, îmi daţi voie să vă întreb cum aţi ajuns la aceste proaspete informaţii?

— De la un tip pe care-l cheamă Charles Rushout.

Edward clătină din cap.

— N-am auzit de el.

— E profesor de literatură engleză la nu ştiu ce universitate din nord. Editează revista care se cheamă „Trimestrialul Elizabethan şi Jacobean*. Şi l-am întâlnit astă seară la restaurantul din sat, grăbit să vină să se prezinte dumneavoastră şi să vă povestească de imensa comoară pe care Urchins o ţine acum ascunsă între pereţii săi, fără să bănuiască.

— Cum a ajuns să ştie asta?

— I-a scris fratele dumneavoastră. Urma ca mai târziu să-i trimeată şi un articol pentru revista lui, anunţând şi descriind descoperirea sa. Dar asta nu-i chiar totul. Rushout, primul lucru pe care l-a făcut când a aflat, a fost să-l informeze în secret pe un colecţionar american, pe nume Moody. Şi acum Moody ăsta e la hotel în sat.

De data asta Edward părea să fie într-adevăr uluit. Dar de vorbit vorbea încă liniştit.

— Ce fel de colecţionar? Bibliotecar de universitate – ceva de genul ăsta?

— Nu-i deloc de genul ăsta. Şmecher, ignorant, enorm de bogat, şi contaminat grav de mania cumpăratului.

— Mai înghite şi acum pilule pentru duodenul lui?

— Da-da – înghite. Appleby era surprins. Îl cunoaşteţi?

— Doamne, nu. Dar l-am auzit pe Lewis vorbind despre el. Uitasem cum îl cheamă. Dar aşa-i – Moody.

Appleby râse.

— De fapt, ăsta-i tipul despre care vorbeşte mereu Prodger spunând că-l cheamă Sankey, şi-l muşcă pe Limerick.

— Cu siguranţă. Şi l-am auzit pe Lewis spunând nişte poveşti stranii despre el. Credeţi ca Moody are de gând să vină aici să facă o ofertă pentru carte, în ipoteza că va fi găsită? Ruth trebuie informată imediat. E afacerea ei, şi-i evident că-i de cea mai mare importanţă. Cum se cheamă cartea?

— E vorba de *Ecatommiti*, de Cintio. Sau poate numai o parte din *Ecatommiti*. Nu sunt chiar sigur. N-am pus niciodată ochii pe-aşa ceva. Dar Ruth va şti despre ce-l vorba, pentru că-i din domeniul ei. Şi Rushout va şti, desigur, s-o descrie precis.

— Bun. Edward devenise iute, incisiv. Mâine trebuie s-o căutăm bine de tot. Se poate, natural, să fi fost furată. De fapt, nu putem să trecem cu vederea peste eventualitatea extrem de probabilă de-a fi fost furată. Pe de altă parte, s-ar putea foarte bine să zacă pe undeva. Lewis, cum poate că ştiţi, era în stare de-o neglijenţă incredibilă în treburi de astea. Credeţi c-a putut să-i treacă prin cap cu acest *Ecatommiti* nu era numai paşaportul lui pentru celebritate ci şi o eventuală salvare financiară totală?

Appleby clătină din cap.

— Nu ştiu. Dar bănuiesc că nu şi-a dat deloc seama de al doilea aspect.

— Ei, asta face să fie mult mai probabil s-o fi lăsat să zacă pe undeva. Şi-i destul de probabil s-o fi lăsat să zacă la întâmplare cu-atâta nesocotinţă încât hoţul – dac-a existat hoţ – să fi rămas el însuşi cu gura căscata. Credeţi că-i posibil aşa ceva?

— Da. Cred. Şi ceva îmi spune că mai e unul care-o crede.

Trei

Era ora unsprezece când Appleby bătu la uşa pe care o văzuse ieşind, ceva mai devreme, atât de bizar, pe doamna Husbands. Toată lumea din casă părea să se fi dus la culcare, aşa că n-a fost surprins când dinăuntru îi răspunse cineva. Deschise uşa şi intră. Ocupantul era domnul Rood.

Avocatul stătea în faţa unei valize căutându-şi o pijama. Se întoarse şi privi la Appleby cu aversiune, sumbru.

— Ah, Sir John, exclamă el. Îmi face mare plăcere să vă văd. Ca să schimbăm două cuvinte în particular, vreau să spun. Pentru că, trebuie să mărturisesc, sunt încă foarte nemulţumit. Totuşi, faptul că problema e acum în mâinile dumneavoastră, e ceva. Sper că aţi ajuns să admiteţi că poliţia, în prima instanţă, nu a mers până la fondul problemei.

— Da, am ajuns. Appleby se aşeză. Şi trebuie să vă spun din capul locului că măcar unele dintre bănuielile dumneavoastră au fost justificate. Este indubitabil acum că Packford şi-a procurat din Italia ceva, nu numai de cel mai mare interes ştiinţific, dar şi de o foarte mare valoare bănească. Appleby îi vorbi pe scurt despre Cintio. Aşa că nu ne mai rămâne să presupunem decât că aici s-au dus cele o mie de lire. Şi a fost un chilipir extraordinar, trebuie să recunoaşteţi.

— Extrem de interesant, zise Rood. Şi mi-e teamă că mania pentru secrete a răposatului nostru amic i-a fost fatală. Dacă ar fi împărtăşit natura descoperirii sale, mie sau altei persoane competente, i s-ar fi demonstrat că o asemenea comoară trebuie ţinută în casa de fier a băncii sale. Dar aşa, a fost împuşcat şi jefuit. E profund dureros. Rood îşi desfăcu pijamaua şi o întinse frumos pe pat. Dar rămâne sinuciderea simulată, Sir John. A fost, incontestabil, un pas greşit din partea asasinului. Ne dă o informaţie esenţială – o informaţie care îngustează considerabil câmpul de investigaţie. Regret că nu vă pot oferi o ţigară. Nu fumez.

— Mulţumesc, am terminat cu fumatul pentru astă seară. Şi cred că înţeleg ce vreţi să spuneţi. Dacă cuvintele scrise pe cartea poştală sunt într-adevăr un fals – aşa cum ştiu că sunteţi convins – atunci câmpul e, cert, îngustat. Nu are rost să căutăm în afara cercului celor care ar fi putut produce un asemenea lucru. Dar, nu neglijaţi cumva o alta posibilitate? Dacă Packford a scris el însuşi aceste cuvinte, fie cu o cu totul altă ocazie, fie acolo şi atunci dar habar n-având că avea să moară, atunci situaţia e cu totul alta. Terenul rămâne deschis. Şi acum, să examinăm un alt element.

Aţi pomenit de mania lui pentru secrete. Dar dacă el a fost omorât doar pentru ca să poată cineva să fure şi să comercializeze cartea asta, atunci e desigur probabil că marea ei valoare era dinainte cunoscută asasinului. Deci, cine putea s-o fi cunoscut? În ce moment a fost străpunsă mania lui pentru secrete? Am găsit un răspuns în seara asta.

Rood ridică brusc privirea.

— Aici, la Urchins?

— Nu, nu la Urchins. Aici toată lumea pare să ştie că Packford făcuse o descoperire importantă şi am, desigur, unele dovezi despre faptul că se presupunea că aceasta implică prezenţa, aici în casă, a unui obiect de o valoare imensă. Dar eu vorbesc despre altceva. De obicei, din câte îmi aduc aminte, Packford îşi rezerva descoperirile cele mai importante ca să scrie o carte. De data asta s-a hotărât pentru un articol într-o revistă savantă. A scris o scrisoare preliminară, arătând unuia numit Rushout, ce crede ca a descoperit. Aţi auzit de el?

— Desigur. Tonul lui Rood părea cel al unui ofensat. Pentru mine, ştiţi, domeniul ştiinţific despre care vorbim prezintă un interes considerabil. Rushout este directorul „Trimestrialului Elizabethan şi Jacobean”.

— Întocmai. Aşa că există cel puţin un om care ştia, înainte de moartea lui Packford, pe ce pusese Packford mâna. Şi mai e unul. Pentru că Rushout a pasat această informaţie – teamă mi-e că nu tocmai corect – unu; colecţionar american pe care-l cheamă Moody.

— Moody? Doamne-Dumnezeule!

— Văd că ştiţi şi despre el câte ceva. Dar ceea ce probabil că nu ştiţi e că atât Rushout cât şi Moody sunt, în momentul de faţă, la câţiva kilometri de noi.

— Mă surprindeţi foarte mult, Sir John. Rood lăsa impresia, obişnuită la el, că în realitate nu era surprins deloc. Vine să confirme adagiul că omul trebuie să fie gata pentru orice eventualitate.

— Fără îndoială. Desigur că trebuie să fim gata să-i vedem pe amândoi apărând mâine dimineaţă la Urchins: Rushout să-l informeze confidenţial pe Edward Packford despre valoarea deosebit de mare a unui obiect care s-ar putea să zacă cine ştie pe unde prin casă, şi Moody fluturând un carnet de cecuri mult, mult mai mare decât al compatriotului nostru Limerick.

— Presupun, Sir John, că l-aţi informat pe Edward Packford despre acestea?

— Desigur. Şi, din câte am înţeles, avea de gând să-i spună cumnatei sale, înainte de a se duce la culcare. El a accentuat imediat că Cintio, făcând parte din proprietatea personală a fratelui său, îi revenea ei.

Rood dădu din cap.

— Incontestabil. Şi îşi dă seama, presupun, că această carte are şanse să valoreze mai mult decât Urchins cu tot ce-i în el.

— Sunt convins că-şi dă. Şi, pentru că veni vorba, auzise şi el de Moody. Fratele lui ştia, pare-se, anecdote pe seama lui.

— Cred, Sir John. Sub aspectul de colecţionar, Moody poate fi numit mai curând faimos decât distins. Cu toate astea, carnetul de cecuri există. Şi dacă-şi face apariţia, mă-ndoiesc că doamna Packford va găsi un preţ mai bun oriunde-n altă parte.

— Ce părere aveţi despre doamna Husbands?

— Doamna Husbands? Dacă Rood a fost surprins de această întrebare neaşteptată, n-a făcut nimic care să-l trădeze. Nu pot spune că m-a preocupat vreodată menajera decedatului nostru prieten. Ce spune ea despre cerneala încă umedă de pe carta poştală mi se pare un simplu nonsens. În afară de asta, lasă impresia unei persoane foarte pricepute. Primeşte şi ea un modest legat.

— Numai unul modest? Este evident, a fost foarte mult afectată de moartea patronului ei, şi m-am întrebat dacă legătura era recentă sau de dată mai veche. N-aţi avut vreo conversaţie cu ea în particular?

— O, Doamne, nu. Hood păru să fie sincer surprins. Dar fireşte, o să trebuiască să stau de vorbă cu ea înainte de plecare. E simplă politeţe.

Appleby se ridică să plece. Aflase câte ceva în timpul acestei scurte întrevederi – cu toate că nu propriu zis din conversaţia cu Rood.

— Şi, de fapt, când plecaţi? întrebă el.

— Intenţia mea era să plec mâine dimineaţă devreme. Dar mă gândesc să-ndrăznesc să stau ceva mai mult. Rood schiţă un zâmbet lipsit de veselie. Da, mă gândesc să-mi iau îngăduinţa să stau până către ora prânzului. Spuneţi că Rushout şi Moody or să vină la Urchins. Pe Rushout îl cunosc. Dar mi-ar face plăcere să-l cunosc şi pe Moody. Şi, nu mă deranjează să iau un tren mai târziu. Omul trebuie totdeauna să-şi facă planuri flexibile, cum cred că am mai spus odată. Moody, din toate câte se vorbesc, poate că nu-i un tip pe care să-l accepţi în intimitate fără multă gândire prealabilă. Dar de stat puţin de vorbă cu el, e altceva. Şi asta cred că am să fac.

La unsprezece şi jumătate Appleby intră în bibliotecă. Intrare plină de discreţie, efectuată numai cu ajutorul unui firicel de lumină de la o lanternă de buzunar. Luă de pe un fotoliu două perne, urcă scara spirală şi se aşeză atât de confortabil cât îi dădea voie îngusta galerie. Avea o perspectivă excelentă – sau ar fi avut dacă-n jurul lui ar fi fost altceva decât beznă. Avusese dintotdeauna, îşi zicea el, o predilecţie pentru fotolii de orchestră, pentru rândul întâi. Numai că, în cazul de faţă nu exista o probabilitate certă de ridicare a cortinei. Era destul de sigur că avusese loc o reprezentaţie acolo, cel puţin într-una din nopţile precedente. Dar s-ar putea ca astăzi să nu se repete. Sunt unele activităţi pe care prezenţa la faţa locului a poliţiei le inhibă.

Şi, în orice caz, va avea probabil parte de o aşteptare de un ceas sau două. Pentru o minte de borfaş, orele mici sunt cele care-i par mai sigure. N-avea rost să-şi ia poziţia prea devreme – dar era aproape sigur că asta însemna o veghe lungă şi plicticoasă. Mai avusese parte de multe de-astea în trecutul lui, şi uneori în poziţii mult mai inconfortabile. Era, fără-ndoială, sănătos să-ţi mai aduci aminte de tinereţe-n felul ăsta… Undeva în casă un orologiu bătu miezul nopţii. Şi de-abia se stinse zgomotul, că se auzi ceva jos. Uşa bibliotecii se deschise.

Appleby simţi un fior trecându-i uşor prin şira spinării. Da – era ca pe vremuri. E-adevărat, nu ca în acele ocazii-vedetă – dar ca-n destule dintre cele curente şi amuzante… Jos, dedesubt, se aprinse o lumină, lumina blândă a unei lămpi de citit cu un singur bec. Ei, se putea spune că asta-i o ridicare de cortină. El personal se afla încă în siguranţă, învăluit în umbră. Se plecă înainte, să vadă piesa, spectacolul.

Era – oarecum împotriva aşteptărilor – bătrânul profesor Prodger care ocupa scena. Înfăşurat într-un halat gros de lână. Văzut din unghiul ăsta, capul lui chel deasupra bărbii albe semăna cu un ou făcut ochiuri. Stătea în mijlocul odăii şi părea că se uită ţintă la unul dintre şirurile de rafturi cu cărţi. Atât de categorică era impresia asta, încât Appleby îşi plimbă ochii prin bibliotecă căutând un al doilea intrus a cărui privire poate că Prodger voia să o îndrepte în acea direcţie. Dar atunci Prodger ridică mâna şi întinse arătătorul făcând o serie de mişcări scurte. Număra. Şi imediat, terminând, spre satisfacţia sa această operaţie, se duse până la un anume raft şi începu să dea jos cărţile şi să le examineze una câte una.

Bun. Va să zică asta era. Că un proces identic avusese loc nu de mult în biblioteca lui Lewis Packford fusese presupunerea la care se oprise Appleby

în urma propriei lui cercetări atente făcută la rafturi. Dar Prodger era într-o oarecare măsură o surpriză. Avea să aibă însă parte el însuşi de o surpriză. Appleby era gata să se plece peste balustradă şi să se adreseze venerabilei persoane de dedesubt, când îl văzu pe Prodger îndreptându-se brusc din şale şi răsucindu-se-n călcâie. Auzise ceva de-afară, care-l alarmase. În clipa următoare, şi cu o agilitate pe care nu i-ai fi bănuit-o, se întinse peste rezemătoarea unei canapele la lampa de citit şi cufundă biblioteca din nou în întuneric. Doar o secundă mai târziu uşa se deschise.

Appleby râse în sine. Poate că era Edward Packford. Poate că era vigilenta doamnă Husbands. În orice caz, va fi amuzant să-l vezi pe bătrânul Prodger descoperit şi făcut de râs… Din nou se aprinse lumina. Era aceeaşi lumină slabă, a aceleiaşi lămpi. Prodger, continuându-şi agila gimnastică, reuşise să se facă nevăzut. În mijlocul odăii – tot în pijama şi în halat – sta canonicul Rixon. Arăta mai urât ca oricând, aşa că Appleby se pomeni întrebându-se dacă o înfăţişare atât de oribilă era realmente compatibilă cu valoarea morală elevată pe care personajul părea să o demonstreze în toate celelalte privinţe. Appleby tocmai îşi amintea că tema asta fusese pusă, într-un context interesant, de Socrate, când încăperea de sub el dispăru din nou în tenebre. Rixon acţionase întocmai ca Prodger – şi e de presupus că pentru aceleaşi consideraţiuni. Apărea un al treilea vizitator.

De data asta era Limerick – care de fapt fusese obiectul aşteptărilor lui Appleby la prima apariţie. Dar Limerick se comporta mai temerar. El aprinse lampa mare din bibliotecă, aşa că Appleby trebui să se ferească repede, să nu fie văzut. Avea însă posibilitatea să vadă el că Rixon era acum tot atât de invizibil ca şi Prodger – şi că Limerick se dusese în colţul opus al bibliotecii şi începuse aceeaşi operaţie de examinare pe care o făcea şi Prodger când îl întrerupsese Rixon.

Limerick lucra în tăcere şi în tăcere îl privea şi Appleby. Toată situaţia avea ceva de farsă – o farsă care eşuase lamentabil şi se desfăşura acum în faţa unui public mut şi uluit. Prodger şi Rixon se ascundeau probabil îndărătul vreunei mobile mai mari, fiecare propunându-şi să rămână aşa până va fi din nou singur în bibliotecă. Dar după cum arătau lucrurile, ar fi putut să aibă mult de aşteptat. Limerick avea aerul unuia care s-a pus serios pe treabă, şi nu era motiv să nu crezi c-ar putea lucra până-n zori. Nu rămânea loc decât pentru prea puţină îndoială cu privire la ce se urmărea. Fără să ştie, poate, ce anume căutau, fiecare dintre ei mângâia speranţa că

ultima şi cea mai enigmatică descoperire a lui Lewis Packford era ceva ce putea fi găsit zvârlit la întâmplare între două cărţi oarecare. Era o presupunere ce se potrivea foarte bine cu obiceiurile cunoscute ale răposatului. Appleby însă, rămânea, cu toate astea, foarte sceptic în privinţa şanselor acestor asidui şi nocturni cercetători. Şi nu era deloc convins că el avea, până la urmă, mare lucru de aflat de-aici. Ar fi fost o foarte bună idee ca publicul să ofere acum actorilor un ropot simbolic de aplauze şi apoi să-i trimită la culcare. Appleby era tocmai gata să ia el o asemenea iniţiativă, când se produse ceva nou. Uşa bibliotecii se deschise – de data asta fără nicio sesizare prealabilă a intruşilor aflaţi pe teren. Iar persoana apărând în prag era Alice.

O secundă mai târziu Limerick se întoarse şi îşi dădu seama de prezenţa ei.

— Oh, făcu el rece. Ce faci aici, fetiţo?

— Caut ceva.

Alice, care nu se dezbrăcase, rosti vorbele astea într-un chip cu totul banal. Appleby se aplecă mult în afară, să o vadă mai bine. Şi Limerick părea să se uite la ea cu o atenţie mai vie. Puse la loc în raft o carte.

— Cauţi ceva? Păi, şi eu fac acelaşi lucru, aşa că ne putem socoti tovarăşi de drum. Şi ce anume cauţi… Dacă-mi dai voie să te-ntreb?

— Nu ştiu.

Limerick râse jenat.

— Nu ştii, într-adevăr? Aş zice că-i cam nefiresc lucru. Dar, destul de ciudat, mi se potriveşte şi mie. Al dracului să fiu dacă ştiu ce caut. Cu toate astea, când am să dau cu ochii de el sau de ea am să ştiu – de nu-s cumva mai prost decât mi se pare mie. Aşa că, vezi-ţi de treabă, draga mea, şi lasă-mă-n pace. Căutatul dumitale nu mă deranjează atâta vreme cât nu faci tămbălău.

Se-ntoarse să se ducă la rafturi, apoi se opri.

— Dumneata ai să recunoşti lucrul pe care-l cauţi, dacă dai cu ochii de el?

— Nici asta nu ştiu. De data asta Alice avea vocea tulburată. Îşi aruncă privirea prin cameră. Asta-i o bibliotecă publică, sau ceva? întrebă ea.

— Ce spui? Limerick lăsă din mână o altă carte şi o privi pătrunzător. Ai băut? Sau eşti proastă rău?

— Asta nu-i o vorbă pe care un domn are voie s-o spună unei doamne. Alice era furioasă şi ridicase tenul. Niciun domn bine crescut n-ar spune

chestia asta cu băutul.

— Taci! Vrei să trezeşti toată casa, idioată mică ce eşti!

Ce se petrecu după asta fu surprinzător. Alice se îndreptase, ciudat, şovăitor, spre o masă pe care era o statuetă mică de bronz. O apucă şi o zvârli în Limerick cu o forţă uimitoare. Îi zbură pe lângă cap şi se izbi de un rând de cărţi, mai încolo. Iritată de acest atac, căută în jur un alt proiectil – iar Limerick, şi el, parcă se pregătea să se repeadă la ea – când Appleby strigă, tare dar calm, de sus de pe galerie.

— Cred că-i de-ajuns. Alice, ia loc şi stai liniştită. Limerick, nu te mişca.

*

— Şi-acum, mă-ntreb când aveţi de gând să vă faceţi apariţia? Appleby coborâse scara spirală şi se oprise aproape de Alice. Se întoarse spre Limerick. Aţi avut asistenţă, ştiţi. Prodger, de pildă. Domnule profesor, putem schimba două vorbe?

Acestei convocări i se dădu urmare. Foarte calm, Prodger apăru de după un teanc de cărţi de la capătul încăperii. Pe nas avea o pereche de ochelari şi în mână o carte voluminoasă.

— Auzit-am glasuri? întrebă el blând. Oh, Doamne, domnul doctor Appleby! Aveţi, poate, şi dumneavoastră obiceiul de a face noaptea cercetări? Un foarte recomandabil obicei, foarte recomandabil. Se pot spune multe în sprijinul lui. Liniştea nopţii contribuie la concentrare, nu-i aşa? Ridică în sus o carte. Îmi reîmprospătam memoria pe tema propoziţiunilor condiţional concesive în proza limbii engleze vechi. Important subiect, dar încâlcit – incontestabil încâlcit. Se opri. Dar cine-i? Limerick? Şterpelind, presupun. Căutând, după cât m-ajută judecata, vreun fleac, vreun mărunţiş neluat în seamă, pe care să-l ia cu el amintire de la sărmanul nostru prieten Packford. Poate vreuna dintre ediţiile in quarto mai rare a vreunei piese elizabetane. Un lucru eminamente potrivit de luat în buzunar. Măi-măi! Măi-măi-măi! Şi Prodger emise sunetul său de cobai. Şi-acuma presupun c-ar trebui să mergem la culcare.

— Va trebui, desigur, s-o facem destul de curând, zise Appleby. Dar mai înainte poate că ar trebui să continuăm puţin ceea ce dumneavoastră numiţi a face noaptea cercetări. Domnule doctor Rixon, nu credeţi c-ar fi nimerit să vă asociaţi lucrărilor noastre?

Canonicul Rixon se ascunsese îndărătul unei canapele, aşezată în aşa fel încât trebui sa iasă în patru labe. Dar nu părea mai tulburat decât fusese profesorul Prodger.

— N-am găsit nimic, zise el. Dar poate că nici n-are mare importanţă. Poate că ne vom putea bizui pe discreţia persoanei, oricare ar fi ea, în mâinile căreia ar cădea. Alice, draga mea, arăţi puţin cam nervoasă. Cred că ar fi mai bine să te duci să te culci. Dimineaţă ai să te simţi mult mai bine. Şi, dacă-i vorba, să ne ducem cu toţii.

— Trebuie să deduc, domnule doctor Rixon, – întrebă Appleby, că aţi coborât ca să căutaţi o recentă şi foarte valoroasă achiziţie a lui Lewis Packford? Şi, dacă da, este acest lucru – cum să zic – înţelept?

— Ar fi fost lucrul cel mai puţin înţelept cu putinţă, dacă aş fi făcut aşa ceva, Sir John. Dar căutarea mea urmărea cu totul altceva. Cred că aţi auzit despre Bogdown.

— Anticarul imaginar pe seama căruia făceaţi, glume? Da, am auzit.

— Am considerat că ar fi foarte bine să iau în posesia mea dările noastre de seamă. Vreau să zic dările de seamă ale societăţii Bogdown. Erau în custodia sărmanului Packford. Judecate strict ca un amuzament personal, ele nu sunt deloc plicticoase. Dar au, nu se poate contesta, şi un element de satiră. Pe alocuri îşi iau anumite libertăţi, nejustificate, cu numele şi reputaţia unora dintre colegii noştri. Devenind publice, în vreo formă oarecare, ar putea prilejui mâhnire. Ceea ce ar fi de deplâns, nu? Aşa că am luat hotărârea să le caut, aici în biblioteca sărmanului Packford şi să le pun în siguranţă. Natural, nu era o problemă cu care să-l tulbur pe actualul nostru amfitrion.

— Ce baliverne lamentabile! Limerick făcuse un pas înainte şi vorbea indignat. Nu-i perfect vizibil c-am fost toţi prinşi frumuşel de blestematul ăsta de poliţist? Făcu un gest de dispreţ la adresa lui Appleby. Nu-i incontestabil că toţi adulmecam după ce-o fi fost aia cu ce-apăruse Packford? Afară doar dacă vreun hoţ nu s-a cărat cu ea…

— Vreţi să spuneţi, interveni Appleby moale, afară doar dacă vreun hoţ nu s-a şi cărat cu ea?

— Vreau să spun pur şi simplu că Packford a pus cu siguranţa mâna pe ceva de-o importanţă enormă. Fiecare dintre aluziile lui confirmă lucrul ăsta – şi în asemenea chestii el nu era prost. Iar dacă acel ceva mai e încă aici există foarte multe şanse să fie vârât pe undeva prin rafturile acestea. E probabil că gândea că-i în siguranţă, şi ştia de unde să-l ia. Sunt atât de sigur că-i ceva grozav, un lucru mare, că-s în stare să cumpăr toate cărţile din camera asta ca să pun mâna pe el – cum i-am spus şi nevesti-si azi după masă. Dar, cu toate astea, aş vrea să fiu primul care să dau cu nasul de el. Şi

asta aţi vrea şi voi doi. Limerick făcu un gest cu mâna spre Prodger şi Rixon. Dar după ce umblă fata asta – dacă nu şi-a pierdut pur şi simplu minţile – nu mai pricep. Şi acum, mă duc să mă culc.

Limerick se întoarse şi ieşi din odaie. Appleby se uita la el cum pleca.

— Nu văd niciun motiv serios, domnilor, zise el, pentru care să nu urmaţi şi dumneavoastră exemplul prietenului nostru. Cred că vă pot promite că Documentele Bogdown, sau cum s-or fi numind, nu vor provoca nicio supărare lumii savante. Şi, poate, domnule profesor, aţi lua cu dumneavoastră propoziţiunile condiţional-concesive. Aş vrea să stau puţin de vorbă cu Alice.

— Foarte bine, foarte bine. Prodger dădu vesel din cap.

— De fapt cercetările mele sunt terminate. Materia este încâlcită, cum spuneam – dar sunt convins că mi-am făcut o opinie. Ceea ce e satisfăcător. Şi satisfăcător e şi faptul că Limerick – în care, precum ştiţi, n-am avut niciodată încredere – a fost demascat. Noapte bună, noapte bună. Prodger se îndrepta spre uşă. Sau trebuie să spun: Bună dimineaţa?

Se opri aşteptând, nu primi niciun răspuns, şi ieşi cu un ultim, vag, gest de salut.

Canonicul Rixon căscă îngăduitor.

— Sărmanul Prodger! făcu el. Mi-e teamă că-ncepe s-arate povara anilor. Uneori însă, cu toate astea, se arata de-o isteţime remarcabilă. Şi bătrâneţea – chiar dacă-i trist că trebuie să admiţi – are adesea, între aspectele ei, şi lipsa de scrupule. Tare mi-e teamă că adevăratul țel al lui Prodger, aici în bibliotecă în noaptea asta, era identic cu al lui Limerick.

— Vă e, într-adevăr? Appleby nu-şi îngădui decât o blândă ironie în glas.

— Şi acum, stimatul meu Sir John, mă întreb dacă totuşi nu-s eu omul cel mai indicat să stau puţin de vorbă cu prietena noastră Alice? Ea şi cu mine suntem în relaţii de încredere reciprocă – am plăcerea să spun acest lucru. Şi apoi am s-o conduc la culcare.

— Dacă nu va fi în stare să se ducă singură să se culce, am s-o chem pe doamna Husbands. Acum Appleby vorbea tăios. Dacă vreţi să staţi de vorbă cu ea, mai bine s-o faceţi la *breakfast*. Pentru că, puţin după aceea va pleca.

— Așa-i.

În tot timpul acestor intervenţii, Alice rămăsese într-o curioasă stare de amorţeală şi muţenie. Dar acuma se ridicase şi vorbea energic.

— Plec, da, plec. Se întoarse spre Appleby. Nu că părintele n-a fost drăguţ cu mine – aşa ca un domn bătrân, părinteşte, dacă înţelegeţi ce vreau

să spun. Dar niciunul dintre ei nu crede că eram cu-adevărat potrivită pentru Loo.

— Ăsta-i un lucru foarte regretabil. Rixon se îndrepta spre uşă. Dar sper, draga mea Alice, că voi putea să te mai văd din când în când. Nu e, după judecata mea, nimic nelalocul lui dacă un cleric intră din timp în timp într-un bar. Frecventarea efectivă e, fireşte, altceva, cu totul altceva. Noapte bună, draga mea. Noapte bună, Sir John. Sunt convins că pot lăsa mica şi delicata problemă a dărilor de seamă la discreţia dumneavoastră.

— Te simţi într-adevăr bine?

După ieşirea lui Rixon Appleby se-ntorsese către Alice.

— Da, mulţumesc.

— Ştii că-ncepuseşi s-arunci cu lucruri?

— S-arunc cu lucruri? Ei, cum puteţi spune aşa ceva! Alice era indignată. Nici nu-mi pot închipui una ca asta. Nu într-o reşedinţă de gentleman; cum aş putea?!

Appleby traversă biblioteca şi ridică de jos statueta.

— Erai aproape să-l nimereşti în cap pe Limerick, zise el. Cu asta. Puteai să-l fi omorât. Vrei să spui că nu-ți aduci aminte de nimic?

— Absolut de nimic. Alice era înspăimântată şi deprimată. Iarăşi trebuie că m-a apucat. Nu-mi aduc aminte decât că m-am dus sus să mă culc.

— Ei, precum vezi, ai coborât din nou. Ai coborât ca să cauţi ceva.

— Trebuie să fi fost valiza de toaletă pe care mi-a dat-o Loo.

— Exact. Erai necăjită din cauza ei, după cum constatasem mai devreme. Appleby se opri puţin. N-ai idee unde e?

— Fireşte că n-am. Alice izbutise să vorbească din nou ceva mai însufleţită. Nu m-aş purta aiurea, dac-aş avea.

— E în compartimentul de bagaje al maşinii lui Lewis Packford. Cred că chiar dumneata ai pus-o acolo. Alice, eu cred că într-adevăr ai avut intenţia să-l iei de-aici – foarte hotărâtă intenţie. Dar nu-ţi aduci aminte. Pentru că s-a întâmplat pe când erai tulburată. Poate că erai chiar foarte, foarte tulburată. Appleby luă statueta şi o puse la locul ei pe masă. Nu se vedea să se fi stricat ceva la ea. Tot nimic? întrebă el. Vreau să spun, nu-ţi aduci aminte de nimic din toate astea?

Alice clătină din cap fără glas. Era imaginea amărăciunii. Când vorbi, avu ca o bruscă izbucnire de resentiment.

— Ascultă, zise ea, e meseria dumitale să limpezeşti toate astea, nu? E meseria dumitale să descoperi ce s-a-ntâmplat cu-adevărat, şi de ce s-a-

ntâmplat, nu? Bun. De ce n-o faci? De ce nu ne scapi pe toţi de nenorocirea asta a noastră? Eu una nu mai pot să suport, ascultă-mă ce-ţi spun – să nu ştiu ce-a fost şi ce s-a-ntâmplat cu Loo!

— Da, e meseria mea. Dar nu uita că nu e mult de când mă ocup de chestia asta. Appleby vorbea liniştit. Şi chiar şi aşa nu cred că va mai fi mult de aşteptat. Îţi aduci aminte când ţi-am spus că misterul n-o să dureze prea mult în dimineaţa de azi? Ei, să ştii că n-o să dureze. Mai am de aflat câte ceva de la una sau două persoane. Şi-apoi cred că vom putea avea… explicaţii.

— E chiar adevărat? Alice se uita la el cu ochi mari. Arăta din nou speriată. Dar cine? De la cine vreţi sa mai aflaţi câte ceva?

— De la menajeră, doamna Husbands. Şi de la Rood.

— Avocatul? N-am încredere-n omul ăsta. Alice vorbea tăios. Am mai spus asta, nu-i aşa? Nu-i om corect.

— Poate că nu-i. Din nefericire, în afacerea asta multă lume n-a fost chiar atât de corectă cât ar fi trebuit să fie. Uită-te la aste trei personaje ilustre care erau aici acum câteva minute.

— Părintele e cumsecade.

— Poate că e. Dar n-avem nevoie să ne-apucăm acuma să verificăm toate personajele, Alice. E-aproape unu noaptea, şi la ora asta ar trebui să dormi. Cum te simţi? Vrei să chem pe doamna Husbands sau pe Ruth?

— Mă simt destul de bine ca să văd singură de mine, mulţumesc.

— Atunci te conduc până la uşa dumitale. Haidem.

Alice se ridică şi clătină din cap. Ea citise, fără îndoială, pe undeva, că în reşedinţele de la ţară nu se obişnuieşte ca doamnele să fie conduse la camera lor de culcare de către domnii invitaţi.

— Staţi acolo unde staţi, zise ea ferm. Dar dacă vă întâlnesc la *breakfast*, o să-mi facă plăcere.

Appleby surâse.

— Am să te caut. Zise el. Şi o să-ncercăm să şedem unul lângă altul.

*

Paşii Alicei se stinseră repede. Appleby mai întârzie în biblioteca lui Lewis Packford. Se plimba de la un cap la altul, cum trebuie că făcuse şi răposatul de multe ori când încerca să pătrundă vreuna dintre problemele lui literare. Poate că Prodger avea dreptate când spunea că liniştea nopţii ajută la concentrare. Era destulă linişte acum. Niciun zgomot în toată casa – şi din afară nu pătrundea, decât întâmplător, foarte slab, un strigăt de cucuvea.

La *Braţele Încrucişate,* Rushout şi faimosul Moody probabil că dormeau. Sau, cine ştie? Moody, cel puţin, poate că era treaz. Era mai surprinzător că, la mania lui arzătoare pentru stăpânirea de unicate, lăsase să treacă o noapte fără să instituie un veritabil asediu al conacului de la Urchins. Dar Moody, la urma urmei, nu era decât la periferia cazului. Toţi actorii principali se aflau, aici şi acum, sub acest acoperiş.

Să fi fost bine aşa? Oare nu pleda ceva pentru, să zicem, aducerea lui Moody, dacă nu şi a lui Rushout, mai aproape de centrul enigmei? Pe când Appleby îşi punea întrebarea – păşind încă domol în sus şi în jos în biblioteca tăcută – îşi dădu seama că alte întrebări se redistribuiau obscur, de la sine, în mintea lui. Apoi îşi dădu seama că una, că a doua, că a treia îşi aduceau propriul lor răspuns în proces. Ştiuse o mulţime; acum afla că, de fapt, ştiuse mult mai mult.

Timp de câteva minute stătu pierdut în preocupări profunde. Atât de profunde erau, încât atunci când a fost brusc smuls din ele de un zgomot neaşteptat în noapte, a trebuit o întreagă secundă până să-şi dea seama că zgomotul fusese un foc de revolver.

Patru

Focul nu în bibliotecă fusese tras, nici în imediata ei vecinătate. Asta era tot ce putea Appleby spune. Se duse la uşă. Niciun sunet. Dar nu era de imaginat ca el să fie singurul om încă treaz la Urchins; părea, desigur, cu totul improbabil ca toată lumea aceea care fusese cu el atât de târziu în bibliotecă să fi şi adormit. Fiecare ezita, de fapt, să fie primul care să apară şi să înceapă să ţipe. Îşi spuneau, toţi, că ceea ce auziseră fusese, poate, un tablou care-a căzut, sau o oglindă din perete, sau un rateu de motocicletă pe vreun drum din apropiere.

Dar acum tăcerea fu ruptă. Ruptă, foarte slab, de ţipete îndepărtate. Apoi auzi vocea lui Edward Packford, calmă şi autoritară, undeva departe în casă.

— Doamnă Husbands – m-auzi? Spune femeilor ălora să isprăvească cu gălăgia şi să se ducă înapoi să se culce.

Ei, da. Asta însemna ceva fără-ndoială. Personalul domestic al menajerei fusese cel care socotise că-i de datoria sa să facă tărăboi. Şi cum această parte a personalului aproape sigur că era instalată în pod, şi cum, desigur, trebuie să fi fost sculată brusc din somn pentru ca să intre într-un asemenea hal de isterie, concluzia era că focul a fost tras cel puţin de la înălţimea etajului principal, unde erau camerele de dormit.

Appleby alergă de-a lungul coridorului pe care dădea biblioteca şi apoi în sus pe scara principală. Când ajunse la primul palier se aprinse o lumină şi apăru tocmai la timp ca să-l vadă pe Edward Packford ieşind în pijama şi halat, la o oarecare distanţă, pe o uşă capitonată cu pluş verde. Edward îl recunoscu şi se îndreptă spre el.

— A fost o împuşcătură de revolver, asta-i evident, zise el pe un ton tranşant. Mai bine să vedem ce e, până nu începe vacarmul. Impresia mea e c-a fost pe-aici – dincolo de odaia dumitale, în aripa de răsărit. Se opri să mai aprindă şi alte lumini. Ah – uite-i că-ncep!

Într-adevăr că-ncepeau. În toată casa se deschideau acum uşi şi se auzeau voci. „Exact aşa trebuie să fi fost, îşi zicea Appleby, macabru, în noaptea-n care a murit Lewis Packford. Dar atunci n-aveau un poliţist în casă.”

— Vreţi să fiţi bun să nu uitaţi, îi spuse el lui Edward, să nu atingeţi cu mâna goală clanţele? Folosiţi-vă de batistă.

Edward dădu din cap, scoase o batistă. Şi deschise uşa. Pipăi căutând comutatorul. Şi aprinse lumina.

— Gol, zise el. Stupid din partea mea. Nu-i folosită aproape niciodată. Să-ncercăm vis-a-vis.

Appleby o şi deschisese – şi pe când aşa se dădea de perete simţi mirosul de praf de puşca, care vorbea de la sine.

— Aici s-a-ntâmplat nenorocirea, zise el. Vreţi să fiţi bun să nu-i lăsaţi pe toţi ăştia să intre pe coridor?

Rood zăcea prăbuşit grămadă în mijlocul odăii. Appleby se apropie şi se plecă deasupra lui. Îşi dădu seama imediat că avocatul era mort. Glontele intrase prin tâmpla dreaptă şi ieşise pe la baza craniului. Revolverul zăcea lângă braţul lui drept încremenit. Era o sculă mică, arătând ineficace. Dar fusese destul de bună ca să-l omoare pe Rood. Şi crease o mare şi penibilă încurcătura.

Appleby se întoarse la uşă şi privi de-a lungul coridorului. Aproape toata lumea era acolo, grămădindu-se la capătul lui, grup în dezordine, speriat. Appleby se îndreptă spre ei, privirea lui trecând repede de la unul la altul.

— Îmi pare foarte rău că trebuie să vă spun, rosti el calm, că domnul Rood a murit. Ceea ce am auzit cu toţii pare să fi fost focul de revolver care l-a ucis.

Se produse o tăcere stupefiată. Primul care vorbi fu canonicul Rixon.

— Vreţi să spuneţi, întrebă el, că acest nefericit şi-a luat viaţa?

Appleby clătină din cap.

— Eu nu sunt nici procuror, nici juriu, domnule doctor Rixon. Rood a murit – şi, oarecum, ca şi Lewis Packford acum câteva seri. Nu am nimic altceva de spus. Şi acum, vă rog, trebuie să chemăm imediat poliţia locală. Şi, fireşte, un doctor. Domnule Packford. Vreţi să vă ocupaţi dumneavoastră?

Edward achiesă.

— Le telefonez imediat.

— Mulţumesc. Unde-i doamna Husbands?

Edward părea surprins.

— Nu-i aici? Da, acuma-mi amintesc. Am strigai-o, să se ducă să liniştească servitoarele. Dacă aveţi nevoie de ea, o caut imediat.

— Poate că o să fie doamna Packford amabilă să facă lucrul ăsta. Appleby se întoarse către Ruth. Vreţi, în timp ce domnul Packford telefonează, să o căutaţi pe doamna. Husbands şi să o aduceţi direct aici?

— Desigur. Ruth şovăia. Dar vreţi realmente să…

— Da, zise Appleby. Vreau. Cred că s-a şi deprins, mai mult sau mai puţin, cu moarte prin violenţă.

*

Appleby se întoarse în camera celui mort şi se uită din nou la cadavru. Era în pijama şi, nu ştiu cum, dar arăta slab şi prăpădit. Cuvertura era dată la o parte – şi asta într-un fel care, i se părea lui Appleby, spunea o întreagă poveste. Nu era întors, simbolic, colţul, cum face o fată-n casă. Pe de altă parte, nu era nici în dezordine vădită. Rood fusese un om cu obiceiuri ordonate şi precise, care nu ţinea la nimic mai mult decât la o umbrelă bine răsucită. Când se culca, nu deranja mare lucru. Şi dacă avea de ce să se dea jos din pat, nu dădea lucrurile deoparte mai mult decât era nevoie. Dacă Rood s-a împuşcat, s-a dat jos din pat calm şi ordonat ca s-o facă. Dacă a fost împuşcat de altcineva, asta s-a întâmplat după ce a coborât din pat în aceeaşi bună ordine.

Appleby se învârti atent prin odaie. Răposatul avocat părea să nu fi despachetat mare lucru. Ce ieşea mai mult în evidenţă era un teanc mic de acte juridice pe un birou în faţa unei ferestre cu draperii. Appleby se uită la ele de aproape. Erau bătute la maşină dar abundent adnotate cu creionul. Păreau să se refere, toate la afacerile familiei Packford.

După care privirea lui Appleby alunecă până la celălalt capăt al biroului. Era un creion pe el, şi alături de creion o bucată de hârtie fără formă regulată, parc-ar fi fost ruptă dintr-un carnet. Şi pe hârtie era scris, în pripă, cu creionul:

Bun rămas, un lung, lung bun rămas

Se auzi o ciocănitură în uşă. Appleby se depărtă de birou – rămăsese acolo vreo două-trei minute – şi deschise uşa ca să intre doamna Husbands. Probabil că şi menajera se culcase, dar acum era din nou îmbrăcată, deşi în zor. Îşi dăduse pe faţă cu pudră – pare-se fără să ţină seama că, ce-i lipsea ei mai ales era culoarea. Doamna Husbands, într-adevăr, arăta ca o stafie. Parcă ar fi fost transferată brusc dintr-o lume edwardiană într-o lume a Styxului. Era a doua persoană de la Urchins pe care o vedea schimbată straniu, făcu Appleby reflecţia.

— Vă rog, intraţi. Appleby vorbea grav şi curtenitor. Sunt convins că îmi puteţi fi de mare ajutor.

Se dădu deoparte. Doamna Husbands ezita. Privirea ei – pe jumătate înspăimântată, pe jumătate curioasă – trecea pe lângă el spre grămada sinistră de pe duşumea.

— Trebuie să fie… aici? întrebă ea.

— Îmi pare rău că vă supăr. Dar cred c-ar fi cel mai bun lucru. Appleby închise uşa după menajeră. Daţi-mi voie să fiu foarte sincer, doamnă Husbands. Ţin foarte mult ca să-mi răspundeţi imediat la una sau două întrebări – înainte de a exista vreo posibilitate de confuzie.

— Confuzie, Sir John?

— Socotesc că ar fi cu putinţă ca în cazul în care aţi sta de vorbă cu cineva din această casă, să se producă o anumita confuzie, care nu e de dorit.

O putea auzi pe doamna Husbands cum îşi trage aer în piept.

— Vă înţeleg, zise ea. Şi nu consider că ar fi corect să spun ceva fără să-l consult pe domnul Packford, care acum este patronul meu.

— Evident că nu vă pot obliga să vorbiţi. Appleby traversă odaia, aşa că acum cadavrul zăcea întins între doamna Husbands şi el. Şi eu sunt aici ca invitat al domnului Packford. Dar sunt şi în calitate oficială, la invitaţia şefului poliţiei acestui ţinut. Nu-mi pot asuma riscul de a exercita niciun fel de presiune nepotrivită asupra dumneavoastră, chiar dacă aş vrea lucrul ăsta. Puteţi, dacă doriţi, să amânaţi orice discuţie referitoare la cele petrecute în această casă noaptea asta şi orice alte discuţii despre cele întâmplate acum câteva nopţi, până ce vă veţi fi consultat cu sfătuitorul dumneavoastră juridic.

— Atunci desigur că aşa am să fac.

— Dar aş vrea să ţineţi seama de un lucru. Aş vrea să ţineţi seama de faptul că atunci când avem de-a face cu aşa ceva – şi Appleby făcu un gest aproape imperceptibil spre cadavrul lui Rood – numai adevărul, numai adevărul curat e, fără discuţie, cel mai potrivit.

— Adevărul nu-l ştiu. Orice aş spune ar putea să ducă, fatal, şi la depărtarea de el.

— Asta e foarte puţin probabil, doamnă Husbands. Şi trebuie să ţineţi seama de faptul că, acolo unde s-au produs două morţi violente, cum s-a întâmplat în această casă, situaţia devine imprevizibilă şi periculoasă până în momentul în care se află adevărul. Tăinuire înseamnă pericol – poate pentru dumneavoastră, poate pentru alţii.

— Încercaţi să mă înspăimântaţi, Sir John?

— Să spunem că vă dau un avertisment rezonabil. Şi pot să vă asigur că nu aş dori să-mi răspundeţi decât la un număr mic de întrebări. Vreţi să veniţi să vă uitaţi la ceva de pe birou? Appleby aşteptă până ce traversă ca camera. Nu seamănă destul de mult cu cele ce-aţi trăit în cealaltă noapte?

Doamna Husbands se uită la fila de hârtie ruptă şi la scriitura cu creionul.

— Vreţi să spuneţi asta?

— Da, asta vreau să spun. Aţi mai văzut-o?

— Dar fireşte. E-acelaşi mesaj. Domnul Rood a scris aceleaşi cuvinte pe care le-a scris domnul Packford.

— Aşa s-ar părea. Şi n-am încotro, trebuie să recunosc că am sentimentul că n-a fost prea inventiv.

Doamna Husbands se încruntă.

— N-a fost inventiv? Nu vă înţeleg.

— Ar fi putut să ia, din aceeaşi cuvântare, primul vers şi să fi scris *Bun rămas puţinului bine pe care mi l-ai făcut.* Sau, ceva mai departe, parcă-mi aduc aminte de un pasaj unde-i vorba de înotat dincolo de propria-ţi adâncime. Mă-ntreb, n-ar fi fost asta mai potrivit? Appleby tăcu, apoi atinse uşor bucata de hârtie. Dar eu cred că s-ar putea spune că aţi mai văzut o dată bucata asta de hârtie – într-un alt sens, adăugă el.

Doamna Husbands tăcu.

— De fapt dumneavoastră aţi văzut chiar această bucată de hârtie – fie aşa cum e acum, fie la locul ei în carnet.

— Da, am văzut-o. Brusc, vocea doamnei Husbands trăda oboseală şi disperare. Şi acuma ce altceva mai vreţi de la mine?

Appleby clătină din cap.

— Absolut nimic, zise el. Ancheta mea e terminată.

4. Epilog în biblioteca de lucru a unui cărturar

Oh, şchioapă şi neputincioasă încheiere!
OTHELO (II, 1, 102)

— „Intră!”

Appleby pronunţă acest cuvânt nu ca o poftire ci ca un început de explicaţie. Era după *breakfast*, şi toată lumea adunată în bibliotecă. Asistau chiar şi Rushout şi Moody – sosirea lor la Urchins fiind precipitată de un telefon.

— *„Intră!”* Ar fi trebuit, îndată ce-am auzit cuvântul, să încep să mă-ntreb ce punea la cale Lewis Packford. Pentru că, gândiţi-vă. Din partea din care veneam eu, vila lui oferea un simplu perete orb. Nu avea nicio posibilitate să mă vadă venind – şi, într-adevăr, când am intrat era limpede că-i o surpriză totală. Ceva mai mult, m-a asigurat că n-avea niciun fel de contact cu englezi, nici bărbaţi, nici femei. Fără îndoială, mi se va argumenta că, auzind o bătaie în uşă, un om răspunde instinctiv în limba sa maternă. Dar lucrul ăsta n-ar fi fost deloc valabil în împrejurările speciale ale cazului nostru. Packford vorbea italieneşte curgător şi se instalase acolo, la Garda, pentru aproape toată vara. Aşa că, să punem problema altfel. Care ar fi fost concluzia rezonabilă dacă Packford ar fi strigat *Herein*[13]!?

A fost o clipă de tăcere în bibliotecă, apoi vorbi Edward Packford, cu o urmă de enervare.

— Am fi putut fi destul de siguri că aştepta un neamţ, natural.

— Exact. Să admitem că răspunsul lui în englezeşte nu-i chiar atât de categoric. Dar el cel puţin sugerează o serioasă probabilitate ca fratele dumneavoastră să fi aşteptat vizita unui englez.

— Sau a unui american.

Limerick, care îşi alesese un loc de unde putea să-l fixeze mai agresiv pe Moody, făcu aceasta sugestie cu vivacitate.

— Întocmai. Şi e cert că Packford aştepta pe cineva. O dată sau de două ori s-a uitat la ceas într-un fel care nu era chiar cu totul politicos, iar când am plecat s-a grăbit să se-ntoarcă la vilă ca un om care are o întâlnire. Mai târziu, când m-am gândit la asta, am ajuns la concluzia că el acceptase să se

întâlnească în secret cu cineva, fie înainte de-o anumită oră de seară, fie după o alta. Întâmplare care i-a dat posibilitatea să mă oprească la cină cu un răgaz oarecum acceptabil – şi să dea prilej pentru destul de multă vorbărie pe care evenimentele ulterioare au dovedit-o a fi de mare însemnătate prin ea însăşi. Dar chiar şi pe când stăteam de vorbă se întâmpla să fie distrat. Aşa că nu mi-a venit greu să accept sugestia pe care a făcut-o mai târziu Rood, că hazardul a aranjat ca vizita mea la Packford să pice în seara în care urma să se întâmple ceva de o importanţă deosebită. Appleby se opri. De fapt sugestia lui Rood se potrivea foarte bine cu propria mea imagine despre întregul eveniment. Ce-avea să mă lase perplex multă vreme era întrebarea de ce-o făcuse Rood.

— Comportarea enigmatică, zise Ruth Packford, pare să fi fost latura forte a domnului Rood. Asta, şi un prost gust care te face să urli. Dac-a fost o canalie sau nu, nu ştiu – şi nici nu-mi pasă cine ştie ce. Dar ca să facă din moartea lui un fel de ecou grotesc al, celei a lui Lewis, găsesc că-i dezgustător.

Alice dădu din cap în semn de aprobare.

— Sunt de acord cu asta, trebuie să recunosc. Să lase acelaşi mesaj – despre bun rămas, vreau să zic – a fost de prost gust. Un gentleman nu face aşa ceva.

— Presupun, interveni Edward Packford, că se va dovedi că scrisul e autentic al lui Rood.

— Sunt absolut sigur că se va dovedi, Appleby vorbea cu autoritate. Adnotase unele acte juridice, aşa că am avut posibilitatea de a face o comparaţie. Biletul găsit astă noapte a fost scris de Rood.

— Repetând ce scrisese fratele meu?

Appleby clătină din cap.

— Fratele dumneavoastră n-a scris niciodată aşa ceva. Amândouă aceste mesaje au fost scrise de Rood.

Se lăsă o tăcere uluită. Şi Ruth a fost cea a cărei minte a început să lucreze, cea dintâi, eficient la vestea dată de Appleby.

— Cu alte cuvinte, zise ea. Lewis n-a spus niciodată bun rămas nimănui şi la nimic?

— Întocmai precum spuneţi. Am avut de examinat, desigur, eventualitatea ca el să fi fost ucis imediat după ce scrisese ceva destinat doar să anunţe că rezolva dificila sa situaţie matrimonială – dacă termenul se potriveşte – făcându-şi valiza şi luând-o din loc. Valiza găsită în maşina

lui a părut să confirme, o bucată de timp, această interpretare. Dar valiza era opera Alicei. Înclin să cred că în timpul perioadei de completă pierdere de memorie despre care ne-a vorbit, ea l-a văzut pe Packford aici, în odaia asta, şi i-a propus fuga. Apoi, în aceeaşi stare de dedublare, a împachetat lucrurile în valiză şi a ascuns-o în maşină, împreună cu mica ei valiză de toaletă. I-am explicat Alicei aceste ipoteze, şi ea nu mă contrazice. Toate astea, natural, nu constituiau o încurcătură pe a cărei exploatare să se fi putut bizui Rood. Dar nu era acelaşi lucru simpla sosire la Urchins a celor două doamne şi criza ce urma să se producă. Cu siguranţă că Rood a maşinat treaba asta. Era o parte esenţială a planului său. Sau, mai curând, o parte esenţială a unuia dintre planurile sale. Credea teribil în organizarea flexibilă a lucrurilor. Asta era o trăsătură pe care am remarcat-o încă de la prima mea convorbire cu el. S-ar putea numi complexul său napoleonic. Care, la rândul lui, era un reflex al vanităţii. Şi aceste elemente sunt miezul afacerii.

— Trebuie să deducem, atunci, întrebă canonicul Rixon, că acest nefericit avocat urmărea metodic un scop criminal? Este scandalos, desigur.

— Trebuie să deduceţi, pentru început, că el plănuise o complicată şi smintită şi înfumurată mistificare.

— O mistificare? Vocea lui Edward Packford era tăioasă, şi sărise-n sus întorcându-se spre Appleby. Ce vreţi să spuneţi, mai precis, cu asta?

— Veţi înţelege imediat ce vreau să spun. Şi e mai bine, cred, sa vorbim despre mistificare decât despre fraudă – cel puțin pentru început. Dar daţi-mi voie să mă întorc la Garda. L-am lăsat pe fratele dumneavoastră, ca să zic aşa, aşteptând un vizitator englez – şi ascunzând faptul acestei aşteptări vizitatorului întâmplător care eram eu. Ei bine, ieri am descoperit – şi într-un mod destul de ciudat – că acel vizitator englez fusese, aproape sigur, Rood în persoană. Veţi fi de acord, cred, că fratele dumneavoastră avea un simţ al umorului destul de simplu şi că, mai ales, îi plăcea să repete micile lui glume?

Edward fu de acord.

— Perfect adevărat.

— Când am fost la el a făcut unele observaţii în legătură cu decoraţia vilei sale. Erau nişte zugrăveli pe pereţi de un gen erotic cam insipid. El spunea: avortoni amoraşi, şi a adăugat că nu era nimic vicios în ei. Când întâmplarea a făcut să-i repet lui Rood, în legătură cu asta, expresia avortoni amoroşi, Rood, imediat, vorbind despre fratele dumneavoastră, a folosit

expresia: nu era nimic vicios în el, adresându-mi-se mie. Legătura, asociaţia, nu mai lăsa loc nici unei erori. Auzise şi Rood gluma, de la fratele dumneavoastră, la vilă. Dar Rood negase că l-ar fi vizitat vreodată pe fratele dumneavoastră la Garda. Fusese în corespondenţă cu el, doar atât, şi aranjase un transfer de o mie de lire sterline – sumă necesară, după povestea lui Rood, ca să cumpere nu ştiu ce carte sau document de la un nobil pauperizat din Verona. Am priceput imediat că acest nobil pauperizat era o balivernă. Rood îl inventase, și îl convinsese pe fratele dumneavoastră că el, Rood, acţiona ca intermediar în aceste negocieri delicate.

Din nou se aşternu tăcere – ruptă iritant de un hohot de râs al lui Rushout.

— Asta duce la ideea ca presupusele adnotaţii de către Shakespeare în acel *Ecatommiti* sunt un fals – o plastografie?

— Fireşte că da. Rood era puţin erudit şi puţin paleograf. Iar Lewis Packford – domnul Packford aci de faţa mi-a spus – obişnuia să-şi bată joc de pretenţiile lui Rood şi, desigur, să-şi bată joc de el în general. Cu un om cu temperamentul lui Rood, jocul acesta era periculos. Şi ceva mai mult, Rood avea o calitate primejdioasă: devenise un strălucit falsificator. Natural, nu de semnături ale clienţilor săi pe cecuri sau ceva de genul ăsta, ci doar în domeniul cercetărilor literare şi de anticariat. E straniu cât e de plină istoria erudiţiei de lucruri de felul ăsta, şi incitările la ele sunt de diferite grade. Gluma savantă despre Bogdown e, dacă mi-i îngăduit să spun astfel, un fel de văr primar cu ele.

Canonicul Rixon ridică o mână blând-protestatară.

— Stimatul meu Sir John, consider că observaţia dumneavoastră este discutabilă. Dar, să continuăm.

— Rood se hotărî atunci la o mistificare zdrobitoare pe spinarea lui Packford. Pe de o parte se baza pe propria sa iscusinţă excepţională, iar pe de alta pe ceea ce s-ar putea numi filonul de optimism al victimei sale în perspectivă. Mi-a spus că îl considera pa Packford credul. Chiar şi aşa, înşelătoria pusă la cale era un mare joc de noroc. Dar, vedeţi, el admira jocul de noroc. Şi asta mi-a spus-o. Şi în special admira pe jucătorul care dublează miza în momentul crizei. Legătura se va vedea mai târziu.

*

Appleby se întrerupse ca să privească în jur la auditoriul său. În afară de Alice, care era clar că renunţase sa încerce să priceapă despre ce era vorba, toţi erau atenţi aşa cum îşi putea dori orice actor sau conferenţiar. Moody,

care poate că fusese puţin zorit la *breakfast*, înghiţea pe furiş una din pilulele doctorului Cahoon. Dar altcineva nu mişca.

— Mistificarea poate c-ar fi reuşit. Din câte ştiu acum, Packford a mers până acolo încât să scrie o scrisoare profesorului Rushout, afirmându-şi convingerea că a descoperit un document cu marginalii de Shakespeare, de o incomparabilă importanţă. Şi a lăsat să-i scape mici aluzii şi altor persoane acum aflându-se în această bibliotecă. Venise timpul ca Rood să dezvăluie adevărul şi să-l facă pe Lewis Packford de râsul întregii lumi savante pentru gogomănia lui. Din nefericire, Rood, într-un stadiu încă destul de timpuriu, îşi permisese una din acele rapide schimbări de plan de care era atât de mândru. A introdus în operaţia sa un element de profit şi pur şi simplu a încasat de la victimă o sumă importantă de bani – aparent pentru a o înmâna nobilului veronez pauper. Dacă stai să te gândeşti faptul ăsta a fost, din capul locului, o coţcărie realmente jalnică şi iremediabilă. Pentru că, numai atâta vreme cât autenticitatea marginalilor rămânea necontestată n-ar fi existat pericolul unei anchete care să demonstreze până la urmă că toată afacerea veroneză era o escrocherie. Rood, natural, ar fi putut să dea mia de lire înapoi în momentul în care ar fi explodat mistificarea. Dar e limpede că nu se mai îndura. Aşa că a reflectat şi şi-a mai schimbat o dată strategia.

Din nou Appleby se opri din vorbit şi din nou, un răstimp nimeni nu făcu vreo mişcare. Dar apoi Limerick scăpară un chibrit şi îşi aprinse o ţigară.

— S-ar putea, spuse el cu un aer lejer, că tot ce povestiţi să fie pură invenţie. Vreau să spun, referitor la caracterul apocrif al marginaliilor la *Ecatommiti*. Să admitem că Rood a fost în Italia. Dar se poate ca efectiv să fi acţionat ca intermediar în legătură cu un nobil autentic deţinând un tezaur Shakespeare autentic. Până acum aţi impus ideea de fals bazat numai pe temeiul interpretării dumneavoastră a caracterului lui Rood.

Appleby încuviinţă.

— E ceva adevărat în ceea ce spuneţi. Dacă aş fi avocat pledant, prezentând acest material tribunalului, ar fi trebuit să încep orânduindu-mi documentarea cu mult mai multă grijă. Dar aşa, nu fac decât să presupun fapte, care se vor dovedi incontestabile ceva mai târziu, când restul dovezilor vor fi fost aşezate fiecare la locul ei. Veţi constata, vreau să spun, că elementele pe care le voi prezenta acum sunt ireconciliabile cu presupunerea că marginaliile ar fi autentice.

Rushout alese acest moment ca să dea judicios din cap.

— Până acum, spuse el, cazul, aşa cum îl prezentaţi dumneavoastră, are cel puţin ceea ce aş numi coherenţă lăuntrică. Şi eu sunt dispus să cred că toată drăcovenia asta e un fals. Dacă nu de altceva – şi oftă – pentru că prea ar fi frumos să fie adevărat.

— Foarte bine. Şi am ajuns acum la un punct la care Rood, aşa cum văd eu problema, a început să elaboreze realmente o formidabilă baterie de planuri alternative. El aflase despre supărătoarea dilemă matrimonială în care se vârâse clientul şi victima sa. Domnul Packford aci de faţă şi-a sfătuit fratele să consulte un jurist, şi Lewis Packford i-a spus lui Rood toată povestea. Instinctul lui Rood îi dicta s-o exploateze într-un fel oarecare. Şi, într-una din seriile de eventualităţi, a văzut că descinderea celor două doamne la Urchins ar putea oferi un element util de confuzie. Aşa că a luat contact cu ele, anonim, şi a aranjat astfel încât să se prezinte amândouă, practic simultan. Şi a venit şi el la Urchins, în acelaşi timp.

Auzind asta Edward Packford înălţă capul.

— A fost aici? Noi n-am ştiut absolut nimic.

— Din câte ştiu, fratele dumneavoastră avea obiceiul invariabil de a sta aici în bibliotecă o oră sau două seara înainte de culcare. Rood n-avea nevoie să se anunţe. Într-o seară de vară putea pur şi simplu să intre prin fereastra franţuzească. Şi asta a şi făcut.

— Intenţionând să-l omoare?

— Aproape cu certitudine că nu. Într-adevăr, nu am nici măcar certitudinea că intenţiona să dea ochii cu fratele dumneavoastră. Mi se pare admisibil că intenţiona să se strecoare în casă şi să se ascundă. Ceea ce ocupa acum o poziţie de prim plan în mintea lui era probabil furtul. Şi aici intră în joc domnul Moody.

— Hâh? Era primul sunet emis de domnul Moody.

— Situaţia – amintiţi-vă – era următoarea. Lewis Packford intrase în posesiunea acelor presupuse marginalii ale lui Shakespeare. Îl informase despre ele pe profesorul Rushout, şi făcuse aluzii şi altor persoane; Packford, fireşte, era un nume mare în acest domeniu ştiinţific, şi opinia lui ar fi avut mare greutate. Dacă însă marginaliile ar fi fost eventual comunicate lumii, ele, aproape cert, ar fi fost discutate, contestate şi, dacă ar fi fost cazul, demascate. Asta nu mai intra în vederile lui Rood şi o asemenea perspectivă nu era pentru el decât profund jenantă. Dar dacă ar fi putut sa pună din nou mâna pe Cintio – să-l fure, de fapt – putea să-l plaseze unui colecţionar de genul celor care nu se dau înapoi de la

achiziţionări clandestine şi care, într-adevăr, au un fel de pasiune pentru asta. Domnul Moody, desigur, face parte din această categorie. El are o pasiune pentru posesiunea de obiecte remarcabile despre care nimeni nu ştie nimic. Mi-a spus-o el însuşi. Nu-i aşa, domnule Moody?

Moody, întunecat, cântări un moment întrebarea, şi emise un „Hâh!”

— Întocmai. Şi să ţinem seama că domnul Moody ar fi plătit o sumă considerabilă pe marginalii, pe temeiul convingerii la care ajunsese Lewis Packford în privinţa lor, fiindu-i în acelaşi timp, prin însăşi natura cazului, interzisă consultarea unor experţi în vederea coroborării. Aşa că Rood avea foarte mult de câştigat ieşind pur şi simplu pe uşă afară cu Cintio în buzunar – dacă putea pune mâna pe el.

Profesorul Prodger care, de câtăva vreme, la adăpostul bărbii lui lăsa impresia că moţăie, simţi, la auzul acestor cuvinte, nevoia să vorbească.

— Dar asta putea să nu fie chiar atât de uşor, eh? Putea să nu fie uşor deloc. Chiar dacă avea avantajul de a şti ce anume carte caută. Am dreptate, Rixon? Limerick, eşti de acord?

Appleby dădu din cap.

— Asta-i adevărat, evident. Şi nu există nicio îndoială că de fapt Rood a dat cu ochii de Lewis Packford aici în bibliotecă. Şi, de asemenea, există prea puţină îndoială că i-a arătat volumul. Cea mai simplă cale de a afla unde-l ţinea, era să-l determine să i-l arate. Din nefericire, el a mai constatat şi altceva, cu aceeaşi ocazie. Poate că veţi putea ghici ce anume.

— Că Lewis ştia, în fond, care-i adevărul? Ruth Packford era cea care întrebase. Îl urmărise pe Appleby cu cea mai mare concentrare.

— Cu siguranţă că ştia o mare parte din adevăr. Soţul dumneavoastră, vreau să spun, descoperise falsul. Poate că o făcuse numai cu câteva ore înainte, şi, fără niciun dubiu, nu vorbise nimănui despre descoperirea sa. Există, pare-se, o mare probabilitate ca Rood să fi subestimat inteligenţa victimei sale încă de la început. Cu siguranţă că Packford fusese încremenit de grandoarea presupusei descoperiri, aşa că pentru o vreme facultăţile sale critice fuseseră în letargie. Dar eu cred că din capul locului bănuieli şi suspiciuni dădeau târcoale prin mintea lui – chiar fără să-şi dea seama de asta în mod conştient. Cursul pe care l-a luat conversaţia noastră la Garda mi se pare acum cu totul semnificativ. Vorbea despre tehnica actuală a contrafacerilor literare – hârtie veche, cerneală cu formulă chimică adecvată şi aşa mai departe – şi, de asemenea, despre psihologia lor: contrafacerea începând uneori ca o simplă joacă, satisfăcând un impuls de a râde pe sub

mustaţă de cineva şi care seduce cu deosebire pe cei care au sentimentul, sau au motive să presupună că sunt priviţi de sus, cu aere protectoare. De fapt, foarte pe dedesubt, mintea lui tatona, căuta baza întregii înşelătorii lansată împotriva lui chiar în acel moment. Şi acum alte câteva cercetări minuţioase i-au proiectat orbitor în faţă adevărul, contrafacerea.

— Şi credeţi, întrebă Ruth, că l-a acuzat pe Rood acolo, pe loc?

— Nu, nu cred. Cred că prima lui presupunere a fost că amândoi, şi el şi Rood au fost în egală măsură victimele unei imposturi. Dar vă daţi seama de criza subită în faţa căreia s-a pomenit Rood. Imediat ce Packford va comunica revizuirea opiniei sale profesorului Rushout, sau oricărei persoane de genul ăsta, Cintio devenea virtual un obiect fără valoare. Aşa că nu mai avea niciun rost să-l fure. Şi, fie că îl fura, fie că nu, cu siguranţă că Lewis Packford va face o anchetă în urma căreia el, Rood, cu greu ar scăpa de demascare. Şi nici nu va mai putea susţine atunci că nu a fost decât o nevinovată şi chiar salutară mistificare. Pentru că faptul concret ar fi fost că fabricase un document fals, inventase pentru el o falsă provenienţă şi îl vânduse contra unei mari sume de bani. Lucrurile luau o întorsătură foarte penibilă pentru el. Era obligat, deci, să pună în funcţiune unul din planurile lui de rezervă. Din fericire avea – sau credea că are – un geniu napoleonic în această privinţă.

*

— Şi în felul ăsta, făcu Edward Packford, ajungem la omor.

— Şi-n felul ăsta ajungem la omor – şi la încă un mic fals. Este evident că dacă fratele dumneavoastră murea atunci, acolo, pe loc, faptul descoperirii contrafacerii marginaliilor, rămânând nedezvăluit, Rood se mai putea descurca încă foarte bine. Putea să plece cu Cintio în buzunar, întocmai cum avusese de gând. Mai târziu profesorul Rushout cu siguranţă că ar fi făcut public faptul ca Packford se crezuse a fi în posesia unor importante marginalii de Shakespeare; volumul intruvabil va fi fost căutat în zadar, iar Rood ar fi avut ceva remarcabil de colportat, pe ascuns, domnului Moody.

— Hâh!

— Şi drumul era gata pavat pentru această altă eventualitate. O încurcătură domestică acută fusese, ca să zic aşa. Livrată în pragul uşii conacului de la Urchins chiar în după amiaza aceea. Dacă se ofereau aparenţele unei sinucideri a lui Lewis Packford acolo în acel moment, motivul exista, gata confecţionat. Aşa că Rood l-a împuşcat şi a scris la

repezeală nota aceea. El, natural, a pierdut o mulţime de timp perfecţionându-se în imitarea scrisului lui Packford. A fost, probabil destul de inventiv, socot, ca să folosească o cerneală specială care se usucă lent – în speranţa că prima persoana adusă la faţa locului de împuşcătură va remarca şi această vădit incontestabilă dovadă suplimentară.

Un chibrit scăpară şi Limerick îşi aprinse a doua ţigară.

— Şi argumentul ăsta, zise el, transformă într-un pur nonsens toată construcţia. Dumneavoastră spuneţi că Rood a comis crima şi a deghizat-o cu ingeniozitate în sinucidere. Dar toată lumea ştie că mai târziu el a fost virtualmente singurul care să declare că a fost crimă. Susţineţi că monta un dublu bluf dement?

Appleby dădu din cap.

— Nu chiar asta. Schimbarea napoleonică de plan prezenta pentru Rood o atracţie fatală, s-ar putea spune, chiar, de dragul ei în sine. Survenea în conversaţia lui într-un mod care indica limpede o obsesie. Dar, în acelaşi timp, exista şi o bază raţională pentru această foarte primejdioasă a doua – sau a treia – soluţie, atunci când începea să o pună în aplicare. Şi asta îl implică din nou pe prietenul nostru american, pe domnul Moody, care a avut amabilitatea să vină în dimineaţa asta aici.

Limerick suflă fumul ţigării cu un „Hâh!" impertinent.

— Hâh? Moody se uită, agresiv, la Limerick. Apoi, prevenit poate de cine ştie ce spasm lăuntric, mai luă o pilulă. „Hâh!" făcu din nou.

— Chestia era următoarea, continuă Appleby. Cintio îşi făcuse apariţia pe căi obscure şi tot pe căi obscure trecuse dintr-o mână într-alta. Dacă ar fi lăsat în urma sa o sinucidere, un ceva mai serios, domnul Moody sau vreun cumpărător asemenea lui, ar fi riscat, la urma urmei, să apară cu el la vedere. Dar o dată ce se va fi auzit despre el, aproape cert că va fi examinat de experţi şi primejdia de a fi dovedit ca o contrafacere va fi reală – aşa că din nou Rood ar fi avut parte de neplăceri. Omuciderea e altceva. O dată răspândită bănuiala că Packford fusese ucis – odată ce se ştia ca poliţia investighează serios această eventualitate şi aşa mai departe – atunci într-adevăr posesiunea lui ar deveni foarte echivocă, foarte periculoasă, şi era aproape sigur că noul proprietar îşi va ţine gura. De unde noua atitudine a lui Rood. A stat şi m-a aşteptat – acuma îmi dau seama – după înmormântarea lui Packford, şi a început să ventileze teoria asasinatului şi a tâlhăriei. Începuse de altfel pe calea asta cu colegul meu Cavill – exprimându-şi de pildă convingerea că mesajul de pe carta poştala e un fals.

Mai târziu avea să mă asigure că era un fals *strălucit* – ceea ce constituie un destul de frumos exemplu al infatuării lui ample şi diverse. Şi, natural, Rood a fost acela care a determinat ziarele de seară de ieri să dea morţii lui Packford un caracter senzaţional şi să dezvăluie că eu venisem aici ca să anchetez. Poate că în momentul în care făcea lucrul ăsta ştia că domnul Moody sosise în Anglia. Şi aici întâmplarea face să ajungem la un motiv şi mai irezistibil pentru Rood de a transforma moartea lui Packford în asasinat. Nimic nu-i place mai mult domnului Moody decât lucruri de felul ăsta. Are o colecţie impresionantă de relicve mai mult sau mai puţin scăldate în sânge. Nu-i aşa, domnule Moody?

— Hâh? Domnul Moody reflectă o clipă, apoi se hotărî să vorbească. Păi, da, zise el.

— Şi colecţia se-mbogăţeşte mereu?

— Păi, da. Pot să capăt lucruri de-astea când vreau. Pot să capăt aproape tot ce vreau, când vreau.

— Exact. Aceasta e, dacă pot spune astfel, o foarte succintă expunere a poziţiei dumneavoastră. Şi când aţi citit, aseară, în ziarele engleze o mulţime de lucruri despre Lewis Packford. Şi că a fost omorât, aţi dorit să puneţi mâna pe Cintio al lui chiar mai mult decât înainte?

— Fireşte. E normal, nu?

— Natural că e. Appleby afirma convins. În afară de toate mâzgălelile alea ale lui Shakespeare, cartea ar fi avut şi acest interes în plus, prin asociaţie de idei. Cred că acesta-i termenul. Şi acum, aproape că am terminat cu Rood. Dar nu de tot.

Canonicul Rixon clătină din cap.

— Şi, între timp a terminat nenorocitul cu noi. Mă simt dator să spun că asta-i spre cinstea lui. Fără îndoială că arhiepiscopul n-ar fi de acord cu mine. Şi, fireşte, consideraţiunile teologice nu trebuie ignorate. Cu toate astea, Rood, că să zic aşa, s-a făcut nevăzut când îl aştepta o considerabilă, o groaznică ruşine în faţa tribunalelor. Admir curajul lui.

Un răstimp Appleby tăcu.

— Admir cel puţin iscusinţa lui – şi cu atât mai puţin reticent, cu cât era, poate, în ultimă analiză, puţin smintit. Pe terenul pe care mă mişc eu, nu-ţi este îngăduit sa admiri nimic, absolut nimic realmente de prim ordin şi bine făcut în materie criminală. Dar asupra celor de la periferia demenţei poţi arunca un văl de milă, chiar dacă iscusinţa lor i-a dus la o crimă oribilă. Dar asta-i secundar. Ajung acum la a doua etapă a anchetei mele.

*

— Păreţi, din câte se-arată, dispus să oferiţi tot ce e de oferit. Edward Packford se ridicase în picioare şi se dusese până la fereastră. Privea acum la toţi cei de faţă cu un aer gânditor. Mai vine ceva? Mai e ceva, ce zace dedesubt, se mai poate spune ceva despre cele ce l-au îndemnat pe Rood s-apuce pe calea pe care a apucat-o?

— Ce mai e dedesubt – făcu Limerick – e milostivul nostru Sir John urmărindu-l – urmărindu-l cu ceea ce eu aş numi o fantezie atât de minunat de convingătoare. Poate că Rood a considerat-o atât de convingătoare încât nu şi-a mai pus multe speranţe în simplul fapt că nu-i decât un basm al unui poliţist de grad superior. Şi-i mare păcat.

Alice, care continuase să stea mută tot timpul complicatei expuneri a lui Appleby se simţi brusc îndemnată să facă o observaţie de pură omenie.

— Toate astea ar fi un păcat mai mic, îi spuse ea lui Limerick, dacă ţi-ai ţine dracului afurisita aia de gură.

— Sunt perfect de acord, sări Prodger cu atâta vigoare încât vreo două molii îşi luară zborul speriate din barba lui. Limerick, fiind atât de umilitor demascat în manevrele sale condamnabile, doar acum câteva ore, ar trebui din pură decenţă să tacă din gură. Adresându-se către Alice: Şi n-aveţi nevoie, tânără doamnă, să roşiţi la o atât de legitimă utilizare a resurselor pe care le oferă limbajul vulgar. Sir John, vă rog să continuaţi.

— Mulţumesc. Cum să spun… Etapa finală a afacerii se învârteşte în jurul faptului că lui Rood îi plăcea, după cum îmi spusese el mie, să fie gata pentru orice eventualitate. Chiar, pare-se, pentru cele destul de puţin probabile. Se poate ca el să fi prins de veste că domnul Moody – a cărui reputaţie şi obiceiuri am constatat că-i erau bine cunoscute – se află în ţară. Dar ieri când Rood s-a întors la Urchins cu testamentul lui Packford şi toate celelalte, cu siguranţă că el nu putea vedea decât o foarte redusă şansă ca Moody să fie realmente aici sau în vecinătate. Cu toate astea Rood era pregătit şi pentru aşa ceva, ca şi pentru altele. Adusese cu el două valize.

— Aşa e. Ruth Packford afirmă cu capul. Le-am remarcat când l-am luat de la gară.

— Întocmai. Şi poate că aţi remarcat şi ceva mai mult. Erau două valize *gemene*. Appleby schiţă un surâs amar. Şi ăsta-i un lucru cu care n-ar trebui să se înarmeze niciun Napoleon.

— Vreţi să spuneţi, întrebă curios Rushout, pentru că ar putea să le-ncurce?

— Chiar asta. Dar acum trebuie să vă spun ceva despre doamna Husbands. Văd că nu e aici în bibliotecă, aşa că pot începe cu un bine-meritat elogiu. În mijlocul tuturor acestor alarme, gospodăria pe care o prezidează a funcţionat fără cusur.

Rixon dădu din cap cu insistenţă.

— Sunt perfect de acord. Dacă bucătăreasa a fost tulburată la un moment dat, nu s-a permis nicio clipă ca această împrejurare să impieteze asupra mesei oaspeţilor. Şi acesta-i un lucru demn de laudă, trebuie să recunoaştem cu toţii.

Appleby aprobă.

— În mai directă legătură cu propriul meu argument e însă faptul că activitatea fetelor-în-casă a rămas şi ea eficientă. Propria mea valiză a fost despachetată pentru mine în modul cel mai ortodox. Dar a lui Rood nu.

Edward Packford se întoarse de la fereastră şi se aşeză la locul lui.

— Mi-e teamă, zise el blând, că-i prea târziu să i se ceară scuze. Dar este oare această împrejurare atât de importantă?

— Întâmplarea face să fie. Ieri seara, printr-un pur hazard, am văzut-o pe doamna Husbands ieşind din ceea ce mai târziu aveam să constat că era odaia lui Rood. Ieşea cu aerul că ar fi dorit foarte mult să nu fie văzută. Era destul de bizar. Dar mult mai bizar era faptul că arăta tulburată, poate chiar terorizată. Am hotărât să cercetez chestiunea îndată ce mi se va oferi prilejul. În felul ăsta am ajuns să intru la Rood pe când se pregătea să se culce. Am avut cu el o conversaţie care mi s-a părut interesantă prin mai multe amănunte. Dar mult mai interesant a fost un lucru pe care doar l-am văzut, cum am deschis uşa. Rood era în picioare lângă una dintre valize, căutându-şi o pijama. De ce nu se făcuse treaba asta pentru el cum se făcuse pentru mine? Exista un răspuns evident. Uitase să deschidă valiza cu îmbrăcăminte. Dar faptul ăsta ar fi fost departe de a avea un efect zguduitor asupra doamnei Husbands, care probabil că trecea prin toate camerele să vadă că se avusese grijă de toate treburile de felul ăsta. Trebuia să existe o altă explicaţie. Şi cealaltă explicaţie era clară. Rood nu descuiase valiza care trebuia, pentru simplul motiv că o descuiase pe cea care nu trebuia. Conţinutul ei făcuse o impresie proastă şi fata-n casă plecase uluită. Dar doamna Husbands a venit să cerceteze. Şi a dat peste ceva care a zdruncinat-o cu totul. Spunând lucrurilor pe nume, ea a scotocit niţeluş printre lucrurile lui Rood – şi gestul ei a fost cauza imediată a morţii lui Rood.

Edward Packford se ridică din nou în picioare.

— Am impresia, zise el cu gravitate, că afirmaţia asta e foarte gravă. Dacă trebuie să continuăm pe calea asta cred că doamna Husbands ar trebui să fie de faţă. Să mă duc să o chem?

O fracţiune de secundă Appleby ezită. Apoi făcu un semn afirmativ cu capul.

— Da, duceţi-vă, zise el.

Edward se îndreptă spre uşă.

— Presupun, zise el, că aţi mai stat de vorbă cu ea despre această faptă ciudată.

— Am stat puţin de vorbă cu ea imediat după moartea lui Rood.

— Şi a admis că a găsit ceva zguduitor – cred că ăsta a fost termenul folosit de dumneavoastră – în valiza pe care Rood a deschis-o atât de pripit?

— A admis.

Edward dădu din cap.

— N-ar fi trebuit să scotocească. Mă surprinde faptul, din partea ei. Cu toate astea, dacă ajută la lămurirea lucrurilor – cum s-ar părea că gândiţi dumneavoastră – nimeni nu va reproşa nimic acestei doamne. Am s-o găsesc imediat.

Edward ieşi, şi în bibliotecă se lăsă o tăcere grea şi lungă. A fost întreruptă – destul de nervos – de Rushout.

— Spuneţi că prezenţa lui Moody aici era una dintre eventualităţile pentru care acest blestemat de avocat nenorocit venise preparat. Şi ne-aţi mai debitat toată povestea aia cu valiza care trebuia şi valiza care nu trebuia deschisă. Se poate deduce de aici că a adus Cintio înapoi cu el? Peste asta a dat doamna Husbands?

— Desigur că a adus Cintio înapoi cu el. Appleby răspunsese cu ceea ce părea să fie o preocupare profundă şi sumbră.

— Atunci trebuie să spun că avea tupeu. Avea efectiv de gând, dacă s-ar fi oferit ocazia, să încheie aici, pe loc o tranzacţie cu Moody?

— Exact aşa. Când i-am spus că domnul Moody va trece dimineaţă pe-aici, Rood, foarte fericit, a spus că în cazul ăsta o să-şi permită să rămână la Urchins ceva mai mult decât intenţionase. Va sta puţin de vorbă cu Moody. Appleby schiţă un zâmbet. N-a apucat.

— Nu pot decât să repet: avea tupeu.

O lungă, penibilă tăcere. Apoi Appleby păru să-şi revină.

— Tupeu? Hm, da. Mi-a atras atenţia asupra faptului că mascarea în sinucidere a morţii lui Lewis Packford a fost, manifest, un pas greşit, susceptibil să îndrepte cercetările spre un domeniu foarte îngust: acel al persoanelor capabile să realizeze falsul de pe carta poştală. Sau, în fine, cuvinte cu acest înţeles. Era un criminal temerar, nicio îndoială în această privinţă.

— Probabil că Edward are dificultăţi s-o găsească pe doamna Husbands, spuse Ruth cu un aer indiferent – dar cu o mâna bătând nervos în braţul fotoliului.

— Da, făcu Appleby.

Limerick făcu gestul de a aprinde o nouă ţigară, apoi păru să se răzgândească. Salva Alicei îl descumpănise. Şi Alice părea neliniştită – motivul, fără îndoială, pentru care canonicul Rixon îi mângâia din nou, părinteşte, mâna. Prodger probabil că adormise. Moody îşi aruncă ochii prin bibliotecă – prudent, dar în acelaşi timp cu siguranţa omului care capătă aproape tot ce doreşte. Apoi uşa se deschise şi intră doamna Husbands.

Era singură. Închise uşa după ea şi privi în jur în odaie. Avea o carte, cu legătură veche de piele. Se duse la Ruth şi puse cartea pe o masă lângă ea.

— Domnul Packford – zise ea cu voce sugrumată – mi-a spus să v-o dau, şi că îi pare rău că nu mai are mare valoare.

Ruth se uită la carte, şi apoi, repede, de la doamna Husbands la Appleby.

— Dar el unde-i? întrebă ea. Unde-i Edward?

Nimeni n-avea răspuns la întrebare. Şi apoi, după o clipă de tăcere, de undeva de departe din casă, se auzi o împuşcătură, una singură.

Alice a fost prima care a sărit în picioare.

— Ce-i? strigă ea. Ce-i asta?

Se ridică şi Appleby.

— Mi-e teamă că-i un nou „Bun rămas”, zise el încet. Ultimul.

Vreo două ore mai târziu Appleby şi cu Ruth Packford erau singuri în grădină.

— Cred că admir lucrul ăsta – că v-aţi luat răspunderea, vreau să zic, de a-l lăsa să scape. Dar presupun că la un poliţist nu-i tocmai legal. Ar fi trebuit să-l arestaţi. Şi ar fi urmai, la nesfârşit, lucruri oribile. Astăzi se mai condamnă la spânzurătoare? Am uitat.

Appleby n-a răspuns. Se plimbau. Dimineaţa era uşor tomnatică şi frunze de paltin şi de alun cădeau pe liziera pajiştii.

— Mă-ntreb ce-o să se-aleagă de locul ăsta, acum. E încă inalienabil, încât o să trebuiască să fie căutat pe-undeva un Packford oarecare, îndepărtat, să-l preia? Sau vă revine dumneavoastră?

— Rood ar fi ştiut. Ruth făcu o pauză lungă. De ce l-a omorât pe Lewis? A fost o nebunie, o absurditate.

— Da, a fost. Şi singurul răspuns real e că a crezut că-i deştept. Desigur c-avea să scoată bani de la Moody şi-aşa mai departe. Dar era propria lui deşteptăciune de care era îndrăgostit.

— Şi Edward?

— Îi era devotat lui Lewis. Îmi aduc aminte, pe la început, un foc subit în el când a spus că ar fi vrut să fie aici când a fost ucis Lewis. Voia să spună că simpla intensitate a sentimentelor sale l-ar fi dus la moarte. Şi a mai spus ceva şi mai revelator, despre flerul lui pentru o justiţie sumară. Sau, în fine. Ceva de felul ăsta. Dar trebuie să ne dăm seama – dacă e să vorbim despre aspectele morale ale acestei groaznice afaceri – că Edward Packford a comis o crimă tot atât de gravă ca şi Rood. El îşi închipuia că-i întruparea justiţiei. Sau, dacă preferaţi, se imagina pe sine călău. L-a judecat pe Rood, şi l-a executat. Eh, nu era treaba lui. A fost un ucigaş. Ar fi fost un ucigaş chiar dacă motivul lui, motivul crimei lui, nu ar fi fost, de fapt, viciat, necinstit.

— Vreţi să spuneţi că Edward a avut şi motive materiale, de câştig, în afară de acela de a face justiţie?

— Desigur că a avut. Voia să doboare două păsări dintr-o singură lovitură de praştie şi să-şi mai garnisească şi cuibul cu ocazia asta. Glasul lui Appleby avea o duritate neobişnuită. A avut noroc c-a fost lăsat să-şi zboare creierii. Şi cu asta, s-a terminat.

— Foarte bine. S-a terminat. Dar mai sunt lucruri pe care eu nu le înţeleg.

— Nu multe, presupun. Vedeţi dumneavoastră, în a doua valiză Rood avea cu el ceea ce s-ar putea numi un sac de trucuri. Doamna Husbands a dat peste Cintio – dar mă îndoiesc că asta i-a spus mare lucru. Ceea ce a văzut ea cu siguranţă – şi în cele din urmă a recunoscut astă noapte – a fost carnetul lui Rood. Conţinea, scrise de mâna lui un număr de citate din Shakespeare potrivite pentru a fi folosite ca ultim mesaj. Doamna Husbands l-a deschis de-a dreptul la *Bun rămas, un lung, lung bun rămas.* Nicio mirare că s-a-ngrozit. S-a dus direct la Edward şi i-a spus ce a descoperit. El s-a dus imediat la Rood în odaie şi a dat nu numai peste carnet ci şi peste Cintio. Asta s-a întâmplat, cred, pe când stăteam eu de vorbă cu Alice. Când

l-am văzut după aceea pe Edward, era un om schimbat. Îşi dăduse seama de aproape întregul adevăr în legătură cu moartea fratelui său. Şi, imediat, o formidabilă tentaţie.

— Cintio?

— Da. Nu uitaţi că Urchins nu-i într-o stare înfloritoare. Îi rămăsese sarcina de a-l întreţine, fără averea pur personală a fratelui său, care vă revine dumneavoastră. Era o moştenire cu inconveniente. Natura exactă a cărţii – *Ecatommiti* a lui Cintio, cu marginalii – era pentru el o adevărată noutate, şi i-a înţeles imediat valoarea. Aflase, de asemenea, despre Moody, dispus să dea o sumă enormă pentru un astfel de lucru, chiar dacă ar fi fost să rămână un articol absolut secret al colecţiei lui. Şi a mai avut sentimentul – el, Edward – că justiţia cerea ca lui, lui Edward să-i revină. După cum aţi văzut, Edward era foarte tare în materie de justiţie. Asta l-a şi omorât.

Ruth se cutremură.

— Da, zise ea. Înţeleg. Dar, ştiţi, n-avea decât să mi-o ceară, blestemata de carte. I-o dădeam. Să nu-şi fi dat seama de asta?

— Pare-se că nu. El susţinea că sunteţi îndreptăţită – sunt propriile sale cuvinte – la tot ceea ce în mod rezonabil vă puteţi aştepta. Şi în asta nu intra imens de valoroasa descoperire a fratelui său. Așa, el şi-a răzbunat fratele şi i-a furat – sau v-a furat – cartea, prin unul şi acelaşi gest. L-a omorât pe Rood, a lăsat pe masa lui pagina ruptă din carnet şi a şters-o cu *Ecatommiti*. Încă nu ştia, natural, că-i o contrafacere. Şi chiar când, azi dimineaţă, a aflat acest deconcertant adevăr, încă mai credea că-i în regulă. Numai când a aflat că ştiu povestea cu doamna Husbands şi-a dat seama că se isprăvise cu el.

Ruth clătină din cap. Părea stupefiată şi obosită. Porniră înapoi spre casă.

— Cel puţin s-a terminat, zise ea. Oribilă poveste. Are şi o morală?

Appleby rămase pe gânduri o clipă.

— N-are morală. Numai un avertisment.

— Şi acesta e?

— Când eşti în mijlocul Italiei, gândeşte-te de două ori când o voce îţi spune *Intră* pe englezeşte.

{1} Hamlet, I, 2, 168.

{2} *Romeo și Julieta* – Prolog 12.

{3} *Romeo şi Julieta* I, 5, 124.

{4} *Hamlet*, I, 2, 129.

{5} *Sallied* – participiu trecut de la verbul to sally – a sări, a ieşi în afară.

{6} *Sullied* – participiu trecut de la verbul to sully – a murdări, a păta.

{7} În aer liber (it.).

{8} *Neguţătorul din Veneţia* V. 99.

{9} Idem V. 107.

{10} Idem V. 89

{11} În româneşte de Dan Duţescu

{12} Bun sosit acasă (engl.).

{13} Intră (germ.)

CUPRINS